

Ndë'ë bëntsa'u ra poshtë

Jesús guni'i guëdchini Espíritu Santo

¹ La'ni primëre librë nabëquëa'a lul, Teófilo, bëquëa'a lo quë nabë'në Jesús nu lo quë nabëlua'a më dizdë nabëdchini më guë'dchiliu hashtë iurë be'pi më gube'e. ² Antsë güe'pi më gube'e gulezë më poshtë shtë më. Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ë Jesús parë guni'i më lu ra poshtë guadë dchi'ni nabëa'nënú rai'. ³ Tsana gudëdë guti Jesús, lo mizmë lë'ë më bëlua'alú më lu ra poshtë tal zíquësë nabani më. Nu durantë cuarenta dzë guagla'guë bëlua'alú më lu rai'. Zihani cusë bë'në më lu rai'. Biadi'dzënú më lë'ë rai' lla mudë tsuté mëné nezë lu gube'e catë rribë'a Dios të gac salvar rall.

⁴ Iurë nianá zuga'anú Jesús lë'ë ra poshtë, guni'i më lu rai' adë guë'rú'udi'i rai' ciudá Jerusalén. Repi më:

—Gulë cuezë ndë'ë hashtë guëdchini Espíritu Santo ziquë guni'i Shtada lu të, purquë guni'i Shtada nu na gunia'a lu të, guëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të. ⁵ Verdá Juan Bautista bëchu'bë nísí' ra mëné con nisë perë la'ni sëbëldá dzë lë'ë më guëzuné më ldu'u të con pudërë shtë Espíritu Santo. Guëdchini më parë cuezënúhi' lë'ë të.

Jesús be'pi parë gube'e

⁶ Iurë zunú Jesús ra poshtë, guna'bë di'dzë rai' lu më:

—Dadë, ¿pë hia bëga'a iurë parë guëcubi naciuni Israel ziquë nahin antsë?

⁷ Perë Jesús repi lu rai':

—Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të guc gaquin. Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të pë dzë Shtada gunë ra cusë

rë' purquë niétiquë lë'ë më napë më cuendë pë tiempë guëcubin. ⁸ Perë iurë guëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të, lé'i' guënë'ei' pudërë parë gac të firmë; tsagni'inú të ra mënë grë ra cusë nagoná të bëna. Guëni'i të lu ra më Jerusalén nu guzia'a të regiuni shtë Judea nu regiuni shtë Samaria hashtë lúltimë guë'dchi catë rialú guë'dchiliu.

⁹ Iurë gualú biadi'dzënú Jesús ra poshtë, mientras rbi'a rai' lu më, be'pi më gube'e. Gunitilú më la'ni shcahi. Dizdë iurní adë gunádi'i rai' lu Jesús. ¹⁰ Nianá rbi'a ra poshtë nezë lu gube'e, be'pi Jesús. De repëntë guná rai' chupë ianglë zuga'a cula'ni rai'; nacu ianglë lari naquichi. ¹¹ Repi ianglë lu rai':

—Lë'ë të më Galilea, ¿pëzielú rbi'a të lu gube'e? purquë Jesús nagoná të be'pi lu gube'e, lo mizmë lë'ë më guëabrí stubi vueltë tal zíquësë guná të be'pi më. Zni guëabrí më stubi.

Matías bëu' lugar shtë Judas

¹² Iurní bietë rai' lu dani nalë Olivos. Bëabrí rai' parë Jerusalén. Rëa'në Jerusalén guëlla' parë dani Olivos tubi distanci de tubi kilómetro. ¹³ Iurë bédchini rai' Jerusalén, bëá rai' hiu'u catë quëreldë rai'. Be'pi rai' hashtë guia'a segundë pisë catë na tubi cuartë ru'bë. Grë ra nabëagrí lë rai': Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo llga'në Alfeo. Nu zuga'a Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy shtë Moisés. Tambiën zuga'a Judas shini Jacobo. ¹⁴ Grë ra më rë' bédëá rai' tubsë parë ruadi'dzënú rai' Dios. Nu ra bëchi Jesús nu María, shni'a më, bédëá rai' con sëbëldá ra na'a; bédëá rai' nga'li.

¹⁵ Dzë ni Pedro guasuldí guëláu ladi grë nazubëga'a ndë. Na rall ziquë tubi gahiu'a galdë mënë nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús. Guni'i Pedro lu rai':

¹⁶ —Rnia'a lu të iurne' cumë ziquë bëcha, napë quë guc cumplir nabëquë'ë David. Espiritu Santo bë'në compa'ni lë'ë David tsana bëquë'ëi' la'ni Sagradas Escrituras ra cusë nabë'në Judas purquë Judas guanull ra mënë parë guna'zi rall Jesús. ¹⁷ Guc Judas tubi sa' na'a iurë guzënú na'a lë'ë Jesús. Jesús gudili lé'ëll nu gúquëll tubi shini gusë'dë më parë bé'nëll dchi'ni con lë'ë na'a, ¹⁸ perë bé'nëll duldë. Con dumí nabëtuu' Judas lë'ë Jesús, guasi'i ra mënë tubi ldë guiu'u lachi. Lo mizmë lugar ni glaguë Judas rguëc Judas. Nu gutsë lá'nill; bëru'u grë llëguëz'í'all. ¹⁹ Ra më Jerusalén bini rall pë guc con Judas nu gululé rall lachi ni Acéldama según dizé shtënë rall. Rni'i rall, Lachi Catë Bëllë'ë Rënë.

²⁰ Guni'i zac Pedro:

—Guc cumplir narni'i la'ni librë Salmos. Rni'i librë ni zndë'ë:

Guëa'nëgá lídchill,

nu adë guëdzélëdi'i chu guëquërelde lídchill.

Guëdzëlë stubi naguëu' shlugárëll, tubi nagunë dichi'ni.

²¹ Ze'dë naldë ra nguiu naquëhunë compa'ni lë'ë na'a lu guëdubi tiempë naguzënú na'a Dadë Jesús. ²² Ze'dë naldë rall dizdë nabëchu'bë nisë Juan lë'ë Jesús nu hashtë tsana lë'ë më be'pi gube'e. Rqui'ni guëdili hía'a stubi nguiu; guëu' nguiu ni shlugar Judas. Rqui'ni tubi naná testigu de quë guashtë Jesús ladi ra tëgulë.

²³ Iurní gudili rai' chupë nguiu naze'dë naldë lë'ë rai' dizdë naguzënú rai' Jesús. Túbill lë José nu lëll Barsabás. Nu napë stubi lëll Justo; tsunë lëll. Stúbill lë Matías.

²⁴ Iurní grë rai' biadi'dzënú rai' Dios:

—Dadë, lé'ël nanël lla na la'ni ldu'u grë nguiu; por voluntá shtënëll bëlua'a guadë de chupë nguiu rë' gáquëll poshtë; gúnëll shchí'nil con lë'ë na'a ²⁵ purquë Judas

bëniti. Bësëa'nëgall shchí'nil. Por duldë nabé'nëll, zëagzëll lugar shtënë cashtigu. Gabildi bë'në tucaréll.

²⁶ Iurní gudchitë rai' guë'ë dado nia'a chu guëru'unú poshtë. Bë'në tucarë Matías. Iurní lueguë bëu'll ladi ra poshtë parë bëzá rai' chi'bë chupë.

2

Tsana bédchini Espíritu Santo

¹ Tsana bédchini laní Pentecostés, grë ra poshtë nu ra narialdí ldu'i diza'quë, bédëá rall tubsë lugar. ² De repëntë bini rai' tubi ruidë nabëru'u nezë lu gube'e ziquë ridë tubi mbë dushë. Gubé guëdubi la'ni hiu'u catë zubë rai'. ³ Iurní bédchini llni guëc rai'. Cadë túbi' rlua'ain ziquë tubi be'lë cadë lë'ë ra nazubë la'ni hiu'u. ⁴ Grë rai' bë'në recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rai' parë cuezënú më lë'ë rai'. Espíritu Santo bëzuné ldu'u rai' nu bédé'ëi' pudërë të guadi'dzë rai' stubi dizé nadë ráquëdi'i rai'.

⁵ Dzë ni guquërelde zihani israelitë ciudá Jerusalén. Bédchini rall de grë naciuni shtë guédchiliu. Rialdí ldu'u rall shti'dzë Dios nu runë rall cumplir creenci shtë mënë israelitë. ⁶ Iurë bini rall ruidë nagu' nga'li, bédëá rall nu adë bédzëlëdi'i rall pë nihunë rall purquë cadë lë'ë rall bini rall dizé shtënë rall. ⁷ Nalé bédzëguë' ldu'u rall. Guasé ldu'u rall; guni'i lu sa' rall:

—¿Pë lë'ëdi'i më Galilea grë ra ndë'ë naquëadi'dzë?

⁸ ¿Llallë bë'në rall rac rall ruadi'dzë rall dizé shtë hi-a'a? ⁹ purquë ndë'ë zë'pa'a zihani guë'dchi nu naciuni. Ndë'ë ze'dë mënë shtënë Partia. Ze'dë mënë shtënë Media. Ze'dë mënë shtënë Elam. Ze'dë mënë shtënë Mesopotamia. Ze'dë mënë shtënë Judea. Ze'dë mënë shtënë Capadocia. Ze'dë mënë shtënë Ponto. Ze'dë mënë shtënë Asia. ¹⁰ Nu ze'dë mënë shtënë Frigia. Ze'dë ra

mënë shtënë Panfilia nu Egipto. Ze'dë ra mënë lugar shtënë Africa narëa'në más zitu quë Cirene. Nu entrë lë'ë hia'a nanú ra israelitë nanapë derechë ziquë mënë rumanë; quëreldë rall ndë'ë. Stubi shcua'a mënë gualdí ldu'u rall creenci shtënë ra israelitë. ¹¹ También nanú ra mënë naze'dë tubi dani nalë Creta nazubë la'ni nisë-du'u. Nu ze'dë ra mënë Arabia, perë grë hia'a rini hia'a quëadi'dzë ra mënë Galilea con dizé shtëna'a. Quëadi'dzë rall milagrë nu cusë za'quë nabë'në Dios parë ra mënë.

¹² Grétë' mënë Jerusalén rdzëguëë' ldu'u rall; adë bëdzëlëdi'i rall pë gunë rall. Rni'i lu sa' rall:

—¿Pë runë cuntienë ra cusë rë'?

¹³ Perë stubi tantë rall bë'në rall burnë; guni'i rall:

—Rzuu'dchi ra tuntë rë'.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra mënë

¹⁴ Iurní guasuldí Pedro con guëzá chi'bë tubi poshtë. Guni'i Pedro lu mënë; fuertë guni'i':

—Lë'ë të më Judea nu grë ra mënë naquëreldë Jerusalén, gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a lu të iurne' parë gac bë'a të. ¹⁵ Ni tubi na'a adë rzuu'dchidi'i na'a cumë ziquë runë të shgabë të. Nané të ni tubi chu rzuu'dchidi'i rquë guë'ë rsili. ¹⁶ Más ndë'ë ra cusë nagoná të iurne', bëquë'ë Joel tiempë guahietë; bëquë'ëi' shcuendë lo quë naguër gac. Joel guni'i shti'dzë Dios zdë'ë:

¹⁷ Lúltimë dzë guëshe'lda Espíritu Santo parë cuezënúhi' grë mënë narëta' lu guë'dchiliu.

Llga'në ra mënë nu shtsa'pë rall guadi'dzë rall shti'dza.

Lë'ë rall guená rall cusë naguër gac nu nagudëdë guc.

Nu mëgulë guená rall cusë naguëni'i shca'ldë rall.

¹⁸ Dzë ni guëshe'lda Espíritu Santo parë cuezënúhi' nguuiu nu ra na'a narzu'bë diaguë shti'dza.

Guadi'dzë rall zihani cusë cumë ziquë guni'i ra shmuza guahietë.

¹⁹ Guia'a lu gube'e guëluá'ahia cusë natsasé ldu'u mënë, nu guetë lu gué'dchiliu guëshe'lda ra sëñi nadzë'bë cumë ziquë rënë, be'lë nu tsasë ra shcahi cumë ziquë gushë.

²⁰ Guë'au lu ngubidzë guëcahi.

Nu mbehu guëac ziquë na rënë, antsë guëdchini më.

Dzë ni guëdchini më con llëru'bë pudërë nu llni shtënë më.

²¹ Nu grë ra mënë narna'bë lu më, gac salvar rall.

²² 'Lë'ë të më israelitë, gulë bëquë diaguë iurne' lo quë narnia'a lu të. Dios bë'në zihani milagrë lu gué'dchiliu. Bë'në më cusë ru'bë por Jesús, më Nazaret, parë guená të nu parë guëd'ë të cuendë de quë Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios. Hia lë'ë të nané të ndë'ë. ²³ Perë gulë guná, tsana guc intriegu Jesús guia'a të, bia'a të lë'ë më prësi. Bë'në të intriegu lë'ë më lu ra nguui mal parë gudini rall lë'ë më. Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz perë dizdë antsë, ni na voluntá shtë Dios purquë hia zni ze'dë më gati më lu gué'dchiliu. ²⁴ Perë tsana guti Jesús, bëldishtë Dios lë'ë më ladi ra tëgulë. Adë bë'në galguti gan nasëa'në lë'ë më purquë napë më pudërë parë guashtë më ladi ra tëgulë.

²⁵ Guahietë bëquë'ë rëy David shcuendë Jesús zdë'ë:

Siempre rnahia lu Dadë. Cabezënuhia lë'ë më, nu lë'ë më cabezë ladë ldi shtëna.

Con lë'ë më adë chu guësëni'bidì'i na.

²⁶ Por ni nanú nilli ldua'a nu biadi'dza ra diza'quë nabësëquitë ldu'u ra mënë.

Rialdí ldua'a si talë gatia, guëzi'i ldua'a.

Adë bë gáquëdi'i shcuërpa,

²⁷ purquë lé'ël adë guësëá'nëdi'il shcuërpa ladi ra tëgulë.

Nu adë guësá'nëdi'il gau guiu'u shcuerpa purquë nahia shínil narac shtú'ul.

²⁸ Bëlúa'a na nezë za'quë catë nezë napa vidë sin fin.

Nalé rquitë ldua'a iurë guëquëreldënúa lél'ël.

²⁹ 'Rnia'a lu të Dadë, cusë clarë nahin. Shtadë guëlú hia'a David, gúti' nu bëgá'chi'. PUES catë naga'a ba'a shtéhi' grë hia'a nané hia'a catë naga'a ba'a. ³⁰ Perë guc David muzë shtë Dios nu biadí'dzi' shti'dzë më. Bëquë'ë David lo quë naguc con Jesús. Dios guni'i lu David; bë'në më prometer nu bë'në më jurar de quë tubi shini David gac Rëy. Guërulë shini David, Cristo nu guë nibé'ai' cumë ziquë gunibë'a David. ³¹ David cumë ziquë gunáhi' lo quë nagac cumplir dizdë antsë, biadí'dzi' shcuendë lla tsashtë Jesús ladi ra tégulë. Nu guni'i David adë guësëa'nëgá Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë, nilë shcuerpë më adë guëá'nëdi'i la'ni ba'a parë adë gáudi'i guiu'u lë'ë më. ³² Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tégulë, el mizmë Jesús nagudini të. Na na'a testigu de quë guti Jesús nu nabani më iurne'. ³³ Por voluntá shtë Dios guzubë më ladë ldi shtë më, nu bédë'ë Dios Espíritu Santo parë Jesús ziquë bë'në më prometer antsë. Bédë'ë Dios pudërë lë'ë Jesús parë guëshe'ldë më Espíritu Santo gué'dchiliu parë cuzënëhi' grë ra narialdí ldu'u diza'quë shtënë Jesús. Nu grë ra cusë rë' narini të nu narná të, ze'din de lë'ë Jesús. ³⁴ Zni nahin purquë lédëdi'i David be'pi gube'e sino mizmë David guni'i zdë'ë:

Lë'ë Dadë guni' lu Shlama:

“Guzubë ndë'ë ladë ldi shtëna

³⁵ hashtë iurë guna gan lu grë enemigu shtënë'l nu guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël”.

³⁶ 'Guëdubi naciuni Israel napë quë gac bë'a rall nahin verdá. Jesús nabë'në të crucificar, na më Cristo el quë nabëshe'ldë Dios parë guë nibé'ai' lë'ë hia'a.

³⁷ Iurë bini ra mënë ra cusë naguni'i Pedro, nalé bëdzëbë rall nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro nu lu ra poshtë nacabezë nga'li. Guni'i rall:

—Gulë guni'i Dadë, çpë guëdë'në na'a?

³⁸ Iurní Pedro repi lu rall:

—Gulë bësa'në duldë shtë në të. Gulë bëabrí ldu'u të con Dios nu gulë guni'i con guëdubinú ldu'u të Jesús na Cristo. Gulë tsa të, chubë nisë të. Iurní gunë më perdunë duldë shtë të nu guëne'e më Espíritu Santo të cuesënhí lë'ë të. ³⁹ Quëhunë Dios prometer grë cusë rë' parë lë'ë të nu parë ra shini të nu parë ra naquëreldë zitu stubi naciuni. Dios guëshe'ldë Espíritu Santo parë grë mënë nacagna'bë më. Na më Dios narnibë'a lë'ë hia'a.

⁴⁰ Con ra di'dzë rë' nu zihani más, Pedro guagla'guë biadi'dzënhí' mënë. Guni'i':

—Lueguë lueguë gulë gunë salvar lë'ë të ladi mënë mal naná guëdchi ldu'i.

⁴¹ Grë ra nague'sé shti'dzë Pedro, bëriubë nisë rall. Ra nagualdí ldu'u diza'quë, na rai' ziquë tsunë mili mënë. Bëdëá rall con ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios. ⁴² Grë ra naganaldë ra tëchi ra poshtë, guc rall firmë. Bëzu'bë diaguë rall grë ra cusë nabëlua'a ra poshtë. Nu gubani rall cumë ziquë tubi famili. Guc ldu'u sa' rall. Rna'bë rall lu Dios. Bëdëá rall parë bëllullë guetështildi ziquë bëlua'a Jesús lë'ë rall antsë. Dzë ni bëagná ldu'u rall la Santa Cena naguc tsana guzë nabani Jesús lu gué'dchiliu.

Manërë nagubani ra shmënë Jesús

⁴³ Grë mënë nalé bëdzëguë' ldu'u rall por tantë mi-lagré nu cusë ru'bë nabë'në ra poshtë. ⁴⁴ Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë tubsë llgabë nua'a rall. Gudi'dzë rall nanapë rall. ⁴⁵ Bëtuu' rall nanapë rall ziquë shguiu'u rall. Iurní gudi'dzë rall centavë cua'a sa' rall nabënapëdi'i.

⁴⁶ Dzë con dzë ria rall iádu'u ru'bë nu ria rai' lidchi mënë. Ria rai' parë rëagná ldu'u rai' la Santa Cena. Grë rai' tubsë rau rai'. Rquitë ldu'u rai' nu guc ldu'u sa' rai'. ⁴⁷ Rna'bë rai' lu Dios nu ru'ldë rua' rai'. Guni'i rai':

—Llëru'bë na pudërë shtë Dios.

Los de más mënë guë'dchi bë'në rall rëspëti shmënë Jesús. Dzë con dzë guna'bë Dios mënë parë gac salvar mënë të guëdëá rall con shmënë më.

3

Bëac tubi cujë

¹ Tubi dzë Pedro nu Juan zia'a rai' iádu'u ru'bë rquë tsunë guadze'. Iurní na iurë rna'bë mënë lu Dios. ² Ndë zubë tubi nguiu rua' iádu'u; nall cujë dizdë nagúlëll. Ráquëdi'i rzëll; por ni glli glli rianú ra mënë cujë rua' iádu'u. Rzu'bë rall cujë ni rua' puertë nalë Hermosa parë rná'bëll gu'në lu ra mënë nazia'a iádu'u. ³ Iurë guná cujë lu Pedro nu Juan, zia'a rai' parë tsuté rai' la'ni iádu'u; guna'bë guni'i cujë lu rai' parë guëdë'ë rai' tubi gu'në. ⁴ Iurní Pedro nu Juan gubi'a rai' lu cujë; repi Pedro lu cujë:

—Guná lu na'a.

⁵ Lë'ë cujë gubi'a lu rai'. Lua'a cujë pë nadë'ë rai' niaca'a cujë. ⁶ Perë Pedro guchi lull:

—Adë napa dumí nu adë napa orë parë guënehia cá'al, perë lo quë nanapa guna con lé'ël. Ziquë muzë nanahia shtënë Jesucristo më Nazaret, rnia'a lul iurne'. Por lë shtë më guasuldí nga'li nu guzë.

⁷ Pedro guna'zi guia'a cujë ladë ldi parë guasuldí cujë. Lueguë lueguë guasuldill. Bëac guëa'll. ⁸ Iurní lë'ë cujë bëchësëll; guzublú rzëll. Guatënú cujë Pedro nu Juan la'ni iádu'u. Rzëll nu rchësëll. Guní'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios.

⁹ Grë ra mënë nazuga'a la'ni iádu'u, guná rall lë'ë kujë rzë nu bini rall nacagni'i kujë lu Dios. ¹⁰ Nalé bëdzëguëë' ldu'u rall nu rdzëbë rall iurë guná rall lu kujë. Hia nané rall nguiu ni na lo mizmë nguiu narzubë rua' iádu'u nalé Hermosa. Glli gllítë' guná'bëll gu'në.

Libanë shtë Pedro lugar catë lë Portali shtë Salomón

¹¹ Cujë nabëac hiadë bësá'nëdi'ill Pedro nu Juan. Zuga'a rai' rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón. Nalé guabi'guë guëllu'në mënë zihani lu Pedro nu Juan. Bëdzëguëë' ldu'u rall. Guná rall lë'ë kujë zuldí. ¹² Iurë guná Pedro ra mënë zihani, guní'i' lu rall:

—Lë'ë të më israelitë, adë rdzëguëë'di'i ldu'u të. ¿Pëzielú rbi'a të lu na'a zni'i? purquë lëdë lë'ëdi'i na'a bëdënëac na'a nguiu rë' parë rzëll. Adë gúquëdi'in con pudërë shtë na'a; adë gúquëdi'in por devociuni nanapë na'a con Dios sino quë bënëac Jesús nguiu rë'. ¹³ El mizmë Dios shtënë ra shtadë guëlü hia'a Abraham, Isaac, nu Jacob, nalé bënë më honrar shini më Jesús. Perë lë'ë të grë të bënë të intriegu Jesús lu ra gobiernë parë gati më. Nu iurë Pilato guc ldú'ull niadé'ëll libertá lë'ë Jesús, lë'ë të adë gunédi'i të. ¹⁴ Mejurë guna'bë të libertá shtë tubi nguiu nagudini mënë. Adë gunédi'i të niadé'ë Pilato libertá lë'ë Jesús, el quë naná limpi lu Dios, el quë naná justë delantë lu më. Santo náhi'. ¹⁵ Zni gudini të Jesús el quë narne'e vidë parë lë'ë mieti. Perë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. Na na'a testigu purquë bëabrí guná na'a lu më stubi vultë. ¹⁶ Jesús bënëac lë'ë kujë rë' purquë gualdí ldu'u na'a shti'dzë më. Ziquë muzë nanahia shtë Jesús, gunia'a lu kujë: “Guasuldí nu guzë”. Bëáquëll lueguë ziquë rna të lull iurne', nu nané të lë'ëll bëáquëll.

¹⁷ 'Lë'ë të Dadë, nanëa tsana gunibë'a jëfë shtë të quini të Jesús, gudini të lë'ë më, perë adë guc bé'adi'i të chu gudini të. Nilë ra jëfë shtë të guc bé'adi'i rall chu na më. ¹⁸ Zni guc cumplir voluntá shtë Dios purquë bëquë'lë ra profetë shti'dzë më antsë quë Cristo gati më lu cruz. ¹⁹ Por ni iurne' gulë gunë nadzë'lë mudë nanabani të. Gulë bédchigré ldu'u të con Dios parë gunë më perdunë duldë shtënë të. Si talë gunë të zni, Dios guëzuné më la'ni ldu'u të nu gunë ldai' më guédubi vidë shtë të. ²⁰ Nu guëshe'ldë më Jesucristo stubi vueltë guédchiliu. Ni na guni'i Dios antsë. ²¹ Perë iurne' Jesucristo cabezë gube'e hashtë iurë lë'ë Dios guëzú shnezë grëtë' ra cusë nabëquë'lë ra profetë santu, ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë. ²² Zni guni'i Moisés lu ra shtadë guélú hia'a: “Dios Padre guëshé'ldi' tubi naguëni'i shti'dzë më, tubi nagalë ladi bëchi të ziquë bëshë'ldë më na. Gulë bëquë diaguë grë lo quë naguëni'i më lu të ²³ purquë grë ra nadë guëzu'bë diaguëdi'i shti'dzë më, guédchisú më dereché nanapë rall ziquë mënë israelitë nu gac condenar rall.”

²⁴ 'Zni guni'i ra profetë dizdë Samuel hashtë ra profetë nabitë despuësë. Grë rai' guni'i rai' naquëac iurne'. ²⁵ Lë'ë të bëa'nënú të ra di'dzë naguni'i Dios lu ra profetë. Na ni parë lë'ë të nu parë bien shtënë të. Dios guni'i lu Abraham; bë'në më prometer ra cusë naquëac cumplir iurne'. Guni'i më lu Abraham: “Por ra shínil gunë ldahia grë ra mënë nanaré lu guédchiliu”.

²⁶ 'Iurë bëldishtë Dios lë'ë shini më Jesús ladi ra tëgulë, bidë më primërë lu të. Bédchini më lu të parë gunë ldai' më lë'ë të. Gunë më compa'ni lë'ë të parë guës'a'në të duldë shtë të, të gac salvar të.

4

Zu Pedro nu Juan lu gobiernë

¹ Nianá cagni'i Pedro nu Juan lu ra mënë, bédchini ra bëshuzi. Bédchini tubi jëfë narapë iádu'u ru'bë. Nu ra saduceos bédchini. ² Nalé nalaa'dchi rall purquë Pedro nu Juan caglua'a rai' ra mënë nu guni'i rai' guashtë Jesús ladi ra tégulë. Guni'i rai' por pudërë shtë Jesús, tsashtë grë tégulé catë bëga'chi rai'. ³ Guna'zi gobiernë lë'ë Pedro nu Juan nu bëtia'a rall lë'ë rai' lachigui'bë purquë hia guadze' parë gac rëglë shcuendë rai'. ⁴ Perë mënë zihani nabini diza'quë shtë Jesús, gualdí ldu'u rall shti'dzë më, na'a la nguiu. Nu ra nagualdí ldu'i shti'dzë më, guc rall ga'i mili, niétiquë nguiu bëgabë.

⁵ Iurë brëgue'lë stubi dzë, bédëá ra gobiernë nu ra mëgulë nu ra mësë narlua'a lëy. Grë rall bédëá rall Jerusalén. ⁶ Zuga'a Anás naná jëfë shtë ra bëshuzi. Zuga'a Caifás. Zuga'a Juan, shmënë bëshuzi. Zuga'a Alejandro nu grë shfamili shtë bëshuzi narnibë'a los de más bëshuzi. Zuga'a rall lugar ni. ⁷ Iurní gulú rall Pedro nu Juan lachigui'bë parë bëzú rall lë'ë Pedro nu Juan delantë lu ra mënë. Guna'bë di'dzë rall lu Pedro nu Juan:

—¿Chu rnibë'a lë'ë të? ¿Chu bë'në punërë lë'ë të; bënëac të kujë rë'?

⁸ Iurní con pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo la'ni ldu'u Pedro, guni'i' di'dzë rë':

—Lë'ë të jëfë shtë guë'dchi rë' nu mëgulë shtë naciuni Israel, ⁹ hia quë lë'ë të rna'bë di'dzë të lu na'a lla bédë'në na'a parë bëac kujë rë'; ¹⁰ rquebi na'a lu të parë gac bë'a grë ra mënë israelitë. Lë'ë kujë naguc ll'u zuga'a ndë'ë delantë lu grë të. Bëáquëll por pudërë shtë Jesucristo, më Nazaret, lo mizme nagudini të. Bëquë'ë të lë'ë më lu cruz perë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë. ¹¹ Na

Jesús ziquë tubi guë'e principal shtë iádu'u. Guni'i të adë guëllu'i'idi'in perë iurne' Jesús bëac më ziquë tubi guë'e namás lasac. Lë'e të adë guc shtú'udi'i të lë'e më, ¹² perë ni tubi chu stubi gunë salvar lë'e hia'a, niétiquë Jesús purquë tubsë nguiu bëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu nangunë perdunë duldë shtë hia'a.

¹³ Ra gubernë shtë ra israelitë guná rall adë bédzébëdi'i Pedro nu Juan; cagni'i rai' lu ra mënë. Guc bë'a rall Pedro nu Juan adë na rai' më nabësë'dë nu adë nádi'i rai' më ru'bë. Guasé ldu'u rall. Guc bë'a rall Pedro nu Juan guzënú rai' Jesús más antsë. ¹⁴ Nu guná ra gubernë lë'e nguiu naguc kujë; lë'ëll zuga'anú Pedro nu Juan. Hiadë pë rni'idi'i rall cuntrë lë'e rai'. ¹⁵ Iurní gunibë'a rall guëru'u Pedro nu Juan ladi rall parë gac guadi'dzë lul sa' rall lla mudë gunë rall. ¹⁶ Guni'i lu sa' rall:

—¿Pë guédé'na'a con ra nguiu rë'? purquë grë ra naquërelde Jerusalén, nané rall milagrë ru'bë nabë'në Pedro nu Juan. Bënëac rall kujë. Nu lë'e hia'a adë nu mudë guëca hia'a. ¹⁷ Mejurë parë adë guërë'tsëdi'i di'dzë ladi ra mënë, guëtséba'a lë'e rall parë adë guadí'dzëdi'i rall lu ra mënë na rall shmënë Jesús.

¹⁸ Iurní guna'bë rall lë'e Pedro nu Juan. Gunibë'a rall parë adë guadí'dzëdi'i rai', nilë guëluá'adi'i rai' diza'quë shtë Jesús, nu nilë adë guëní'idi'i rai' lë Jesús. ¹⁹ Iurní repi Pedro nu Juan lu ra gubernë:

—Gulë bë'në shgabë të chu shtënë di'dzë guëzu'bë diaguë na'a. ¿Pë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë të, u guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios? ²⁰ Lë'e na'a adë nu mudë guëca'chi ldu'u na'a ra cusë nanguná na'a nu ra cusë naná bini na'a. Napë quë guëdia'a di'dzë na'a lu ra mënë.

²¹ Iurní ra gubernë bëtsëbë rall lë'e Pedro nu Juan perë lo mizmë tiempë bëlda'a rall lë'e rai' purquë adë

bëdzëlëdi'i rall lla mudë nihunë rall cashtigu lë'ë rai'. Bëlda'a rall lë'ë rai' purquë bëdzëbë rall los de más mënë; grë mënë guni'i bëac kujë con pudërë shtë Jesús. Llëru'bë na pudërë shtë më, guni'i rall. ²² Cujë nabëac por pudërë shtë Jesús, nápëll más de cuarenta izë.

Ra shmënë Jesús guna'bë rall gunë Dios compaňi lë'ë rall

²³ Iurní bëru'u Pedro nu Juan; bëagzë rai' catë rë los de más sa' rai'. Biadi'dzë rai' grë lo quë naguni'i principal bëshuzi con ra më gushë lu rai'. ²⁴ Iurë gualú biadi'dzë rai' lla guc con lë'ë rai', grë ra narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guna'bë rai' lu Dios. Juntë guni'i rai':

—Dios Padre, lé'ël nal Shtadë na'a. Lé'ël nápëll llëru'bë pudërë. Bëntsá'ul gube'e; bëcueshtël gué'dchiliu. Bëcueshtël nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu gué'dchiliu. ²⁵ Lé'ël bëshë'ldël Espíritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë David, muzë shtënë. Bëluá'al lë'ë David lla guëqué'ëi' ra di'dzë shtënë narni'i zdë'ë:

¿Pëzielú bëdzatsu ra mënë?

¿Pëzielú ra mënë shtë gué'dchiliu runë rall llgabë nanadë rllu'ídi'i?

²⁶ Ra rëy shtë gué'dchiliu nu ra gubernë shtë ra gué'dchi, tubsë bëdzatsu rall cuntrë Dadë.

Bë'në rall cuntrë Cristo, el quë nagudífil parë guëribé'ai'.

²⁷ Verdá nahin Herodes nu Poncio Pilato bëtëá rall ndë'ë cuntrë Jesús, shínil. Limpi náhi'; santu náhi'. Nu ra më rumanë con ra më israelitë, bë'në rall cuntrë shínil nabëshë'ldël parë guëribé'ai' lë'ë na'a. ²⁸ Con ni guc cumplir ra cusë naguní'il antsë. Bë'në rall ni purquë hia zni ze'dë gac. ²⁹ Dadë, iurne' guná pë runë rall cuntrë lë'ë na'a. Bë'në compaňi lë'ë na'a parë adë guëdzëbëdi'i na'a. Guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtënë lu ra mënë.

³⁰ Bëlua'a pudërë shtëné. Bë'në compaňi lë'ë na'a parë gunëac na'a narac llu'u. Guëdë'në na'a ra milagrë narac shtú'ul. Gac rahin por pudërë shtëné Jesús, shínil, më naná limpi la'ni ldu'i'.

³¹ Iurë gualú biadi'dzënú rai' Dios, lugar catë rë rai' bëllú. Nacubi bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rai'. Nu adë bëdzëbëdi'i rai'; guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra mënë.

Grë cusë na shtë rai'

³² Ra nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guc rall zihani. Tubsë llgabë napë rall. Tubsë na ldu'u rall. Ni tubi adë chu rni'i: “Ndë'ë shtëna” purquë gudi'dzë rall grë nanapë rall cua'a nadë pë nápëdi'i según nicidá shtëné cadë lë'ë rall.

³³ Ra poshtë guagla'guë guni'i rai' lu mënë con llëru'bë pudërë de quë Dadë Jesús gubani purquë bëldishtë Dios lé'i' ladi ra tëgulë. Nalë bë'në ldai' Dios guëc rai', nu ra mënë bë'në rëspëti lë'ë rai'. ³⁴ Ladi ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë, ni tubi rall adë pë bëquí'nidi'i purquë ra mënë nanapë ra guiu'u lachi nu ra nanapë lídchi', bëtuu' rai' guiu'u parë be'dë guënú rall dumí. ³⁵ Dumí ni bë'në rai' intriegu lu poshtë. Hia ra poshtë gudi'dzë rai' dumí parë narqui'ni según nicidá nanapë mënë. ³⁶ Tiempë ni gu' tubi nguiu lëll José. Gúlëll tubi dani nalë Chipre nazubë la'ni nisëdu'u. Nall levita. Ra poshtë gululë lé'ëll Bernabé narni'i, el quë narunë consolar. ³⁷ Bernabé bëtuu' tubi ldë guiu'u nanápëll. Dumí nabëtuu'll guiu'u guagsá'nëll lu ra poshtë.

5

Bishi nabë'në Ananías nu Safira

¹ Dzë ni gu' tubi nguiu lëll Ananías. Tsé'lëll lë Safira. Bëtuu' rall tubi ldë guiu'u. ² Nguiu ni bëa'nënú tubi partë

dumí nabëtuu'll guiu'u. Stubi partë ni guagsá'nëll lu ra poshtë. Répill:

—Zeldë guënúa dumí nabëtúa shguiu'ua.

Perë tsé'lëll bien nanëll de quë bëa'nënú rall tubi partë dumí. ³ Iurní Pedro guchi lu Ananías:

—Ananías, ¿pëzielú bësä'nël guaté mëdzabë la'ni ldú'ul parë bëntsá'ul bishi lu Espíritu Santo? Bëa'në guënu'ul tubi partë dumí nagudilli mënë. ⁴ ¿Pëllë lëdë shtëdi'il guiu'u ni? Iurë bëtuu'l, shtënël grë dumí. ¿Pëzielú bé'nël ni? purquë lu Dios bëntsá'ul bishi, lëdë niétiquëdi'i lu na'a.

⁵ Iurë Ananías bini ra di'dzë naguni'i Pedro, guláguëll nu gútil. Grë ra nabini naguc Ananías, nalé bëdzëbë rall. ⁶ Iurní bëdchini bëldá nguii catë gulaguë Ananías. Bëtu'bi rall cuerpë tubi lari naquichi. Lueguë bia'a rall tëgulë parë guaca'chi rall tëgulë.

⁷ Hia guc tsunë iurë guti Ananías; iurní bëdchini tsé'lëll Safira perë gá'adi'i guc bé'all pë guc con Ananías. ⁸ Pedro guna'bë di'dzë lu Safira:

—Bëquebi lua. ¿Pë verdá nahin bëtuu' të guiu'u präci shtë grë dumí nabe'dë guësa'në Ananías lu na'a?

Safira guchi lu Pedro:

—Aha'. Dani bëtuu' na'a guiu'u.

⁹ Iurní Pedro guni'i lull:

—¿Pëzielú gu' të de acuerdë? Bënts'a'u të bishi parë bësigué të Espíritu Santo nia'a guldí më runë më cashtigu. Perë fuërë ze'dë ra nguii nabia'a tsé'lëll parë guaca'chi rall tsé'lëll. Iurne' gua'a rall lé'lëll parë tsaca'chi rall lé'lëll.

¹⁰ Lueguë iurní gulaguë Safira lu Pedro. Gútil. Iurní guaté ra nguii catë zu Pedro; guná rall lu na'a; hia guti na'a. Gulú rall na'a la'ni hiu'u parë guaca'chi rall lë'ë na'a cu' tse'lë na'a. ¹¹ Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë shtë

Jesús nu grë ra nabini ra cusë rë' naguc con Ananías nu Safira, nalé bëdzëbë rall.

Zihani milagrë bë'në ra poshtë

¹² Zihani milagrë nu cusë ru'bë bë'në ra poshtë lu ra mënë. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë, rdëá rall rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón. ¹³ Perë zihani mënë adë bédë'ëdi'i valurë të guëdëá rall ladi shmënë Jesús, perë adë pë rní'idi'i rall cuntrë ra mënë ni purquë casí grë mënë shtë ciudá Jerusalén, bë'në rall rëspëti shmënë Jesús. ¹⁴ Dzë con dzë más bëac zihani ra nguiu nu zihani ra na'a nagualdí ldu'u shti'dzë më. ¹⁵ Iurní guzublú rall gulú rall narac ll'u'u nezë. Gudishi rall narac ll'u'u lu daa' u lu tubi pedasë lari na'ldë parë iurë tédë Pedro, guëqué shcaa'l shtë Pedro guëc ra narac ll'u'u. ¹⁶ Tambiën bédchini zihani mënë shtë guë'dchi guëlla' nu mënë shtë Jerusalén; bédchininú rall narac ll'u'u. Bédchininú rall ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'i. Bëac grë rall.

Bëzac zi mënë Pedro nu Juan

¹⁷ Dzë ni jëfë shtë ra bëshuzi con shmënë ra partidë saduceo, gupë rall llëru'bë mbidi tantë zihani mënë zianaldë tëchi poshtë. ¹⁸ Guna'zi rall ra poshtë. Bëtia'a rall poshtë lachigui'bë ¹⁹ perë tubi ianglë shtë Dios la'ni gue'lë, guagshá'li' ra puertë shtë lachigui'bë parë bëru'u ra poshtë nu guchi ianglë lu rai':

²⁰ —Gulë bëagzé nu gulë biadi'dzë lu ra mënë la'ni iádu'u ru'bë, lla gunë rall parë gac salvar rall.

²¹ Iurë bini rai' naguni'i ianglë, brëgue'lë tumpranë gua rai' iádu'u ru'bë parë ziagla'guë caglua'a rai' mënë.

Iurní jëfë shtë ra bëshuzi nu ra nazuga'anú rall, bëtëá rall sa' rall miembrë shtë Junta Suprema. Ndë'ë na ra gobiernë narunë juzguë, quiere decir, grë ra më gushë shtë naciuni Israel. Iurní gunibë'a rall guëru'u ra poshtë

lachigui'bë. ²² Perë iurë bédchini ra suldadë rua' lachigui'bë, adë chu nádi'i la'ni. Guanú rall rsunë lu ra gubernë.

²³ Repi rall lu ra nazuga'a lu juntë:

—Biagná na'a rua' lachigui'bë. Niétiquë na; dchi'chi në'au rua' lachigui'bë. Guná na'a lu ra suldadë naquëhapë rua' lachigui'bë, perë iurë bësha'lë na'a lachigui'bë, ni tubi adë chu nádi'i la'ni.

²⁴ Jëfë narapë iádu'u con ra bëshuzi principal con lë'ë bëshuzi más më ru'bë, bini rall naguchi ra suldadë lu rall; bëdzëguëë' ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pë fin gapë ndë'ë iurne'?

²⁵ Lueguë iurní bédchini tubi nguiu lu ra jëfë nu gúchill:

—Ra nguiu nabëtia'a të lachigui'bë, lë'ë rall zuga'a la'ni iádu'u ru'bë. Caglua'a rall lë'ë ra mënë.

²⁶ Iurní lë'ë jëfë narapë iádu'u con sëbëldá suldadë, guaglli'i rall ra poshtë perë sin quë adë pë bë'nënú rall lë'ë rai' purquë bëdzëbë rall niagáu guë'ë ra mënë lë'ë rall.

²⁷ Iurë be'dë guënú rall ra poshtë, bëzú rall lë'ë rai' lu Junta Suprema. Guni'i jëfë shtë ra bëshuzi:

²⁸ —Hia bédë'në na'a providë lë'ë të de quë adë guadí'dzëdi'i të lë Jesús parë guëlua'a të ra mënë. Nu guná, ¿pë quëhunë të iurne'? Casi grë mënë Jerusalén hia bini rall nacaglua'a të. ¿Pë adë runë të shgabë të? Cagdchi'bë të guëc na'a por nguiu naguti lu cruz.

²⁹ Iurní Pedro nu ra poshtë guni'i rai':

—Pimëre napë quë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios, lëdë guëlúdi'i shti'dzë ra nguiu guëzu'bë diaguë na'a.

³⁰ Perë Dios shtë shtadë guélú hia'a, bëldishtë më lë'ë Jesús ladi ra tëgulë, el mizmë Jesús nagudini të, el quë nabëquë'ë të lu cruz. ³¹ Dios bëldishtë lé'i' parë gube'e. Bëcuezë më lë'ë Jesús ladë ldi shtë më. Dios guni'i Jesucristo na el quë naguë nibë'a lë'ë hia'a; náhi' el quë nagunë salvar lë'ë hia'a lu cashtigu shtë nënë më. Bë'në Dios

punëre nguiu ni të parë gunë nadzë'ë të mudë nanabani të, nu parë gunë më perdunë lë'ë të. ³² De grë cusë rë' na na'a testigu con Espíritu Santo purquë cabezënúhi' lë'ë na'a. Verdá nahin guashtë Jesús ladi ra tégulë, nu Dios bédë'ë Espíritu Santo parë grë ra nagualdí ldu'i shti'dzë më.

³³ Iurë bini ra nazuga'a lu juntë lo quë naguni'i ra poshtë, nalé bédë rall nu guc ldu'u rall niaguini rall lë'ë ra poshtë. ³⁴ Perë ladi ra nazubë lu juntë, bëru'u tubi nguiu lë Gamaliel. Nall mësë shtë lëy nabëquë'ë Moisés nu nall fariseo. Nalé runë ra mënë rëspëti lë'ëll. Guasuldill nu gunibé'all parë bëru'u ra poshtë stubi ladë. ³⁵ Lueguë guní'ill lu ra sa'll:

—Rnia'a lu të ziquë më ládza'a, gulë gapë cuidadë lo quë nagonënú të ra nguiu rë'. ³⁶ Bësëagná ldu'u të hia zia'a tiempë ne'; dzë ni gu' tubi nguiu nabërulé Teudas. Guní'ill lu ra mënë lë'ëll nall tubi nguiu ru'bë. Bësiguëll mënë. Ziquë tapë gahiu'a nguiu guanaldë rall lë'ë Teudas, perë despuësë gudini ra mënë lë'ëll. Hia grë ra mënë nacanalldë lë'ëll, bëtë'tsë rall. Zni gualú partidë shtë Teudas. ³⁷ Despuësë de ra dzë ni, gu' stubi nguiu. Bërulëll Judas. Nall më Galilea. Dzë ni guasë cënsë shtë ra mënë. Zihani mënë guanaldë lë'ë Judas, perë gudini rall lë'ëll nu grë ra shmënéll bësa'në sa' rall. Bëtë'tsë rall. ³⁸ Por ni rnia'a lu të, gulë bësa'në ra nguiu rë'. Zuzia'a rall. Adë rzunáldëdi'i të lë'ë rall purquë si talë cusë rë' nahin cusë shtë nguiu, zialuhin. ³⁹ Perë si talë ndë'ë nahin shchi'ni Dios nu rac shtu'u të guënitilú tëhin, ¿lla guëru'u të? Gulë gupë cuidadë, purquë si talë lë'ë rall quëhunë rall shchi'ni Dios nu lë'ë të rzu të lu rall, quëhunë të cuntrë Dios iurní.

⁴⁰ Iurë gualú biadi'dzë Gamaliel lu ra nazú lu juntë, bëa'në rall cunformë. Iurní guna'bë rall lë'ë poshtë.

Gunibë'a rall guëdia'a rai' hiaguë, nu guni'i rall fuertë lu rai' de quë adë guadí'dzëdi'i rai' shti'dzë Jesús. Bëdë'ë rall libértá lë'ë rai'. ⁴¹ Bëru'u ra poshtë lu juntë. Nalë bëquitë ldu'u rai' purquë ra nazubë lu juntë, guni'i guidzë rall lë'ë Pedro nu Juan purquë na rai' shmënë Jesús. Guc bë'a rai' grë lo quë naguc, bë'në më ordenar nu bëquitë ldu'u rai'. ⁴² Perë adë bësá'nëdi'i rai' guagla'guë biadi'dzë rai' lu ra mënë de quë Jesús na Cristo el quë nabëshe'ldë Dios lu guéd'chiliu. Glli gllítë' guazé guaglua'a rai' ra mënë la'ni iádu'u ru'bë nu lidchi ra mënë.

6

Gulë shmënë Jesús gadchi nguiu parë gunë rall compaňi ra poshtë

¹ Tiempë dzë ni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë. Cadë dzë gudí'dzë rall cumidë gau ra nanadë nápëdi'i, perë ra më israelitë naruadi'dzë dizé griego guzublú guni'i rall cuntrë ra më israelitë naruadi'dzë dizé hebreo. Guni'i rall lu ra poshtë, ra viudë naruadi'dzë griego adë cuá'adi'i rall igual ziquë cua'a ra viudë naruadi'dzë hebreo. ² Iurní guézá chi'bë chupë poshtë bëtëá rai' grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guchi rai' lu rall:

—Adë napë na'a tiempë parë qui'dzë na'a cumidë parë ra narqui'ni cumidë. Más nasac guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Zni rac shtu'u më. ³ Por ni rnia'a lu të, Dadë, gulë gudili gadchi nguiu entrë lë'ë të. Gulë gudili ra nguiu naná humildë, ra nanapë llgabë za'quë nu ra nguiu nacabezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u rall; qui'dzë rall nagáu ra mënë. ⁴ Lë'ë na'a guëna'bë na'a lu Dios por lë'ë të nu tsagla'guë guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë Jesús.

⁵ Grë rall guré rall de acuerdë. Iurní gudili rall gadchi nguiu parë gunë rall dchi'ni. Primërë Esteban, nall tubi nguiu con guëdubinú ldú'ull rialdí ldú'ull Dios. Cabezë Espíritu Santo la'ni ldú'ull. Guagla'guë lë rall: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas nu Nicolás. Nicolás na më guë'dchi Antioquía. Adë nall më israelitë perë más antsë gualdí ldu'i creenci shtë ra më israelitë. ⁶ Lueguë be'dë guënú rall ra nguiu rë' lu ra poshtë. Guna'bë rai' lu Dios por lë'ë rall nu bëdchi'bë ra poshtë guiá'ai' guëc rall parë bë'në rall recibir dchi'ni ni.

⁷ Guëdubi guë'dchi shtë Jerusalén bërë'tsë diza'quë shtë Jesús. Nalé guadalë ra narialdí ldu'i diza'quë. Zihani ra bëshuzi israelitë gualdí ldu'u rai' diza'quë.

Guna'zi rall Esteban

⁸ Esteban nall tubi nguiu nanapë pudërë nu favurë shtë Dios. Dios runë compaňi lé'ëll parë rúnëll milagrë nu cusë ru'bë lu ra mënë. ⁹ Perë bëldá ra nguiu gudildi di'dzë con Esteban. Ra nguiu ni ze'dë rall de íadu'u shtë mënë nalë Esclavos Libertados. Ra nguiu ni guc rall muzë naguzac zi, perë despuësë gupë rall libértá. Bëdchini sëbëldá nguiu de los de másru'u lugar cumë ziquë Cirene, Alejandría, Cilicia nu regiuni shtë Asia. Grë ra nguiu rë' gudildi di'dzë rall con Esteban, ¹⁰ perë adë bé'nëdi'i shti'dzë rall gan lu Esteban purquë Esteban ruadí'dzi' con llëru'bë pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo parë lé'i'. ¹¹ Iurë guná rall adë bé'nëdi'i rall gan parë niuadi'dzënú rall Esteban, gudilli rall bëldá nguiu mal parë guëni'i rall bishi cuntrë Esteban. Guni'i rall de quë bini rall cagni'i Esteban ra di'dzë cuntrë lëy shtë Moisés nu cuntrë Dios. ¹² Mudë ni bëtsatsu rall ra mënë con ra më gushë nu mësë narlua'a lëy. Guna'zi rall Esteban nu bia'a rall lé'i' lu Junta Suprema. ¹³ Gudili rall

stubi shcu'a'a nguii mal naguëni'i bishi cuntrë Esteban. Guni'i rall:

—Nguii rë' siembrë rní'ill cuntrë iádu'u santu shtëna'a nu cuntrë lëy nabëquë'ë Moisés. ¹⁴ Nu bini na'a rni'i nguii rë', quë Jesús më Nazaret, guëcuell iádu'u ru'bë; gúnëll cambi custumbrë nabësëa'në Moisés parë lë'ë hia'a.

¹⁵ Iurní ra gobiernë shtë Junta Suprema nu grë ra nazuga'a lu juntë, guná rall lu Esteban. Guc cambi lúhi'. Guná rall lúhi' cumë ziquë lu tubi ianglë.

7

Biadi'dzë Esteban lla na shcuëndi' lu Junta Suprema

¹ Iurë zuga'a Esteban lu Junta Suprema, jëfë shtë ra bëshuzi guna'bë di'dzë lu Esteban zdë'ë:

—¿Pë gualdí ra nguii narni'i cuntrë lé'ël?

² Con zihani histori biadi'dzë Esteban lu rall:

—Dadë bëchi, gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a lu të. Llëru'bë na Dios shtëna'a. Bëlua'alú më lu shtadë guëlu hia'a Abraham tsana guquëréldi' regiuni Mesopotamia. Biadi'dzënú më Abraham antsë tsana guquëréldi' Harán. ³ Repi Dios lu Abraham: “Bësa'në ládzël nu grë ra sa'l nu bëagzé zitu tubi lugar naguëluá'ahia lé'ël”. ⁴ Iurní bëru'u Abraham ládzi' nalë Caldea parë guëquëréldi' Harán. Despuësë guti shtadë Abraham, iurní Dios bëshë'ldë lë'ë Abraham lugar catë dzu hia'a iurnë'. ⁵ Perë Dios adë bédé'ëdi'i ni tubi partë shtë lugar rë' parë nianibë'a Abraham ni siquierë tubi ldë guiu'u mitu'në catë niazubë tubi hiu'u lídchi'. Perë Dios bë'në prometer lu Abraham guëdë'ë më lugar ni parë shíni' despuësë tsana gáti', perë dzë ni Abraham gá'adi'i nápi' shíni'. ⁶ Nu guni'i Dios lu Abraham ra shíni' natsadalë, guëquëreldë rall ziquë më zitu lugar catë adë na ladzë rall. Por tapë gahiu'a izë

gac rall muzë nu guëzac zi rall lu dchi'ni. ⁷ Tambiën guni'i Dios lu Abraham: “Na guna cashtigu ra mënë naguëzac zi ra shínil lu dchi'ni. Despuësë tsana guëru'lu rall lugar ni, iurní gunë rall adorar na lugar rë'!” Lugar ni dzu hia'a iurne'. ⁸ Dios bë'në prometer lu Abraham de quë grë ra shini Abraham, na rall shmënë Dios. Ziquë tubi lëy parë lë'ë rai', gunibë'a më gac circuncidar shini Abraham, quiere decir, bëchuguë Abraham du'pë gui'di shtënë partë delicadë shtë liguë'në. Dzë Isaac napë tubi lmalë gúlëll, guc circuncidárëll. Isaac bë'në lo mizmë tsana gúpëll shínill, Jacob. Nu zni bë'në Jacob con ra shíni'. Ra shini Jacob bëac rall chi'bë chupë nanaguc chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel.

⁹ Ra shini Jacob naguc ra shtadë guelú hia'a, gupë rall mbidi José, bëchi rai'. Bëtuu' rai' lë'ë José. Ra naguzi'i José bia'a lë'ë José parë Egipto, parë Dios bë'në compa'ni lé'i'. ¹⁰ adë bë'sá'nëdi'i më lé'i'. Nu bédë'ë më llëru'bë lligabë parë bëá'nëll bien lu rëy Faraón. Nu Faraón bë'në nombrar lë'ë José ziquë gubernadurë shtë Egipto. José guná grë ra dchi'ni nagunë ra mënë lidchi Faraón.

¹¹ Gudëdë ra izë; bédchini galzí guëc ra mënë shtë Egipto nu Canaán. Nalé bëldia'në rall lu gubini. Ra shfamili Jacob, ra shtadë guelú hia'a, adë rdzélëdi'i rai' nagáu rai'. ¹² Perë bini Jacob de quë nanú dau Egipto, iurní bëshé'ldi' ra shíni' parë guaca'a rall nagáu rai'. Nu bëabré rai' ladzë rai'. Ndë'ë primë'rë viajë shtë rai'. ¹³ Dzë bërë dau shtë rai', gua rall Egipto stubi vueltë. José bëquebi lu ra bëchi' chu nall. Nu rëy shtë Egipto bínill ca nezë ze'dë José. ¹⁴ Iurní José bëshe'ldë ra bëchill parë guaglli'i rall Jacob, shtadë rall con grë shfamíli'. Famili rë' na rai' setenta y cinco mënë. ¹⁵ Zni guc con Jacob. Bëagzé rai' Egipto con grë shfamíli'. Guquërdë rai' ndë. Despuësë

guti Jacob. Nu ndë guti ra shini Jacob, ra shtadë guëlü hia'a. ¹⁶ Iurní bia'a rai' ba'cu shtë ra tégulë parë lugar nalé Siquem. Ndë bëga'chi ra ba'cu ni catë guzi'i Abraham tubi ldë guiu'u lachi más antsë lu shini Hamor naquërelde ra Siquem.

¹⁷ 'Dzë ni hia mërë gac cumplir lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, bë'në më jurar lu Abraham de quë guëdalë shíni'. Bëac rai' mënë zihani lugar Egipto. ¹⁸ Tiempë ni cagnibë'a tubi rëy naciuni Egipto perë adë bëagnádi'i ldú'ull pë bë'në José guahietë. ¹⁹ Mizmë rëy ni bësiguëll shtadë guëlü hia'a. Gunibë'a rëy lu ra israelitë parë guëru'ldë rall shini rall lu nisë parë gati ra me'dë. ²⁰ Dzë ni gulë Moisés. Guc me'dë chulë nu nacha'ngu me'dë delantë lu Dios. Bë'në shtadë me'dë gan; gupë rai' lë'ë me'dë tsunë mbehu lídchi'. ²¹ Tsana guagsa'në rai' me'dë lu nisë parë nia'a pë niac me'dë, bédchini shtsa'pë rëy shtë Egipto. Biá'all me'dë nu gunall me'dë cumë ziquë shínill. ²² Zdë'ë mudë bësë'dë Moisés grëtë' studi narac bë'a ra më Egipto. Nu gúquëll tubi nguiu de buen llgabë parë ruadí'dzëll nu grë ra cusë nalé ráquëll.

²³ 'Dzë ni napë Moisés cuarenta izë, guagnáhi' ra më ládzi', ra më israelitë naquërelde tubi lugar shtë Egipto. ²⁴ Lugar ni gunáhi' lu mal tratë naquëhunë tubi më Egipto con tubi më israelitë. Moisés guagláhi' më ládzi'. Por mal nabë'nënú më Egipto, gudini Moisés më Egipto. ²⁵ Moisés bé'ni' llgabë ra më ládzi' nadë'ë rall cuendë de quë Dios bëshe'ldë lé'i' parë guédé'ëi' libertá lë'ë rall, perë ra më israelitë adë guasédi'i rall. ²⁶ Stubi dzë Moisés bëdia'guëlü chupë më ládzi'; cadildi rall. Guaglá Moisés lë'ë rall nu gúchi' lu ra nacadildi: “Lë'ë tē bëchi sa' tē. ¿Pëzielú rdildi tē?” ²⁷ Iurní nacagdë'ë galné sa'll, bësínill lë'ë Moisés; répill: “¿Chull bëshe'ldë lé'ël? ¿Pë zé'dël ndë'ë ziquë

narnibë'a parë ze'dë gué'nël juzguë lë'ë na'a? ²⁸ ¿Pëllë rac shtu'u quínil na ziquë gudínil më Egipto na'guë?" ²⁹ Iurë bini Moisés lo quë naguni'i nguiu ni, bëllu'në Moisés. Bëagzëll parë regiuni nalë Madián. Ndë guquërdëll ziquë më zitu. Bëtsé'all nu gúpëll chupë shínill.

³⁰ 'Hia guc cuarenta izë guquërdëll Madián. Dzë ni zull lachi guëlla' dani nalë Sinaí, bëlua'alú tubi ianglë lull. Bëru'ui' lu be'lë catë rëuldë tubi hiaguë. ³¹ Moisés bëdzëguëë' ldú'i'; bé'ni' llgabë, pëzielú rëuldë hiaguë rë'. Guabí'guëll parë gunall luhin. Bínill voz shtë Dios naguni'i: ³² "Nahia Dios shtënë ra shtadë guëlul. Nahia Dios shtë Abraham. Nahia Dios shtë Isaac. Nahia Dios shtë Jacob." Iurní lë'ë Moisés guzublú bëdzëbëll nu bëchí'chill. Hia adë gunédi'll niagbí'all lu hiaguë catë rru'u be'lë. ³³ Nu guchi Dios lull: "Gulú rachi guëa'l purquë lugar catë nanul na lugar santu purquë na zugá'ahia ndë'ë iurne'. ³⁴ Rnahia grë trabaju nardëdë ra shmëna naquërdë Egipto, nu rquë diaga iurë ru'në rall lua. Por ni iurne' guna librar lë'ë rall. Guëshe'lda lë'ël ziquë shmëna hashtë Egipto."

³⁵ 'Antsë ra israelitë adë bé'nëdi'i rall cuendë lë'ë Moisés; repi rall: "¿Chu bëshe'ldë lë'ël ziquë jëfë parë ze'dë gué'nël juzguë lë'ë na'a?" Perë Dios bëshe'ldë lë'i' Egipto. Nu lë'ë ianglë naguni'i lull catë zubë hiaguë narëuldë, bé'ni' compa'ni lë'ë Moisés. Gúqui' jëfë parë gualdull më israelitë lugar ni. ³⁶ Gua Moisés Egipto parë gualdúhi' ra shtadë guélú hia'a. Por pudërë shtë Dios bé'ni' milagrë nu cusë ru'bë Egipto. Bé'ni' milagrë rua' Nisëdu'u Lni. Por cuarenta izë bé'ni' milagrë la'ni ra dani catë zia'a zu rai'. ³⁷ Lo mizmë Moisés rë' guni'i lu ra më israelitë: "Dios guëshe'ldë tubi naguadi'dzë shti'dza delantë lu të. Galë më ladi bëchi sa' të cumë

ziquë bëshel'dë më na. Gulë tsaldí ldu'u të grë lo quë naguëni'i më lu të.”³⁸ Lë'ë Moisés ni guzënú lë'ë ra mënë la'ni ra dani Sinaí catë guni'i ianglë lúhi' antsë. Moisés guquërdënú ra shtadë guëlü hia'a. Bë'ni' recibir ra diza'quë shtë Dios të guëne'e Moisés di'dzë ni parë lë'ë hia'a. Di'dzë ni napë pudërë parë siembrë; nunquë adë tsalúdi'in.

³⁹ 'Shtadë guëlü hia'a bëzu'bë diáguëdi'i rai' shti'dzë Moisés. Adë gunédi'i rall nanibë'a Moisés lë'ë rall. Mejurë guc ldu'u rall nëabrí rall parë Egipto. ⁴⁰ Tubi dzë adë zuga'anú Moisés lë'ë rall, repi rall lu Aarón: “Adë guëne'e na'a rsunë pë cazac Moisés. Adë nídi'ill ndë'ë, nu gulull lë'ë hia'a Egipto; por ni rac shtu'u na'a iurne', guntsá'ul tubi dios naquíblú lu hia'a delantë.”⁴¹ Lueguë bëntsa'u rall tubi ngunë mitu'në de orë. Gudini rall bëldá ma parë bédë'ë rall tubi ofrendë lu dzanë narunë rall adorar. Nalé bëquitë ldu'u rall por lo quë nabëntsa'u rall con guia'a rall. ⁴² Iurní Dios bë'në intriegu lë'ë rall parë quëhunë rall adorar ra cusë lu guédchiliu, ziquë ra mbelëgui'i nu ngubidzë. Zni naescritë la'ni librë nabëquë'ë ra profetë. Rni'i librë ni:

Lë'ë të më israelitë, guzé të lu dani durantë cuarenta izë. Gudini të ra ma parë bë'në të ofrecer lu dios shtë të, perë ni tubi ma adë bë'në të ofrecer lua con guëdubinú ldu'u të.

⁴³ Be'rquë nua'a të nichí shtë Moloc, dios shtë të.

Nua'a të tubi mbelëgui'i shtë dios Renfán.

Ra ídolo rë' bëntsa'u të parë runë të adorar.

Por ni guëgúa të de ladzë të parë guëshel'da lë'ë të más zitu stubi ladë Babilonia parë tsa të cashtigu.

⁴⁴ 'Ra shtadë guëlü hia'a tsana guzé rall dani, nua'a rall tubi hiu'u lari nu tubi nichí catë nutsa'u ra lëy nabëquë'ë Moisés. Hiu'u lari guctsa'uhin ziquë guni'i

Dios lu Moisés nu ziquë bëlua'a më lúhi'. ⁴⁵ Ra shtadë guëlú hia'a gupë rall hiu'u lari ni por llëduni tiempë ziquë tubi cusë nabësëa'në Dios parë lë'ë rall. Nu ra mënë nabitë con Josué, nua'a rall hiu'u lari rë' tsana bëdchisú rall ra guiu'u shtënë stubi ra naciuni. Dios bë'në compaňi lë'ë rall parë guëru'u ra mënë lugar ni parë guëu' ra shtadë guëlú hia'a. Nga'li guquërelde rall hashtë tiempë nagunibë'a rëy David. ⁴⁶ Dios guc shtu'u lë'ë David. Guna'bë David lu Dios niuntsá'ui' tubi iádu'u catë niaquërelde Dios verdadërë, mizme Dios nabë'në Jacob adorar. ⁴⁷ Perë David adë bë'nëdi'i' gan naza'a tubi iádu'u lidchi Dios, perë shínill Salomón, sí, bë'nëll gan; bëzá'ai' iádu'u lidchi Dios. ⁴⁸ Perë Dios nacabezë gube'e cumë llëru'bë na më, adë quëréldëdi'i më la'ni iádu'u narza'a ra nguiu. Ziquë guni'i profetë shti'dzë Dios narni'i:

⁴⁹ Gube'e cabeza, nu rnibë'ahia guëdubi gué'dchiliu.

Gué'dchiliu na ziquë tubi bangu catë rzu guëahia.

¿Pëllë clasë iádu'u guntsa'u të parë guëbeza la'ni?

Adë rqu'niadia'a lugar catë guëzi'i ldua'a.

⁵⁰ Na bëntsa'ua grë cusë rë' lu gué'dchiliu.

⁵¹ 'Lë'ë të de por si naguëdchi ldu'u të nu adë rínidi'i të shti'dzë Dios. Na të cumë ziquë ra mënë nadë guënëdi'i Dios. Siemprë quëhunë të cuntrë Espiritu Santo. Na të ziquë guc ra shtadë guëlú hia'a. ⁵² Ra shtadë guëlú hia'a, bëdë'ë rall hiaguë grë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Ni túbi' adë chu bídëdi'i sin quë adë niadë'ë hiaguë guëc rai'. Ra shtadë guëlú hia'a, gudini rall profetë nabiadi'dzë de quë guëdchini stubi nguiu naná tubldí shcuëndi' lu Dios. Iurná bidë më perë lë'ë të bë'në të intriegu lë'ë më lu guia'a më rumanë nu gudini të lë'ë më. ⁵³ Lë'ë të bë'në të recibir lëy shtë Dios nabitënú ra ianglë, perë adë bëzu'bë diáguëdi'i të di'dzë ni.

Gudini rall Esteban

⁵⁴ Iurë gualú bini rall grë ra cusë naguni'i Esteban, nalé bëldé rall hashtë rchushí lai' rall; rna rall lu Esteban. ⁵⁵ Perë cabezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u Esteban. Bëldísi' lúhi' lu gube'e; gunáhi' lu gluri shtë Dios catë cabezë më. Nu gunáhi' lu Jesús nacabezë ladë ldi shtë Dios. ⁵⁶ Guni'i Esteban:

—Gulë guná, rnahia gube'e lla'lë. Rnahia lu Jesús, nguiu nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu. Cabezë më ladë ldi shtë Dios.

⁵⁷ Perë grë rall bësë'au rall diaguë rall. Gurushtiá rall nu ze'dë guëllu'në rall parë quini rall Esteban. ⁵⁸ Gulú rall Esteban fuërë rua' gué'dchi. Ndë bëdë'ë guë'ë rall Esteban parë gáti'. Ra nabini shti'dzë Esteban, gulú rall shabë rall nu guatishi rall shabë rall lu tubi nguiu nalë Saulo. ⁵⁹ Iurë bëdë'ë guë'ë rall Esteban, quëadi'dzënúhi' Jesús. Guná'bëi' lë'ë më; guní'i':

—Dadë Jesús, bë'në recibir espíritu shtëna.

⁶⁰ Despuësë iurní bëzullibi Esteban nu fuertë guní'i' lu Dios nacabezë gube'e:

—Adë rtiá'adi'il culpë duldë shtë rall.

Iurë gualú guni'i Esteban dí'dzë ni, gúti'.

8

Rzunaldë Saulo ra shmënë Jesús

¹ Saulo gu' de acuerdë tsana gudini rall Esteban. Mizmë dzë ni guzublú guzunaldë mënë grë ra narialdí ldu'i diza'quë ciudá Jerusalén. Grë ra shmënë Jesús bërë'tsë rall; gua naguna'zi nezë regiuni shtë Judea nu guna'zi rai' nezë Samaria, perë ra poshtë bëa'në rai' Jerusalén. ² Bëldá nguiu za'quë bëca'chi rall lë'ë Esteban nu nalé bi'ni rall por lé'i'. ³ Perë Saulo adë bëgá'adi'i ldú'ull ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Riutëll hiu'u por hiu'u parë rgull ra

mënë, na'a la nguii. Rshaguiull ra prubi parë riagsëá'nëll mënë lachigui'bë.

Caglua'a rai' diza'quë reguni Samaria

⁴ Ra nabëru'u Jerusalén cualquier nezë zia'a rall, rni'i rall diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. ⁵ Felipe gua tubi guë'dchi shtë Samaria. Ndë guzublú guní'ill lu ra mënë chu na Jesucristo. ⁶ Bëdëá mënë zihani parë rquë diaguë rall bien grë ra di'dzë naguni'i Felipe. Nu rna rall lu milagrë nabë'në Felipe. ⁷ Zihani mënë narac llu'u, bëac rall. Gulú Felipe mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë. Nalé gurushtiá ra mëdzabë iurë bëru'u rall. Zihani kujë nu mënë narac galguidzë llunguë, bëac rall. ⁸ Nalé bëquitë ldu'u ra mënë grë nabë'në Felipe ciudá ni.

⁹ Ndë guquërelde tubi nguii nalë Simón. Rac rquë'ë bëlliull. Zdë'ë mudë bësiguëll ra mënë shtë Samaria. Bëdzëguëe' ldu'u rall iurë rna rall narunë Simón. Rni'ill de quë lé'ëll nall tubi më nalasac. ¹⁰ Grë ra mënë dizdë ra më ru'bë hashtë más nabi'chi, bëquë diaguë rall pë rni'i Simón. Guni'i rall lé'ëll nall më ru'bë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. ¹¹ Gualdí ldu'u rall lë'ë Simón por magi nabë'nëll. Llëduni tiempë bësiguëll ra mënë ¹² perë zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë naguni'i Felipe. Ruadi'dzë Felipe mudë tsuté mënë nezë lu gube'e parë tsa rall catë rnibë'a Dios. Por Jesús gac salvar mieti, guni'i Felipe nu bëchu'bë nísí' na'a la nguii, ra nagualdí ldu'i diza'quë. ¹³ Mizmë Simón bëriubë nísëll purquë gualdí ldú'ull diza'quë nu guanáldëll lë'ë Felipe. Nalé bëdzëguëe' ldú'ull; gunall milagrë nu sëni ru'bë nabë'në Felipe.

¹⁴ Bini ra poshtë nabëa'në Jerusalén, ra mënë Samaria gualdí ldu'u rall diza'quë. Iurní bëshe'ldë rai' Pedro nu Juan parë zia'a rai' Samaria. ¹⁵ Bëdchini Pedro nu Juan

guë'dchi ni; guna'bë rai' lu Dios parë guëdë'ë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' grë ra më Samaria nagualdí ldu'i diza'quë. ¹⁶ Ra nagualdí ldu'i diza'quë todavía adë bé'nëdi'i rall recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rall. Más antsë tsana bëriubë nisë rall, ra nabëchu'bë nisë lë'ë rall, guna'bë rall niétiquë lë shtë Dadë Jesús. ¹⁷ Iurní Pedro nu Juan bëdchi'bë guia'a rai' guëc ra mënë ni. Lueguë bëdchini Espíritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë rall.

¹⁸ Iurë guná Simón bëdchi'bë poshtë guia'a rai' guëc ra mënë nu gunall bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall, Simón bé'nëll ofrecërë dumí. ¹⁹ Répill lu ra poshtë:

—Gulë bëtuu' du'pë pudërë nanapë të parë guna ziquë runë të, të iurë guëdchi'ba guiahia guëc ra mënë, gunë rall recibir Espíritu Santo.

²⁰ Repi Pedro lull:

—Dios guënitilú lë'ël con grë shtumil. ¿Pëllë llua'al sí'il con dumí lo quë narzëlaa'chi Dios ca'a mënë? ²¹ Adë nápël derechë con lë'ë na'a purquë bé'nël duldë la'ni ldú'ul. Zuldídi'i shcuëndël delantë lu më. ²² Bësa'në llgabë mal shtënël; bëagrí ldú'ul con Dios; guna'bë lu më të gunë më perdunë lë'ël. ²³ Gadzë duldë la'ni ldú'ul; nal ziquë nanú bajo ordë shtë Satanás.

²⁴ Iurní guchi Simón lu poshtë:

—Gulë guna'bë lu Dios por na të parë adë guëzac zíd'i më na ziquë guni'i të.

²⁵ Ra poshtë guni'i rai' lu mënë Samaria ra cusë naguná rall nu biadi'dzë rai' diza'quë lu ra mënë. Iurní bëru'u rai' parë gua rai' los de más guë'dchi shtë Samaria. Guagni'i rai' diza'quë; despuësë bëagrí rai' parë Jerusalén.

Biadi'dzënú Felipe tubi më Etiopía

²⁶ Dzë ni repi tubi ianglë lu Felipe:

—Bë'në preparar të tsal tubi nezë narëa'në ladë sur, nezë nazia'a de Jerusalén parë guë'dchi nalë Gaza. Nezë rë' rdëdë catë nídi'i mënë.

²⁷ Lueguë bëru'u Felipe. Zía'ai'; perë nezë nazia'ai', bëdia'guë'lúhi' tubi nguiu më Etiopía. Nádi'ill nguiu completë nu nall tesorerë shtë Candace, tubi na'a narnibë'a naciuni Etiopía. Lë'ë tesorerë guall Jerusalén parë guaguë'nëll adorar Dios. ²⁸ Zëagzëll parë lãdzëll. Zúbëll lu guërredë shtëll. Quëú'ldëll la'ni tubi librë nabëquë'ë Isaías. ²⁹ Iurní repi Espíritu Santo lu Felipe:

—Guabi'guë cula'ni guërredë shtënë më Etiopía.

³⁰ Iurë guabi'guë Felipe cula'ni guërredë, bíní' quëú'ldë nguiu ni la'ni librë shtë Isaías. Felipe guna'bë di'dzë lull:

—¿Gu riasël lo quë nacagni'i la'ni librë?

³¹ Nguiu ni repi lu Felipe:

—Adë riasëdia'a purquë adë nápëdia'a chu guëni'i pë runë cuntienë ni.

Iurní répill lu Felipe të tsepi Felipe nu subë Felipe la'ni shguërrédëll. ³² La'ni librë catë quëú'ldë më Etiopía lë'ë partë ni cagni'i:

Bia'a rall nguiu parë gáti' ziquë lli'li, nu ziquë rëa'në lli'li ziquë gu'pë delantë lu ra narna'zi, zni bëa'në nguiu rë'.

Adë bëllá'lëdi'i rua'll parë niaru'u tubi di'dzë.

³³ Dzë ni guna'zi ra mënë lé'ëll, bë'në rall condenar lë'ë nguiu ni sín ni tubi causë.

Adë pë jushtisi bë'në rall. Nalé fier bë'në rall tratë nguiu ni.

Bëdchisú rall vidë shtënëll.

³⁴ Iurní më Etiopía guna'bë di'dzë lu Felipe:

—Bë'në favurë guni'i lua, ¿chu guzac zdë'ë? ¿Pë lu mizmë lé'ëll rní'ill u nu chu stubi guzac zdë'ë?

³⁵ Iurní Felipe guzublú guní'i' pë runë cuntienë partë catë bi'ldi më Etiopía la'ni librë. Guni'i Felipe ra diza'quë shtë Jesús nu lla gac salvárëll. ³⁶ Iurë ziadëdë rall tubi lugar catë rë nisë, guna'bë di'dzë më Etiopía lu Felipe:

—Ndë'ë rë nisë. ¿Pë adë gac chubë nisa ndë'ë?

³⁷ Felipe repi lull:

—Si talë guëdubinú ldú'ul rialdí ldú'ul shti'dzë Jesús, zac chubë nisëll ndë'ë.

Iurní repi nguui ni:

—Rialdí ldua'a niétiquë Jesucristo na shini Dios.

³⁸ Gunibë'a nguui parë guzudchí guërrëdë parë bietë rai'. Iurní guaté rai' la'ni nisë. Bëchu'bë nisë Felipe lé'ëll ndë. ³⁹ Iurë bëru'u rall rua' nisë, Espíritu Santo bia'a lë'ë Felipe. Lë'ë nguui nilli gu' ldú'ull nu rquitë ldú'ull. Guaglá'guëll shnézëll. ⁴⁰ Bëdchini Felipe guë'dchi nalë Azoto, nu gudëdëi' guë'dchi por guë'dchi. Cagluá'ai' mënë diza'quë hashtë bëdchíni' guë'dchi nalë Cesarea.

9

Bëac Saulo shmënë Jesús

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

¹ Saulo guagla'guë bë'në nalaa'dchill; guc ldú'ull quínill ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Por ni guagnall jëfë shtë ra bëshuzi ² parë gunë rall firmar tubi guichi parë zia'a Saulo. Guziá'all ra iádu'u shtë më israelitë guë'dchi Damasco. Ndë tsatílill ra na'a nu nguui nacanaldë tëchi diza'quë shtë Jesús. Guë'dënull ra mënë ni; guëldáguëll lë'ë rai' lachigui'bë. ³ Guc iurë zia'a zull nezë, hia mërë guëdchínill guë'dchi Damasco, nasesë bëdchini tubi llni nezë lu gube'e. Gu'të llni lu nezë catë zia'all. ⁴ Saulo gulaguë lu guiu'u; gunall lu llni nu bínill tubi bë naguni'i:

—Saulo, Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na?

⁵ Iurní guna'bë di'dzë Saulo:

—¿Chu lé'ël? Dadë, rní'il lua zni'i.

Iurní bë guni'i:

—Nahia Jesús. Rzunáldël shmëna parë quinil. ¿Pë adë rac bé'al lo mizmë na rzunáldël? Adë guëllu'idi'i lo quë naquëhúnël. Quëhúnël ziquë runë ngunë narlda'a patadë lu garrudchi. Zni quëhúnël.

⁶ Iurní nalë bëdzëbë Saulo nu bëchí'chill. Répill:

—Dadë, ¿guadë narac shtú'ul guna?

Perë lë'ë bë guni'i:

—Guashtë nga'li nu gutë ladi guë'dchi. Ndë guëni'i mënë lul pë gúnël.

⁷ Ra nguii nazënú lë'ë Saulo, bëa'në rall ziquë gu'pë tantë bëdzëbë rall purquë bini rall bë nacagni'i lu Saulo, perë ni tubi adë chu gunádi'i rall. ⁸ Iurní Saulo guashtë lu guiu'u, perë iurë bëshá'lëll slull, hiadë gúquëdi'i nianall. Bëá'nëll ciegu. Ra nguii nazënúhi', guna'zi rall guiá'ai' parë guc bëdchíni' guë'dchi Damasco. ⁹ Ndë bëá'ni' tsunë dzë; adë gúquëdi'i nianáhi'. Adë gudáudi'i' nu adë pë bii'di'i'.

¹⁰ Guë'dchi Damasco quërelde tubi nguii nalë Ananías. Rialdí ldú'ull shti'dzë Jesús. Bëlua'alú Jesús lull nu repi më lull:

—Ananías.

Bëquebi Ananías lueguë:

—Lë'ë na ndë'ë, Dadë.

¹¹ Jesús repi lull iurní:

—Guashtë nga'li nu gua lidchi Judas naquërelde nezë nalë Nezë Ldi. Guna'bë di'dzë por tubi nguii më Tarso. Lëll Saulo. Ndë quëadi'dzënull Dios. ¹² Lu Saulo bëlua'alú tubi nguii lë Ananías. Nguii ni lé'ël. Gunall guatël parë guëdchi'bë guiá'al guëquëll të parë guëac slull nu guëná Saulo stubi vultë ziquë nall antsë.

¹³ Iurní bini Ananías naguni'i Jesús, repi Ananías lu më:
—Perë Dadë, zihani mënë rni'i lua shcuendë nguui rë'.
Nablac fier quëhúnëll Jerusalén con ra mënë narialdí ldu'i
shtí'dzël. ¹⁴ Iurne' zé'dëll ndë'ë con guichi nabëdë'ë ra jëfë
shtë bëshuzi parë guá'all prësi grë ra mënë narunë adorar
lé'ël.

¹⁵ Perë Jesús repi lu Ananías:

—Guasë purquë na gudilia nguui rë' parë guëní'll
diza'quë delantë lu ra mënë shtë stubi naciuni nu lu
ra rëy shtë rall. Nu tsagní'll diza'quë shtëna lu ra më
israelitë. ¹⁶ Na guëluá'ahia lé'ëll nu guënia'a lull grë cusë
mal nagunënú mënë cuntrë lé'ëll purquë nall shmëna.

¹⁷ Iurní lë'ë Ananías zia'a lidchi Judas catë quërelde
Saulo. Guatëll nu bédchi'bë guiá'all guëc Saulo. Répill:

—Bëchi Saulo, lë'ë Jesús naguni'i lul nezë nazé'dël,
bëshe'ldë më na ndë'ë parë gac guënal stubi vueltë nu
parë guëdchini Espíritu Santo të cuezënúhi' lé'ël.

¹⁸ Lueguë iurní bëlla'lë slu Saulo. Gunáhi' nu bini'
gulaguë cumë ziquë tubi gui'lli la'ni slúhi'. Saulo guasuldí
nu bëriubë nísí'. ¹⁹ Despuësë gudáuhi' nu bëu' fuersë
shtëhi' stubi vueltë. Bëá'ni' bëldá dzë Damasco con ra
narialdí ldu'i diza'quë.

Guzublú Saulo guni'i diza'quë lu ra mënë Damasco

²⁰ Lueguë guzublú guni'i Saulo diza'quë shtë Jesús lu
ra mënë la'ni iádu'u shtë ra israelitë. Guní'll lu mënë,
Jesús náhi' shini Dios nabitë lu gué'dchiliu. ²¹ Grë ra mënë
nabëquë diaguë shti'dzë Saulo, bëdzëguëë' ldu'u rall nu
guni'i lu sa' rall:

—Perë nguui rë' na el quë naguzunaldë ra mënë
Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quë. Nu lo mizmë lé'ëll
zé'dëll ndë'ë parë guá'all prësi ra shmënë më parë
tsagsá'nëll lë'ë rall lu ra jëfë shtë bëshuzi.

²² Perë Saulo biadí'dzëll lu ra mënë con más llni; adë bëdzëbëdi'i'. Guní'i' de quë Jesús na Cristo nabëshe'ldë Dios. Bë'në Dios compaňi lë'ë Saulo. Ra israelitë naquërelde Damasco, bëa'në rall sin ni tubi di'dzë purquë adë bëdzëlëdi'i' rall pë niani'i' rall.

Bëru'u Saulo guia'a ra contrari shtëhi'

²³ Gudëdë zihani dzë; iurní ra më israelitë guré rall de acuerdë parë quini rall lë'ë Saulo. ²⁴ Lueguë bini Saulo pë llgabë quëhunë rall. Dzë la gue'lë rbezë rall Saulo rua' puertë salidë shtë ciudá parë quini rall Saulo. ²⁵ Ra shmënë Jesús bëtia'a rall Saulo la'ni tubi rëguelë parë iurë gu' gue'lë, bëldaguë rall Saulo stubi tëchi lu'. Lu' ni nahin ziquë tubi lu' bësu'u nasë'au alreduerë ciudá. Zni mudë gula'a Saulo lu galguti.

Bëabré Saulo Jerusalén

²⁶ Iurë bëdchini Saulo Jerusalén, guc ldú'i' niagdzá'gui' ladi ra shmënë Jesús perë grë rall rdzëbë rall Saulo purquë gá'adi'i' tsaldí ldu'u rall de quë Saulo hia bëabré ldú'ull, de quë bëáquëll shmënë Jesús. ²⁷ Perë Bernabë guagsëá'nëll Saulo lu ra poshtë. Biadí'dzëll lla guni'i' Saulo lu ra mënë Damasco, de quë Saulo biadí'dzëll con guëdubinú ldú'ull ziquë tubi muzë shtë Jesús. ²⁸ Iurní Saulo bëá'ni' Jerusalén parë quëhúni' dchi'ni con ra poshtë. Guadi'dzënúhi' diza'quë hiu'u por hiu'u sin adë pë nádi'i'. ²⁹ Con guëdubinú ldú'i' ruadí'dzi' ziquë muzë shtë Jesús. Biadí'dzënúhi' con ra më israelitë naruadi'dzë dizé griego. Perë ra mënë gudili rall mudë parë quini rall Saulo. ³⁰ Ra mënë narialdí ldu'i' diza'quë, guc bë'a rall de quë ra më israelitë zunaldë rall lë'ë Saulo. Iurní bia'a rall lë'ë Saulo parë guë'dchi Tarso.

³¹ Dzë ni grë ra mënë narialdí ldu'i' diza'quë, ra narëta' regiuni Judea nu Galilea nu Samaria, nalé rbedchí ldu'u

rall. Másru'u guc shtu'u rall lë'ë Jesús nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. Nu Espíritu Santo bë'në compaňi lë'ë rall parë guaru'bë grupë shtë rall.

Bëac Eneas

³² Canzé Pedro; quëhúni' visitar grë ra naná shmënë Jesús. Gudëdë guagnáhi' ra narianaldë nezë santu shtë Jesús, ra naquërelde tubi guë'dchi nalë Lida. ³³ Ndë nanú tubi nguiu nalë Eneas. Hia guc shunë izë ráquëll galguidzë llunguë. Nagá'all; adë ráquëdi'i rzëll. ³⁴ Pedro bédchini lu Eneas nu guchi Pedro:

—Eneas, Jesucristo gunëac lé'ël. Guashtë nga'li nu bëldisë shtaa'l.

Lueguë lueguë guashtë Eneas. ³⁵ Grë ra naquërelde guë'dchi Lida nu grë ra naquërelde guë'dchi Sarón, guná rall lla bëac nguiu ni. Lueguë bësa'në rall custumbrë guahietë shtë rall parë guanaldë rall nezë za'quë shtë Jesús.

Guashtë Dorcas ladi ra tëgulë

³⁶ Tiempë ni nanú tubi na'a guë'dchi shtë Jope. Rialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús. Lëll Tabita perë ra mënë naru-adi'dzë dizë griego, rni'i rall lë na'a ni Dorcas. Dorcas bë'në bien nu bédé'ëll gu'në cua'a ra prubi. Bë'nëll zihani cusë za'quë. ³⁷ Bédchini tubi dzë, guc llu'u Dorcas nu gúttill. Custumbrë shtë ra mënë ni na rguibi rall cuerpë shtë ra tëgulë. Gudibi rall shcuerpë Dorcas nu bëcuelzë rall cuerpë guia'a la'ni hiu'u guërupë pisë. ³⁸ Guë'dchi Jope rëa'në guëlla' guë'dchi shtë Lida catë nanú Pedro. Bini ra më Jope nanú Pedro guë'dchi Lida. Iurní bëshe'ldë rall chupë nguiu parë guagni'i rall lu Pedro:

—Guërré cha guiá hia'a guë'dchi Jope.

³⁹ Lueguë bëru'u Pedro con lë'ë ra nguiu ni. Iurë bédchini rall Jope, bia'a rall Pedro quartë catë naga'a

tëgulë. Nalé ru'në ra viudë nabëdëá nga'li. Bëlua'a rall vestidë nu manguë nabëntsa'u Dorcas tsana gubáni'.
⁴⁰Lueguë Pedro gunibë'a guëru'u grë ra mënë la'ni cuartë. Iurní bëzullibi Pedro nu biadi'dzënúhi' Dios. Rbí'ai' lu naguti nu répi' lúhi':

—Tabita, guashtë nga'li.

Lueguë lë'ë tëgulë bëlla'lë slúhi'; gunáhi' lu Pedro. Guzubë ldi'. ⁴¹Pedro guna'zi guiá'all parë guasuldill. Lueguë guna'bë Pedro ra viudë nu los de más narialdí ldu'i Jesús parë bé'ni' presentar lë'ë Dorcas nagubani. ⁴²Grë mënë shtë ciudá Jope bini rall milagrë nabë'në Pedro. Nalé zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë. ⁴³Por zihani dzë bëa'në Pedro ciudá Jope lidchi tubi curtidor shtë gui'di ladi ngunë. Lëll Simón.

10

Biadi'dzënú Pedro Cornelio

¹ Gu' tubi nguiu ciudá Cesarea; lëll Cornelio. Nall capitán narnibë'a tubi gahiu'a suldadë. Ra suldadë ni lë rall Italiano. ² Cornelio con grë shfamílill runë rall adorar Dios guëdubínú ldu'u rall. Adë nádi'i Cornelio më israelitë perë bédé'ëll zihani dumí. Bé'nëll ayudë ra më israelitë. Siemprë ruadi'dzënull Dios. ³ Tubi dzë quierë rquë tsunë guadze', bëlua'alú tubi ianglë lu Cornelio. Clarë gunall tubi ianglë shtë Dios naguaté catë zuga'a Cornelio. Repi ianglë lull:

—Cornelio.

⁴ Gubi'a Cornelio lu ianglë nu nalé bëdzëbëll. Guna'bë dí'dzëll lu ianglë:

—¿Pë rac shtú'ul guna?

Iurní repi ianglë lull:

—Dios bëquë diaguë ra di'dzë shtënël iurë ruadi'dzënul më nu rëagná ldu'u më lé'ël purquë bé'nël ayudë ra prubi. ⁵ Bëshe'ldë bëldá nguii guë'dchi Jope parë tsaglli'i rall Simón, nu lëll Pedro; chupë lëll. ⁶ Quërelde Pedro lidchi tubi curtidurë nalë zac Simón. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul pë gúnël.

⁷ Iurë gubi' ianglë, guna'bë Cornelio chupë shmúzëll con tubi suldadë nanané Cornelio. Suldadë ni gualdí ldu'i shti'dzë Jesús. Guëzá rall na rall muzë shtë Cornelio. ⁸ Biadi'dzë Cornelio lu rall lla biadi'dzënull ianglë. Iurní bëshe'ldë Cornelio lë'ë rall parë ziaglli'i rall Pedro.

⁹ Stubi dzë quierë guërudë dzë, ziagdchini rall ciudá Jope. Lo mizmë iurë Pedro be'pi guëc hiu'u të guadi'dzënúhi' Dios. ¹⁰ Nalé rldi'anë Pedro; rac shtú'ui' gáuhi'. Perë mientras quëhunë ra shfamili Pedro preparar cumidë, Pedro gunall bédchini tubi cusë shtë Dios lull. ¹¹ Guná Pedro bëlla'lë lu gube'e nu gunall lu ziquë tubi lari naquichi ru'bë. Ze'din ca zu Pedro. Li'bi guëzá shquini. ¹² La'ni lari nanú grë clasë ra ma nanapë tapë guëáhi' nu ra ma narlla' ldu'i lu guiu'u nu ra ma nariasë. ¹³ Iurní bini Pedro tubi bë naguni'i:

—Pedro, guasuldí nu gudini ma gaul.

¹⁴ Perë Pedro guchi:

—Dadë, nunquë adë ráudia'a ra ma naná providë según ra custumbrë shtë na'a.

¹⁵ Lë'ë bë guni'i lu Pedro stubi vueltë:

—Lo quë nabëzuné Dios, limpi nahin; adë rní'idi'il nahin mal parë lé'ël.

¹⁶ Zni guc tsunë vësë; iurní be'pi lari lu gube'e.

¹⁷ Quëhunë Pedro llgabë pë runë cuntienë nagunall iurë lë'ë ra nguii nabëshe'ldë Cornelio ze'dë guëna'bë di'dzë

rall ca na lidchi curtidurë nalë Simón. ¹⁸ Bëdchini rall rua' lidchi Simón; fuertë cana'bë rall:

—¿Gu quërelde tubi nguiu ndë'ë nalë Simón Pedro?

¹⁹ Pedro nianá zúbëll guia'a guëc hiu'u. Quëhúnëll llgabë nia'a pë runë cuntienë lo quë nabëshe'ldë Dios lull. Iurní repi Espíritu Santo lull:

—Pedro guná, tsunë nguiu cagna'bë rall lë'ël. ²⁰ Bietë; bë'në compa'ni lë'ë rall. Adë pë llgabë rúnëdi'il purquë na bëshe'lda lë'ë rall.

²¹ Iurë bietë Pedro, guagnall ra nguiu nabëshe'ldë Cornelio. Répill lu ra nguiu:

—Na læa Pedro nacaguili të. ¿Pë rsunë nua'a të?

²² Repi rall lu Pedro:

—Zë'pë na'a purquë bëshe'ldë Cornelio lë'ë na'a parë sël con lë'ë na'a lídchill. Cornelio nall tubi nguiu honradë nu rialdí ldú'ull Dios. Nalé rac shtu'u më israelitë lë'ëll. Tubi ianglë shtë Dios guni'i lu Cornelio parë bëshé'ldëll lë'ë na'a nu guni'i ianglë lull lë'ël guëní'il lu Cornelio pë gúnëll.

²³ Iurní Pedro guni'i lu rall:

—Gulë tsuté ndë'ë; gulë bëa'në ne gue'lë.

Hia brëgue'lë bëru'unú Pedro lë'ë rall parë zia'a rall lidchi Cornelio. Nu guanaldë bëldá narialdí ldu'i diza'quë naquërelde guë'dchi Jope.

²⁴ Stubi dzë bëdchini rall ciudá Cesarea. Ndë cabezë Cornelio lë'ë rall con grë shfamíllil. Tambiën guna'bë Cornelio bëldá amigu shtëll. ²⁵ Iurë bëdchini Pedro lidchi Cornelio, Cornelio bëru'u; bë'nëll saludar lë'ë Pedro nu bëzullíbill lu Pedro parë bë'nëll adorar Pedro. ²⁶ Perë Pedro guna'zi guia'a Cornelio; répi':

—Guzuldí purquë adë guzá'quëdi'i rzullíbil lua purquë nahia nguiu ziquë lë'ël.

²⁷ Mientras ziazú rall quëadi'dzë rall, guaté Pedro lidchi Cornelio. Guná Pedro zihani mënë rë. ²⁸ Guni'i Pedro lu ra mënë:

—Lë'ë të bien nané të lla na creenci shtë ra më israelitë. Providë guëdza'guë ra më israelitë con mënë de stubi naciuni. Adë nápëdi'i rall permisi parë tsuté rall lidchi mënë zitu, perë bëlua'a Dios na adë tsaglá'guëdia'a creenci ni. Grë ra nguiu nabëzuné Dios, limpi na rall. Adë naprovidë parë tsutéa lidchi rall. Bëlua'a Dios na de quë adë guëni'idia'a sulë mënë israelitë na rall allegadë lu Dios, de quë mënë zitu na rall condenadë. ²⁹ Por ni zíquësë guna'bë të na, lueguë zelda; adë bé'nëdia'a negar. Gulë guni'i lua nia'a pë rac shtu'u të.

³⁰ Iurní guzublú biadi'dzë Cornelio lu Pedro:

—Guc tapë dzë ne'; lo mizmë iurë ziquë iurní, rquë tsunë guadze' quërela; quëhuna ayunë nu quëhuna orar lu Dios. De repëntë gunahia tubi ianglë shtë Dios. Nalé rcabni'i lari naquichi. ³¹ Guni'i ianglë læa: “Cornelio, Dios bëquë diaguë ra di'dzë shtënël iurë rná'bël lu më. Nu rëagná ldu'u më lë'ël purquë bédé'ël dumí cua'a ra prubi. ³² Bëshe'ldë bëldá shmënël ciudá Jope parë tsaglli'i rall Simón Pedro. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul ra cusë nagúnël.” Zni guni'i ianglë lua. ³³ Por ni lueguë bëshe'lda ra shmëna; bidë guëlli'i rall lë'ël. Iurne' dzu na'a grë na'a ndë'ë delantë lu Dios parë guëquë diaguë na'a grë lo quë naguni'i Dios lul parë guëni'il lu na'a.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra më lidchi Cornelio

³⁴ Guzublú guni'i Pedro lu grë mënë naré lidchi Cornelio. Guni'i Pedro:

—Iurne' gualú rac bé'ahia adë rúnëdi'i Dios menos ni tubi mënë lu guédchiliu ³⁵ sino quë rca'a më grë

ra nanapë rëspëti nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. ³⁶ Guni'i Dios más antsë lu grë na'a ziquë shini Jacob ra diza'quë shtë më. Bëshe'ldë më lë'ë Jesucristo parë bidë guëni'inúhi' lë'ë hia'a diza'quë shtë Dios parë cuedchí ldu'u hia'a. Jesucristo na rëy; napë më derechë parë rnibë'a më grë naciuni. ³⁷ Lë'ë të bien nané të pë guc ladzë ra më israelitë. Primëre guzublú Juan Bautista, bëluá'ai' diza'quë lu ra mënë, iurní bëchu'bë nísi'. Despuësë guzublú Jesús shchi'ni' nezë Galilea. ³⁸ Lë'ë të nané të lla bëtë'ë Dios pudërë parë Jesús më Nazaret. Bëshe'ldë Dios Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë më. Bënëac më grë ra nananú mëdzabë la'ni ldu'i. Bë'në më bien por pudërë shtë Dios cumë cabezënúhi' lë'ë Jesús. ³⁹ Lë'ë na'a na na'a testigu shtë grë ra cusë rë' nabë'në Jesús. Bë'në më milagrë nezë Judea nu ladi ciudá Jerusalén. Despuësë bëquë'ë ra mënë lë'ë Jesús lu cruz; guti më. ⁴⁰ Gudëdë tsunë dzë guti Jesús, iurní bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë. Nu Dios bëshe'ldë Jesús parë bëlua'alú më lu na'a stubi vultë. ⁴¹ Adë bëlua'alú më lu grë ra mënë, niétiquë lu na'a bëlua'alú më. Dios gudili lë'ë na'a dizdë antsë parë na na'a testigu. Verdá nahin; guashtë më ladi ra tégulë. Despuësë lë'ë na'a gudaunú na'a lë'ë më; bëdii'nú na'a lë'ë më. ⁴² Nu bëshe'ldë më lë'ë na'a parë guiagni'i na'a diza'quë shtë më lu ra mënë. Iurne' cagni'i na'a verdá. Dios bëtë'ë pudërë lë'ë Jesús ziquë tubi juësi parë gunë më juzguë grë ra mënë nanabani nu grë naguti. ⁴³ Tambiën ra profetë naguré guahietë, cagni'i rai' shcuendë Jesús de quë grë ra natsaldí ldu'i lë'ë më, runë më perdunë duldë shtë rall. Por lë'ë më gac perdunë rall.

*Bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë ra mënë lidchi
Cornelio*

⁴⁴ Nianá quëadi'dzënú Pedro lë'ë ra mënë lidchi Cornelio, lë'ë Espíritu Santo bédchini parë cuezënúhi' grë ra narqué diaguë di'dzë shtë Pedro. ⁴⁵ Ra israelitë naríaldí ldu'i diza'quë, ra naze'dë naldë lë'ë Pedro, nalé bëdzëguëë' ldu'u rall. Guná rall ra narqué diaguë shti'dzë Pedro, adë na rall më israelitë perë bënë rall recibir Espíritu Santo nabëzëlaa'dchi Dios parë lë'ë rall. ⁴⁶ Bini rall quëadi'dzë ra më rë' stubi dizé. Quëhunë rall adorar Dios; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. ⁴⁷ Iurní guni'i Pedro:

—Hia quë bédchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall igual cumë ziquë bédé'na'a recibir lë'i', hiadë nídi'i stubi cusë más. Guëriubë nisë rall iurne'.

⁴⁸ Gunibë'a Pedro lu rall:

—Gulë bëchubë nisë lë'ë të. Gulë guni'i lë Jesucristo purquë na të shmënë më.

Despuësë bënë rall ruëguë lu Pedro parë guëa'në Pedro sëbëldá dzë con lë'ë rall.

11

Bëabré Pedro Jerusalén

¹ Ra poshtë nu ra nagualdí ldu'i diza'quë naré Judea, bini rall de quë también ra mënë nanádi'i më israelitë gualdí ldu'u rai' diza'quë. ² Iurë bëabré Pedro Jerusalén, bëldá ra më israelitë gudildi di'dzë rall con Pedro. Mënë ni guanaldë rall tëchi custumbrë shtë gac circuncidar mieta. ³ Bësëgua'a rëdchi rall Pedro. Guni'i rall:

—¿Pëzielú guagnal ra mënë nanádi'i më israelitë? ¿Pëzielú guataunul lë'ë rall?

⁴ Iurní biadi'dzë Pedro lu rall lla mudë guc guagná Pedro ra mënë de stubi naciuni. Répi':

⁵ —Na zuhia ciudá Jope. Iurë cagnia'a lu Dios, gunahia cusë nabëshe'ldë Dios lua. Gunahia tubi lari naquichi

ru'bë. Ze'din nezë lu gube'e. Li'bi guëzá shquinin, nu gulaguin hashtë catë zugá'ahia. ⁶ Iurë gunahia nia'a pë nanú la'ni lari, gunahia nanú ra ma nazubë tapë guéáhi'; nanú ra ma dushë; nanú ra ma narlla' ldu'i lu guiu'u; nanú ra ma nariasë. ⁷ Nu binia tubi bë naguni'i: "Pedro, guasuldí. Gudini ma nagaul." ⁸ Perë na gucha lúhi': "Dadë, nunquë adë gudáudia'a ma naná providë según creenci shtë mënë israelitë". ⁹ Iurní bë guni'i lua stubi vultë: "Lo quë hia bëzuné Dios, limpi nahin. Adë chu guëni'idi'i nahin mal parë Dios." ¹⁰ Zni guni'i bë tsunë vultë; despuësë be'pi lari guia'a stubi. ¹¹ Lueguë iurní bédchini tsunë nguiu mënë Cesarea catë quërela parë ze'dë ca'a rall na. ¹² Lë'ë Espíritu Santo bëshé'ldi' na parë tsanalda lë'ë rall sin ni tubi llgabë de quë na rall de stubi naciuni. Tambiën guzënú shu'pë nguiu rë' na. Grë na'a bëdzuté na'a lidchi Cornelio. ¹³ Lë'ëll biadí'dzëll lu na'a gunall zu tubi ianglë lídchill nu repi ianglë: "Bëshe'ldë bëldá shmënel ciudá Jope parë tsaglli'i rall lë'ë Simón, stubi lëll Pedro. ¹⁴ Lë'ëll guëni'ill lul lla mudë gúnël parë gac salvar, lë'ël con grë shfamíllil." ¹⁵ Iurë guzublú quëadi'dzënúa lë'ë rall, bédchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall tal cumë ziquë bédchini' tsana bédé'na'a recibir lë'i'. ¹⁶ Iurní bëagná ldua'a lo quë naguni'i Jesús lu na'a tsana guzënú na'a lë'ë më. Guni'i më: "Juan bëchu'bë nisë ra mënë con nisë perë Dios guëne'e më Espíritu Santo parë guëzuné më ldu'u tē nu parë cuezënúhi' lë'ë tē". ¹⁷ Si talë Dios bëshe'ldë Espíritu Santo parë cuezënúhi' ra mënë stubi naciuni, igual cumë ziquë bë'në më con lë'ë hia'a, ra nagualdí ldu'i shti'dzë Dadë Jesucristo, adë nu mudë guna cuntrë Dios.

¹⁸ Iurë bini ra mënë grë lo quë naguni'i Pedro lu rall, bëac dchi rall; hiadë pë guní'idi'i rall. Iurní guzublú bë'në

rall adorar Dios. Guni'i rall:

—De verdá Dios bë'në perdunë lë'ë ra nanádi'i më israelitë. Bësha'lë më nezë parë guëabrí ldu'u rall con lë'ë më nu parë gapë rall vidë sin fin.

Ra mënë nagualdí ldu'i Jesús ciudá Antioquía

¹⁹ Tsana gudini rall Esteban, guagla'guë rzunaldë mënë los de más ra narialdí ldu'i diza'quë. Ra shmënë Jesús bëagzé rall hashtë regiuni Fenicia nu Chipre nu guë'dchi shtë Antioquía. Ndë guagni'i rall diza'quë niétiquë lu ra më israelitë, lëdë núdi'i lu ra stubi mënë. ²⁰ Bëldá narialdí ldu'i Jesús, na rall më Chipre nu Cirene. Bëdchini rall ciudá shtë Antioquía. Guni'i rall diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më griego. ²¹ Guni'i rall lu mënë con llëru'bë pudërë shtë Dios. Zni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë nu guanaldë rall tëchi enseñansë shtë Jesús.

²² Bini ra shmënë Jesús narëta' Jerusalén de quë zihani më Antioquía, hia rzu'bë diaguë rall diza'quë. Iurní bëshe'ldë rall Bernabé parë guall Antioquía. ²³ Iurë bëdchini Bernabé Antioquía, gunall lla mudë cagdë'ë Dios ra cusë za'quë parë ra narzu'bë diaguë diza'quë. Nalë bëquitë ldu'u Bernabé nu guni'inúhi' ra mënë të tsanaldë rall shnezë Dios nu gac rall firmë, adë guëazë guëtëdi'i rall shnezë Dios. ²⁴ Bernabé nall tubi nguüu za'quë. Gualdí ldú'ull Dios. Cabezënú Espíritu Santo la'ni ldú'ull. Zihani ra më Antioquía gualdí ldu'u rall diza'quë shtë Jesucristo.

²⁵ Despuësë gubi' Bernabé parë ziá'ai' ciudá Tarso. Ndë guatlíll Saulo parë be'dë guënull lé'i' Antioquía. ²⁶ Ndë bëa'në rai' tubi izë con ra shmënë Jesús. Bëlua'a rai' zihani mënë. Ra shmënë Dios naquërelde Antioquía por primërë vësë bërulë rai' cristianos.

²⁷ Tiempë dzë ni bëdchini bëldá nguüu nabë'në recibir llni shtë Dios parë guëni'i rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall

de Jerusalén parë bédchini rall Antioquía. ²⁸ Túbill lë Agabo. Guzull guní'ill lu ra narialdí ldu'i diza'quë tubi cusë nagac cumplir. Con pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo, lé'ëll guní'ill guédchini tubi gubini dushë guédubi gué'd-chiliu. Gubini rë' guc cumplirin tiempë tsana cagnibë'a rëy Claudio. ²⁹ Grë ra më Antioquía narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, gu' rall de acuerdë parë gunë rall ayudë; bëshe'ldë rall dumí parë prubi naquëreldë Judea.

³⁰ Bëtëá rall dumí; cadë tubi rall bëdë'ë lo más posiblë. Bëshe'ldë rall dumí con Bernabé nu Saulo ca'a ra mëgüle naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén.

12

Guti Jacobo nu gua Pedro lachigui'bë

¹ Tiempë ni rëy Herodes nalé guzunáldëll bëldá ra shmënë Jesús. ² Gunibé'all guti Jacobo, bëchi Juan. Gudini rall lé'i' con spadë. ³ Herodes guná nalé rëuu' ldu'u ra më israelitë nu guc ldu'u Herodes guëná'zill Pedro. Dzë ni bë'në tucarë laní naráu ra më israelitë guetështildi sin levadurë. ⁴ Guna'zi rall Pedro präsi; Herodes gunibë'a tsa Pedro lachigui'bë nu gunibé'all tapë grupë suldadë gapë rall lë'ë Pedro. Cadë tapëgá suldadë tubi grupë. Bë'në Herodes llgabë niagull Pedro delantë lu ra mënë despuësë de laní Pascu. ⁵ Nalé segurë nanú Pedro lachigui'bë purquë quëhapë ra suldadë lé'ëll. Perë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, ziagla'guë quëhunë rai' orar dzë la gue'lë. Con guëdubinú ldu'u rall cagni'inú rall lë'ë më por shcuendë Pedro.

Por milagrë shtë Dios bëru'u Pedro lachigui'bë

⁶ Herodes bë'në llgabë guëgull Pedro lachigui'bë; tsagsá'nëll Pedro lu ra mënë grëgue'lë. Pedro naga'si lachigui'bë. Lí'bi' con chupë cadënë. Nu quëhapë chupë

suldadë lé'i'. Stubi shcua'a suldadë zu rua' lachigui'bë.
⁷ Iurní bédchini tubi ianglë shtë Dios la'ni lachigui'bë nu
 gu'të tubi llni. Ianglë bënë'bi' lë'ë Pedro parë guëbáni'.
 Bëcua'ñi ianglë lë'ë Pedro nu répi' lu Pedro:

—Nasesë guashtë.

Lueguë bëru'u ra cadënë nali'bi guia'a Pedro. ⁸ Lë'ë
 ianglë repi lúhi':

—Bëshi'i dchi'chi lá'nil nu bëquë'ë shráчил.

Iurní bë'në Pedro gan, repi ianglë lull:

—Gutë shábël nu gude'e naldë na.

⁹ Pedro bëru'u; zianáldi' tēchi ianglë. Adë rac bé'adi'i'
 gu nahin verdá lo quë naquëhunë ianglë con lé'i'. Llua'ai'
 cani'i shcá'ldëll. ¹⁰ Gudëdë rai' lu ra primëre puertë gui'bë
 naná parë nezë shtë ciudá; iubi puertë bëlla'lë parë bëru'u
 rai'. Iurë guzë rai' tubi nezë, lë'ë ianglë bësá'ni' lë'ë Pedro.
¹¹ Iurní bédé'ëi' cuendë; guní'i' la'ni ldú'i':

—Iurne' sí, rdé'ëhia cuendë, Dios bëshe'ldë ianglë
 shtëni' parë bëldá'ai' na guia'a Herodes. Bëldá'ai' na
 guia'a ra mënë israelitë, grë lo quë naguc ldu'u rall
 nihunënú rall na.

¹² Iurë quëhúni' llgabë, zía'ai' lidchi María, shni'a Juan
 Marcos. Ndë zihani mënë rë ra. Quëhunë rall ruëguë
 lu Dios parë guëru'u Pedro lachigui'bë. ¹³ Iurë bësédchi
 Pedro rua' puertë, bëru'u tubi criadë; lëll Rode. Guagnall
 nia'a chu ndë nacagna'bë rua' nezë. ¹⁴ Perë iurë guc bé'all
 cha' Pedro, por tantë bëquitë ldú'ull, adë bëshá'llëdi'ill
 rua' nezë sino quë guaglú'nëll; guagní'ill lu ra mënë
 nazubë la'ni hiu'u. Répill lu rall:

—Pedro zuga'a rua' nezë.

¹⁵ Iurní repi rall lu Rode:

—Rac túntël rní'il zni'i.

Perë Rode guní'i':

—Guldía, Pedro ndë nazuga'a rua' nezë.

Perë ra nazubë la'ni hiu'u rni'i rall:

—L'é'ëdi'i Pedro sino ianglë shtënë Pedro gudëdë.

¹⁶ Perë Pedro nianá cagsédchi' rua' nezë. Iurë bëshal'ë rall rua' puertë nu guná rall lu Pedro, nalé bëdzëguë' ldu'u rall. ¹⁷ Pedro bë'në sëni con guiá'ai' të guëac dchi rall. Iurní guni'i Pedro, bëlda'a Dadë Jesús l'é'll lachigui'bë. Répi':

—Gulë biadi'dzë nd'ë lu Jacobo nu lu ra grë narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús.

Iurní bëru'u Pedro parë ziá'ai' stubi lugar.

¹⁸ Iurë brëgue'lë, nalé rdzëbë ra suldadë. Nezë rë' nezë rë' zia'a rall nia'a gua Pedro. ¹⁹ Gunibë'a Herodes tsatili rall l'ë Pedro perë cumë adë bëdzélëdi'i rall Pedro, rëy Herodes guna'bë dí'dzëll shcuendë Pedro. Iurní gunibë'a Herodes gati ra suldadë. Despuësë bëru'u Herodes Judea parë zia'a guëquërdëll guë'dchi Cesarea.

Bëdchini dzë guti Herodes

²⁰ Nalé rldënú Herodes ra mënë naquërelde ra guë'dchi Tiro nu Sidón, perë l'ë ra mënë guré rall de acuerdë parë guna'bë rall en paz lu rëy purquë lu guiu'u shtë rëy rru'u naráu ra mënë shtë Tiro nu Sidón. Tubi grupë mënë shtë guë'dchi rë', gulté rall amistá con Blasto, tubi muzë ru'bë shtë rëy. Blasto guagni'inull l'ë rëy parë gu' en paz. ²¹ Herodes bëzú tubi tërmë lu rall parë pë dzë tsagdchini rall lidchi Herodes. Dzë ni gutë Herodes shábi' parë guzull de rëy nu guzúbëll lu tribunal shtënëll. Iurní guzublú guní'll zihani dí'dzë lu ra mënë. ²² L'ë ra mënë guzublú gurushtiá; guni'i rall:

—Nd'ë nacagni'i adë nall tubi nguiu sino quë nall tubi dios.

²³ Lueguë iurní tubi ianglë shtë Dios bédchini. Bëru'ldë ianglë lë'ë Herodes lu tubi galguidzë dushë purquë adë bédë'ëdi'll cuendë di'dzë shtë Dios. Más bëuu' ldú'ull naguni'i ra mënë lull. Gudáu ra mbiziuguë lë'ë Herodes; gú'till.

²⁴ Diza'quë shtë Dios guagla'guë bërë'tsë nezë rë' nezë rë'. Zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë.

²⁵ Bernabé nu Saulo guagsa'në dumí nabëshe'ldë ra mënë Antioquía parë ra prubi ciudá Jerusalén. Iurní bëagrí rai' con Juan Marcos hashtë Antioquía.

13

Bëshe'ldë Dios Bernabé nu Saulo lu dchi'ni

¹ Ladi mënë narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi Antioquía, nanú Saulo. Nanú Bernabé. Nanú Simón narni'i ra mënë Ia'së. Nanú Lucio më Cirene. Nanú Manaén naguaru'bë lidchi Herodes, gubernadurë shtë Galilea. ² Tubi dzë ni bédëá rai'; cagna'bë rai' Dios nu quëhunë rai' ayunë; adë ráudi'i rai' dzë ni. Guni'i Espíritu Santo lu rai':

—Gulë bë'në nombrar Bernabé nu Saulo parë dchi'ni naguëdë'a gunë rall.

³ Iurë gualú bë'në rall orar nu bë'në rall ayunë, béd-chi'bë rall guia'a rall guëc Saulo nu Bernabé parë gunë rai' recibir shchi'ni Dios. Iurní bënë rall despedir lë'ë rai'. Zia'a rai'.

Zia'a ra poshtë parë Chipre

⁴ Bëshe'ldë Espíritu Santo lë'ë Saulo nu Bernabé parë tubi guë'dchi nalë Seleucia nanaqué rua' nisëdu'u. Ndë be'pi rai' la'ni barcu parë zia'a rai' Chipre, tubi dani nananú la'ni nisë. ⁵ Bédchini rai' Salamina; nahin puertë catë riuté barcu. Ndë guzublú Saulo nu Bernabé cagni'i rai' diza'quë lu ra mënë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë. Nu zac Juan Marcos zia'anú rai'. ⁶ Guëdubi guë'dchi shtë

Chipre guazé rai'. Bëdchini rai' tubi guë'dchi lë Pafos. Ndë bëdia'guëlú rai' tubi narunë galbëlliú. Nall më israelitë nu lëll Barjesús. Nalé runtsá'ull bishi; guní'ill grë ra di'dzë narní'ill nahin verdá. ⁷ Barjesús nall amigu shtë gubernadurë nalë Sergio Paulo. Gubernadurë nall tubi nguiú nasini guéquëll. Bëshé'ldëll rsunë parë cagna'bë mënë Bernabé nu Saulo purquë gubernadurë rac shtú'ull guínill diza'quë shtë Dios. ⁸ Napë Barjesús stubi lë, Elimas, quiere decir narunë dchi'ni shtë bëlliú. Adë nédi'i Elimas niuadi'dzënú Saulo gubernadurë purquë adë nédi'ill tsaldí ldu'u gubernadurë shti'dzë Dios. ⁹ Iurní Saulo, nápi' stubi léhi' Pablo, con pudërë shtë Espíritu Santo nacabeznú la'ni ldú'i', gubi'a gué'i' lu Elimas. ¹⁰ Guni'i Pablo lull:

—Lé'ël guëdzé bishi nu duldë la'ni ldú'ul. Shini mëdzabë nal. Enemigu nal shtë cusë za'quë. Rluá'al ra mënë bishi, nu adë rsá'nëdi'il tsuté rall nezë za'quë shtë Dios. ¹¹ Iurne' Dios gunë më cashtigu lé'ël; guëá'nëll ciegu por tubi tiempë; adë guënádi'il lu llni ngubidzë.

Lueguë lueguë bëcahi slu Elimas nu bëá'nëll ciegu. Caguílill tubi naguëna'zi guiá'all parë sëll. ¹² Iurë guná gubernadurë naguc con Elimas, gualdí ldu'u gubernadurë diza'quë. Nalé bëdzëguëë' ldú'ull iurë bínill shti'dzë Dios naguni'i Pablo.

Zia'a Pablo nu Bernabé regiuni Pisidia

¹³ Pablo con ra sáhi' be'pi rai' barcu puertë nalë Pafos parë zia'a rai' hashtë tubi guë'dchi nalë Perge nananú regiuni Panfilia; perë bësa'në Juan Marcos dchi'ni shtë Dios. Mejurë bëagrill Jerusalén. ¹⁴ Iurní bëru'u Pablo con Bernabé guë'dchi Perge. Zia'a rai' ciudá Antioquía nanaqué regiuni shtë Pisidia. Dzë nabëzi'i ldu'u ra mënë,

guaté Pablo con sáhi' íadu'u shtë më israelitë. Ndë guzubë rai' parë guëqué diaguë rai'. ¹⁵ Bi'ldi ra jëfë shtë íadu'u la'ni librë nabëquë'ë Moisés nu bi'ldi rall librë shtë ra profetë. Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Lë'ë të sa' hia'a, talë nua'a të tubi di'dzë ziquë cunseju parë grë hia'a, dzu hia'a ndë'ë. Gulë guni'i.

¹⁶ Iurní guasuldí Pablo; bé'ni' tubi sëni con guiá'ai' parë guëac dchi ra mënë. Guní'i':

—Gulë bëqué diaguë lë'ë të më israelitë, nu grë të naze'dë guë'në adorar Dios. ¹⁷ Dios shtë naciuni Israel, gulë më shtadë guëlú hia'a parë mizmë lé'i'. Bë'në më shtëda'a tubi naciuni ru'bë tsana nianá quërelde rai' Egipto. Nu despuësë Dios gulú lë'ë rai' Egipto con pudërë shtë më. ¹⁸ Durantë cuarenta izë bia'a ldu'u Dios mudë fierë shtë rai' iurë zia'a rai' nezë catë nídi'i mënë. ¹⁹ Nu gunitilú më gadchi naciuni nanaqué regiuni shtë Canaán. Bédé'ei' lugar ni parë guquërelde shtadë guëlú hia'a. ²⁰ Durantë tubi tiempë tapë gahiu'a guërudë izë, guquërelde naciuni Israel ndë. Ra juësi nabëshe'ldë Dios, gunibë'a rai' naciuni Israel hashtë tiempë shtë Samuel. ²¹ Iurní guna'bë ra mënë lu Dios tubi rëy naguë nibë'a lë'ë rall. Bédë'ë Dios tubi rëy nalë Saúl. Gunibë'a Saúl lë'ë rall cuarenta izë. Saúl nall shini tubi nguii nalë Cis naze'dë ladi shini Benjamín. ²² Despuësë Dios gulú lë'ë Saúl lugar shténëll parë subë David ziquë rëy naguë nibë'a më israelitë. Guni'i Dios: “Gudilia David llga'në Isaí. David na tubi nguii nabëuu' ldua'a nu gúnëll cumplir grë lo quë narac shtua'a.” ²³ Gulë Jesús ladi llëbni' David nu lë'ë Jesús náhi' el quë nangunë salvar më israelitë. Ni bë'në Dios prometer más antsë. ²⁴ Pues antsë guzublú Jesús dchi'ni shtëhi', Juan Bautista guni'i lu zihani mënë israelitë të gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu chubë nisë rall

ziquë sëni de quë bëabrí ldu'u rall con Dios. ²⁵ Tsana ze'dë guëdchini gati Juan, guní'i': "¿Chu runë të llgabë nahia? Adë rúnëdi'i të shgabë të nahia el quë nacabezë të. Ze'dë stubi më más lasac quë na. Na adë lasáquëdia'a parë lë'ë më. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca du gui'di shtënë shrachi më."

²⁶ Rnia'a lu të Dadë naze'dë zu famili shtë Abraham, nu rnia'a lu grë të narunë adorar Dios. Dios bëshe'ldë diza'quë rë' parë gac salvára'a. ²⁷ Ra naguquërelde Jerusalén nu jëfë shtë rall, adë guc bé'adi'i rall chu na Jesús. Nu adë guasédi'i rall ra di'dzë shtë ra profetë nabëquë'lë shti'dzë Dios guahietë. Rsë'dë rall di'dzë rë' la'ni iádu'u shtë mënë israelitë cadë dzë narzi'i ldu'u ra mënë, perë tsana bë'në rall condenar Jesús, bë'në rall cumplir grë lo quë naná escritë de lë'ë më. ²⁸ Adë bëdzëlëdi'i rall ni tubi duldë nabë'në Jesús perë guna'bë rall lu Pilato parë gati më. ²⁹ Iurë guc cumplir grë lo quë narni'i la'ni Sagradas Escrituras shcuendë Jesús, bësietë mënë lë'ë më lu cruz parë bëga'chi më la'ni ba'a. ³⁰ Perë bëldishté Dios lë'ë më ladi ra tégulë parë gubani më stubi vueltë. ³¹ Nu zihani dzë bëlua'alú Jesús lu ra nabë'në compa'ni lë'ë më iurë ziagzé më de Galilea parë Jerusalén. Lë'ë ra mënë ni guná rall lu Jesús nu iurne' quëadi'dzë rall ziquë testigu de quë Jesús nabani.

³² Nu zac lë'ë na'a, cagni'i na'a diza'quë nabë'në më prometer lu shtëada'a. Guc cumplirin parë lë'ë hia'a purquë na hia'a shini rai'. ³³ Bëldishté Dios lë'ë Jesús ladi ra tégulë. Zni naescritë la'ni segundë Salmo: "Lé'ël nal shinia. Nedzé bënehia vidë parë lé'ël." ³⁴ Guni'i Dios guëldishtéhi' lë'ë Jesús ladi ra tégulë parë adë gáudi'i guiu'u cuerpë shtë më. Zni naescritë la'ni Sagradas Escrituras naguni'i Dios: "Guënehia ra cusë za'quë parë

lë'ë të, lo quë nabëna prometer lu David". ³⁵ Por ni David la'ni stubi Salmo guni'i: "Adë guësëa'nëgal cuerpë shtë shínil narak shtú'ul la'ni ba'a parë adë gáudi'i guiu'u shcuérpi". ³⁶ David bë'në sirvë lu sáhi' tiempë nabáni'. Bë'në zá'quëll ra cusë ziquë guni'i Dios lull. Perë despuësë gútil nu bëgá'chill. Gu'dzë cuerpë shtënéll. ³⁷ Perë cuerpë shtë nguiu nabëldishtë Dios ladi ra tégulë, adë gú'dzëdi'in. ³⁸ Bëchi, napë quë gac bë'a të lo quë narnia'a lu të; lë'ësë Jesús napë pudërë parë gunë më perdunë duldë shtë të. ³⁹ Grë narialdí ldu'i Jesús na perdunë duldë shtë rall. Adë nídi'i mudë parë suné almë shtë të por lëy nabëquë'ë Moisés purquë adë nápëdi'in pudërë parë nihunin perdunë duldë shtë mënë. ⁴⁰ Gulë gupë cuidadë të ldáguëdi'i cashtigu shtë Dios guëc të, ra cusë nabëquë'ë ra profetë iurë guni'i rai' shti'dzë Dios narni'i:

⁴¹ Gulë guná, lë'ë të naquëhunë burnë. Gulë bëtsëbë ldu'u të nu gulë gapë galguti sin fin.

Quëhuna tubi cusë ru'bë entrë lë'ë të, cusë adë tsaldídi'i ldu'u të ze'dë ra cusë de na. Nu adë tsaldídi'i ldu'u të si talë chu stubi guëni'i lu të.

⁴² Iurë bëru'u Pablo con sáhi', ra mënë nanádi'i më israelitë, guna'bë rall tubi favurë lu Pablo, guëabré rai' stubi vueltë dzë naguëzi'i ldu'u mënë naguëdza'guë lmalë parë tsagla'guë guadi'dzë Pablo diza'quë lu rall. ⁴³ Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë zihani, sëbëldá më israelitë canaldë lë'ë Pablo nu Bernabé. Nu zihani ra nanádi'i më israelitë perë guaté rall creenci shtë ra më israelitë, canaldë rall Pablo nu Bernabé. Pablo nu Bernabé guni'inú rai' lu mënë ni të tsagla'guë tsaldí ldu'u rai' diza'quë shtë Dios.

⁴⁴ Bëdza'guë lmalë bédchini dzë descansë; casi grë mënë shtë guë'dchi bédëá rall parë guëquë diaguë rall di'dzë shtë Dios. ⁴⁵ Guná ra më israelitë tantë zihani mënë bédëá, bédé rall; napë rall mbidi. Guni'i guidzë rall lë'ë

Pablo nu Bernabé. Bë'në rall insultar Pablo. ⁴⁶ Iurní Pablo nu Bernabé adë bëdzëbëdi'i rai'. Guni'i rai':

—Bëshe'ldë Dios lë'ë na'a primërë lu të, na të më israelitë parë guëquë diaguë të diza'quë shtë Dios; perë nédi'i të guëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios. Adë nédi'i të gunë të recibir vidë sin fin. Iurne' guiagni'i na'a lu mënë de stubi naciuni ⁴⁷ purquë zni bëshe'ldë Dios lë'ë na'a. Bëquë'ë Isaías shti'dzë më narni':

Na Dios, rzua lë'ël ziquë tubi llni parë grë ra mënë nanádi'i më israelitë.

Lë'ël tsanul ra diza'quë hashtë lúltimë guë'dchi shtë guë'dchiliu parë gunë Dios salvar lë'ë ra mënë natsaldí ldu'i shti'dzë më.

⁴⁸ Iurë bini ra mënë nanádi'i më israelitë, nalé bëquitë ldu'u rall. Guni'i rall nalé nasa'a diza'quë shtë Dios. Nu bëdë'ë rall graci lu më. Grë ra nagudili Dios parë gac salvar, lueguë gualdí ldu'u rall shti'dzë më. ⁴⁹ Zni bërë'tsë diza'quë guëdubi regiuni shtë Pisidia. ⁵⁰ Perë ra israelitë naquërelde Antioquía biadi'dzë rall con bëldá na'a nu nguiu de rëspëti ladi guë'dchi. Na'a rë' napë rall devociuni parë Dios. Grë rall bëtsatsu rall më guë'dchi cuntrë Pablo nu Bernabé. Gulú rall lë'ë rai' fuërë rua' guë'dchi. ⁵¹ Pablo nu Bernabé bëdchibi rall gushëguiu'u shtë shrachi rall ziquë tubi sëni de quë ra mënë Antioquía adë bëzu'bë diaguëdi'i rall diza'quë shtë Jesús. Iurní zia'a rai' ciudá nalë Iconio. ⁵² Ra nagualdí ldu'i shti'dzë Jesús ciudá Antioquía, nalé bëquitë ldu'u rall. Cabezënú Espiritu Santo la'ni ldu'u rall.

¹ Pablo nu Bernabé guërupë rai' guaté rai' iádu'u shtë më israelitë guë'dchi Iconio. Bëlua'a rai' diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë, më israelitë nu ra më griego. ² Perë ra më israelitë nadë nédi'i tsaldí ldu'i, bëtsatsu rall mënë nanádi'i israelitë parë bë'në rall llgabë mal cuntrë ra narialdí ldu'i diza'quë. ³ Pablo nu Bernabé bëa'në rai' llëduni tiempë lugar ni. Adë bëdzëbëdi'i rall guni'i rall lu mënë de quë Dios rac shtu'u më grë mënë naré lu gué'dchiliu. Dios quëhunë compaňi lë'ë Pablo nu Bernabé parë bë'në rai' milagrë. Bë'në rai' cusë ru'bë. Zni guasé ra mënë diza'quë naguni'i Pablo, ze'din de Dios. ⁴ Perë ra mënë guë'dchi ni, adë bé'nëdi'i rall tubsë llgabë. Bëldá rall guni'i naza'quë na di'dzë shtë rai'. Sëbëldá rall guni'i adë nazá'quëdi'i di'dzë shtë rai'. ⁵ Iurní ra më israelitë nu ra nadë nádi'i israelitë, gu' rall de acuerdë con ra gobiernë parë guëna'zi rall Pablo nu Bernabé nu niadë'lë guë'lë rall lë'lë rai'. ⁶ Bini Pablo nu Bernabé pë nihunë rall. Bëru'u rai' guia'a contrari shtë rai'. Gubi' rai' ciudá ni parë zëagzé rai' guë'dchi nalë Litra nu Derbe naqué regiuni shtë Licaonia. ⁷ Guagni'i rai' diza'quë guëdubi ciudá nu guë'dchi shtë regiuni ni.

Bësëdchi guë'lë mënë lë'ë Pablo guë'dchi Litra

⁸ Guë'dchi Litra nanú tubi nguii cujë; ráquëdi'i rzëll. Ndë zúbëll purquë dizdë nagúlëll nall cujë. ⁹ Caqué diaguë nguii ni nacagni'i Pablo. Iurní nalé rbi'a Pablo lu nguii ni; guc bë'a Pablo de quë rialdí ldú'ull parë guëáquëll. ¹⁰ Iurní fuertë guni'i Pablo lull:

—Guasuldí nga'li. Bëzú guëa'l lu guiu'u.

Lueguë guasuldí cujë nu guzublú rzëll. ¹¹ Iurë guná ra mënë pë bë'në Pablo con nguii ni, guzublú guni'i rall fuertë di'dzë naruadi'dzë ra më Licaonia. Guni'i rall:

—Dios ndë'ë bëdchini ládza'a con cuerpë shtë nguiu.

¹² Guni'i rall Bernabé na dios Júpiter nu Pablo na dios Mercurio purquë Pablo ruadí'dzi' lu ra mënë. ¹³ Iádu'u shtë dios Júpiter zubin entradë shtë guë'dchi. Bëshuzi narunë dchi'ni la'ni iádu'u ni, bidënull bëldá ngunë con zihani guë'ë hashtë puertë shtë guë'dchi. Bëshuzi nu ra mënë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë ra poshtë nu quini rall ngunë ziquë tubi ofrendë parë lë'ë rai'. ¹⁴ Perë Pablo nu Bernabé guná rai' pë rac shtu'u gunënú mënë lë'ë rai'; guzublú bëchí'ezë rai' shabë rai' ziquë tubi sëñi de quë adë rëuu'di'i ldu'u rai' lo quë nacanihunë ra mënë. Guni'i rai' fuertë. Guaté rai' ladi ra mënë ¹⁵ nu guni'i rai':

—Lë'ë të Dadë, ¿pëzielú runë të zni'i? Lë'ë na'a na na'a nguiu ziquë lë'ë të. Zë'pë guëni'i na'a lu të parë guësa'në të ra custumbrë nadë guëllu'ídi'i. Lë'ë na'a rac shtu'u na'a tsanaldë të tēchi nezë za'quë shtë Dios nanabani. Bëntsa'u më gube'e nu guë'dchiliu nu grë cusë nananú lu guë'dchiliu bëntsa'u më. ¹⁶ Tiempë guahietë Dios bësëa'në më lë'ë ra mënë gubani rall ziquë mudë narac shtu'u rall ¹⁷ perë siempërë bë'në Dios bien parë lë'ë rall nu bëshe'ldë më ganza'quë parë lë'ë rall. Bëdë'ë më sufsientë nagáu rall hashtë bëquitë ldu'u rall. Iurne' Dios quëhunë më lo mizmë con lë'ë hia'a.

¹⁸ Guni'i Pablo di'dzë rë' lu ra mënë perë apënë bé'ni' gan parë adë gudínidi'i ra mënë ra ma ziquë ofrendë lu rai'. Siempërë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë rai'.

¹⁹ Ze'dë bëldá më israelitë shtë Antioquía nu Iconio. Bëdchini rall Listra catë nanú Pablo. Bëquili rall mënë shtë Listra con bishi parë bëdë'ë guë'ë rall Pablo. Bësh-aguú rall lé'i' parë gulú rall lé'i' rua' guë'dchi purquë llua'a rall hia guti Pablo. ²⁰ Iurní bëdchini ra narialdí ldu'i diza'quë catë naga'a Pablo; bëdëá rdondë rall catë

naga'a Pablo. Iurní bëlé ldu'i' nu guashtëhi'. Guatéhi' stubi vuelte guë'dchi. Perë brëgue'lë bëru'u rai' guë'dchi parë zia'a rai' stubi guë'dchi nalë Derbe.

²¹ Ndë guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra më Derbe. Nalë zihani mënë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios. Despuësë bëabrí rai' guë'dchi Listra, Iconio, nu Antioquía. ²² Ra lugar ni guni'inú rai' mënë narialdí ldu'i diza'quë parë guagla'guë rall nu gac rall firmë, nu adë guësá'nëdi'i rall shnezë Dios. Guni'i rai' de quë antsë tsuté mieti catë rnibë'a Dios, napë quë sac zi mieti purquë na rai' shmënë Jesús. ²³ Cadë guë'dchi catë nanú ra narialdí ldu'i diza'quë, Pablo nu Bernabé bëzú rai' bëldá nguii naguëná dchi'ni shtë Dios. Despuësë biadi'dzënú rai' Dios nu bë'në rai' ayunë, bë'në rai' animar lë'ë mënë ni tē gac rall firmë lu shnezë Dios, el quë narialdí ldu'u rai'.

Bëabrí Pablo nu Bernabé guë'dchi Antioquía

²⁴ Gudëdë rai' regiuni shtë Pisidia parë bédchini rai' regiuni shtë Panfilia. ²⁵ Guni'i rai' diza'quë lu ra mënë ciudá shtë Perge. Despuësë gua rai' guë'dchi Atalia. ²⁶ Ndë be'pi rai' barcu parë zia'a rai' Antioquía ciudá catë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios, bédë'ë rai' dchi'ni shtë Dios parë lë'ë rai'; mizmë lugar ni antsë biadi'dzënú rall Dios parë gunë më compaňi lë'ë rai'. Iurne' bëabrí rai' purquë hia bë'në rai' gan dchi'ni rë'. ²⁷ Iurë bédchini rai' Antioquía, bëtëá rai' grë mënë narialdí ldu'i diza'quë. Biadi'dzë rai' lu rall mudë nabë'në Dios compaňi lë'ë rai'. Guni'i rai' Dios bédë'ë lugar parë gualdí ldu'u ra mënë nanádi'i më israelitë perë guaté rall shnezë Dios. ²⁸ Pablo nu Bernabé bëa'në rai' ciudá ni llëduni tiempë con ra narialdí ldu'i diza'quë.

15

Gua Pablo nu Bernabé ciudá Jerusalén

¹ Tiempë dzë ni bédchini bëldá nguïu Antioquía. Na rall më Judea. Guzublú caglua'a rall ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guni'i rall:

—Parë gac salvar të napë quë gunë të cumplir costum-brë riuguë tubi partë delicadë shtë ngulë'në ziquë bëquë'ë Moisés la'ni lëy parë guëdë'na'a cumplir.

² Pablo nu Bernabé biadi'dzënú rai' ra nguïu rë' llëduni tiempë hashtë gudildi di'dzë rall. Por fin ra narialdí ldu'i diza'quë, bë'në rall nombrar Pablo nu Bernabé con sëbëldá nguïu parë zia'a rall Jerusalén. Guaguë'në rall rëglë asuntë ni con los de más ra poshtë con ra mëgulë naná cabësë shtë ra më narialdí ldu'i Dios.

³ Bëshe'ldë ra më Antioquía lë'ë rai'. Gudëdë rai' ra regiuni shtë Fenicia nu Samaria. Quëadi'dzë rai' shti'dzë Dios lu ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guni'i rai' lu ra mënë nanaré catë zia'a rai', grë lo quë nabë'në Dios con ra mënë de stubi naciuni, cumë bëagrí ldu'u rall con Dios nu bësa'në rall creenci gushë parë zianaldë rall shnezë Dios. Grë ra më narialdí ldu'i diza'quë, bini rall shti'dzë Pablo nu Bernabé. Nalë bëquitë ldu'u rall.

⁴ Tsana bédchini rai' Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quë bë'në rall recibir lë'ë rai' con llëru'bë cariñi. Zubënú ra mënë rë' ra poshtë nu ra mëgulë naná cabësë ladi grupë shtë rai'. Pablo nu Bernabé guzublú biadi'dzë rai' grë ra cusë nabë'në Dios con lë'ë rai', cumë ziquë mënë stubi naciuni gualdí ldu'u rall diza'quë. ⁵ Perë iurní bëldá ra fariseo narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, guasuldí rall nu guni'i rall:

—Rqui'ni riuguë du'pë partë delicadë shtë nanádi'i më israelitë parë gac salvar rall. Cha guëdë'na'a obligar lë'ë

rall tsanaldë rall tëchi lëy shtë Moisés. Gac salvar rall iurní.

⁶ Bëdëá ra poshtë nu ra mëgulë parë bësë'dë rall di'dzë rë'. ⁷ Lleduni tiempë biadi'dzë rall. Iurní guasuldí Pedro nu guní'i':

—Rnia'a lu grë të narialdí ldu'i diza'quë, cumë ziquë nané të hia zia'a tiempë gudili Dios na entrë lë'ë të. Nu bëshe'ldë më na parë guagnia'a diza'quë shtë më lu ra mënë nanádi'i më israelitë. Nu gualdí ldu'u rall diza'quë. ⁸ Dios rna la'ni ldu'u ra mieti; bë'në më recibir lë'ë rai' cumë ziquë shini më. Bëdë'ë më Espíritu Santo parë cuezënuhi' lë'ë rai' igual ziquë bëtë'ë më Espíritu Santo parë lë'ë hia'a. ⁹ Quëhunë Dios compaňi lë'ë rai' igual ziquë lë'ë hia'a masiá adë nádi'i rai' më israelitë. Bëzuné më la'ni ldu'u rai' purquë gualdí ldu'u rai' diza'quë shtë më. ¹⁰ Aunquë lë'ë të nané të Dios quëhunë më salvar lë'ë rai', siempër riagla'guë rni'i të tsanaldë rai' tëchi lëy shtë Moisés. Nahin tubi lëy dushë parë lë'ë rall; nilë ra shtadë guelú hia'a, nilë lë'ë hia'a adë bëtë'nëdi'ia'a cumplir lëy ni. Nahin tubi lëy dushë parë lë'ë hia'a. Adë chu gúnëdi'i gan gunë cumplirin. ¹¹ Perë lë'ë hia'a bien nané hia'a, bë'në më salvar lë'ë hia'a ndigá. Rnia'a lu të na rall shini më purquë nalé guc shtu'u më lë'ë ra nanádi'i më israelitë. Nu na Jesús Shtadë shtë grë ra narialdí ldu'i diza'quë.

¹² Grë rall bëac dchi nu bëquë diaguë rall; iurní Bernabé nu Pablo guzublú biadi'dzë rai' lla gua rai' ladi ra mënë de stubi naciuni. Nu bë'në Dios zihani milagrë por lë'ë rai'. Dios bënëac zihani clasë galguidzë. ¹³ Iurë gualú biadi'dzë rai', Jacobo guasuldí nu guní'i' lu ra mënë:

—Iurne' guadi'dza lu të narialdí ldu'u diza'quë; gulë bëquë diaguë. ¹⁴ Pedro biadi'dzë lu hia'a lla bë'në Dios. Dzë ni por primërë vultë gudili më ra nanádi'i më

israelitë parë gac rall shmënë më. ¹⁵ Ndë'ë bëru'u'in de acuerdë con lo quë nabëquë'ë ra profetë la'ni Sagradas Escrituras tiempë guahietë. Rni'i rahin zdë'ë:

¹⁶ Despuësë guëabría të guëzá'ahia hiu'u shtë David naná ziquë hiu'u dachi.

Guëcubia reinadë shtëhi' naguré.

¹⁷ Gúnahin të parë ra mënë nanádi'i më israelitë quili rall na, nu ra mënë shtë grë naciuni narna'bë lëa, gac rall shmëna.

¹⁸ Zni cagni'i Dadë dizdë tiempë guahietë të gac bë'a mieti.

¹⁹ 'Por ni rnia'a lu të shgaba. Adë pë gunënúdi'i hia'a con ra nanádi'i mënë israelitë perë bëabrí ldu'u rall con Dios. Adë chu gúnëdi'i obligar lë'ë rall parë tsanaldë rall lëy shtë Moisés. ²⁰ Perë guëquë'ë hia'a lu rall parë adë gáudi'i rall belë shtë ra ma narunë ra mënë ofrecërë ziquë ofrendë lu ra ídolo. Nu adë guëquënúdi'i rall sa' rall, nu adë gáudi'i rall rënë, nilë belë shtë ra ma nadë bëshé'ëdi'i rënë. ²¹ Hia por llëduni tiempë bi'ldi ra mënë lëy nabëquë'ë Moisés cadë íadu'u shtë rall, nu cadë dzë nabëzi'i ldu'u rall caglua'a mësë lë'ë rall nabëquë'ë Moisés.

²² Iurní ra poshtë con ra mëgulë naná cabësë nu grë ra narialdí ldu'i diza'quë, gudili rall bëldá nguii ladi lo mizmë sa' rall parë bëshë'ldë rall lë'ë rai' Antioquía con Pablo nu Bernabé. Bë'në rall nombrar Silas con Judas. Judas stubi lëll Barsabás. Na rall nguii më ru'bë ladi ra narialdí ldu'i diza'quë. ²³ Bëntsa'u ra poshtë tubi cartë parë bia'a rai' narni'i:

“Lë'ë na'a ra poshtë nu ra mëgulë nu grë ra narialdí ldu'u diza'quë shtë Jesús naquërelde Jerusalén, rshe'ldë na'a tubi saludë parë grë ra narialdí ldu'i diza'quë, ra nanádi'i më israelitë. Rshe'ldë na'a tubi saludë lë'ë të grë ra naquërelde Antioquía nu ra naquërelde regiuni Siria nu

Cilicia. ²⁴ Nané na'a bëru'u bëldá nguui ladi na'a. Bidë rall ciudá shtë të parë bidë guëni'i rall lu të rqui'ni tsanaldë të tëchi lëy nabëquë'ë Moisés parë gac salvar të. Perë adë bëshé'ldëdi'i na'a lë'ë rall. Niétiquë bidë guëchili rall shgabë të; rribë'a rall gac circuncidar të nu gunë të cumplir lëy shtë Moisés. ²⁵ Por ni bëdzú na'a de acuerdë lu juntë shtë na'a parë gudili na'a bëldá nguui ladi na'a parë guidë guená rai' lë'ë të. Bëshe'ldë na'a lë'ë rai' con Pablo nu Bernabé, nguui narac shtu'u hia'a. ²⁶ Bernabé nu Pablo na rai' nguui nabëdchi'bë ra vidë shtë rai' lu galguti iurë guagni'i rai' diza'quë shtë Jesucristo, Shtëada'a, lu ra mënë. ²⁷ Cagshe'ldë na'a lu të Judas nu Silas parë guëni'i rall lu të ra cusë naze'dë la'ni cartë nanua'a rall. ²⁸ Bëuu' ldu'u Espíritu Santo nu bëuu' ldu'u na'a parë adë guëdchí'bëdi'i na'a ni tubi lëy dushë guëc të. Sulamëntë runë tuçarë gunë të cumplir ra cusë naze'dë la'ni cartë catë rni'i: ²⁹ Adë gau të belë shtë ra ma nabë'në mënë ofrecer ziquë ofrendë lu ra ídolo, nu adë gau të rënë, nilë belë shtë ra ma nanadë bëshé'ëdi'i rënë, nu adë rquënúdi'i të sa' të. Talë gapë të lë'ë të lu grë ra cusë rë', zia të bien. Ndë'ë gualú cartë. Guëa'në të con Dios.”

³⁰ Iurní bëru'u rai' parë zia'a rai' Antioquía. Ndë bëtëá rai' grë ra narialdí ldu'i diza'quë. Bëdë'ë rai' cartë guia'a ra mënë nabëdëá nga'li. ³¹ Iurë bi'ldi rall cartë, nalé bëquitë ldu'u rall nu gurëdchí ldu'u rall por lo quë naguni'i la'ni cartë. ³² Judas nu Silas bë'në rall recibir tubi pudërë shtë Dios parë guëni'i rall ra cusë narac shtu'u Dios. Biadi'dzë rai' con llëru'bë pudërë shtë më. Con zihani di'dzë naguni'i rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë, bëa'në ra mënë ni más firmë parë tsanaldë rall shnezë Dios. ³³ Bëa'në rai' tubi tiempë ciudá Antioquía. Despuësë ra narialdí ldu'i Jesús bë'në rall despedir lë'ë rai' parë bëabrí rai' Jerusalén. Guni'i rall lu rai':

—Dushquilli Dios, bidë guená tē lē'ē na'a. Guzēá tē con bien.

³⁴ Silas adë bëabrídi'i' Jerusalén; bëá'ni' Antioquía.

³⁵ Pablo con Bernabé bëa'nē rai' Antioquía parë guagla'guë guēni'i rai' diza'quë lu ra mēnē. Con stubi tantë ra nguiu, caglua'a rai' mēnē diza'quë shtë Jesús.

Bëshe'ldë Dios lē'ē Pablo segundë viajë

³⁶ Gudëdë bëldá dzë, iurní Pablo guni'i lu Bernabé:

—Cha guiá guëgná hia'a nia gua ra narialdí ldu'i diza'quë, grë ra ciudá catë biaglua'a hia'a ra mēnē antsë.

³⁷ Bernabé guc ldú'i' niua'a rai' Juan Marcos ³⁸ perë Pablo adë nédi'i' nianaldë Juan Marcos purquë más antsë bësä'nëgá Juan Marcos lē'ē rai' lugar nalë Panfilia. ³⁹ Gudildi di'dzë rai' por cuendë rë' nu bësa'nē sa' rai'. Bernabé bia'a Juan Marcos parë zia'a rai' Chipre. ⁴⁰ Pablo gudili lē'ē Silas parë tsanaldë Silas lé'i'. Ra narialdí ldu'i diza'quë, biadi'dzēnú rai' lē'ē më parë gunë më compaňi lē'ē Pablo nu Silas iurná guzia'a rai' lu shchi'ni më. ⁴¹ Iurní Pablo nu Silas bëru'u rai' nu gudëdë rai' regiuni shtë Siria nu Cilicia. Guagni'i rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë parë tsagla'guë rall firmë shnezë Dios.

16

Guanaldë Timoteo lē'ē Pablo nu Silas

¹ Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Derbe nu Listra. Ndë bëdia'guelú rai' tubi nguiu narialdí ldu'i diza'quë; lëll Timoteo. Shni'a Timoteo na më israelitë; lē'ē quë lē'ē rialdí ldu'i diza'quë. Perë shtadë Timoteo na më griego. ² Grë ra mēnē narialdí ldu'i diza'quë naquërelde Listra nu Iconio, rni'i rall na Timoteo tubi nguiu demasiadë humildë nu za'quë. ³ Guchi Pablo lu Timoteo parë tsanaldëll lē'ē rai'. Nu bë'nē Pablo circuncidar lē'ē Timoteo ziquë

na custumbrë shtë ra më israelitë. Zni bé'ni' parë adë bëlédédi'i më israelitë con lë'ë Pablo. Grë ra israelitë naquërelde lugar ni, nané rall shtadë Timoteo nall më griego. ⁴ Grë ra guë'dchi nardëdë rai', ruadi'dzënú rai' ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Quëadi'dzë rai' rsunë nabëdë'ë mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén të parë guëzu'bë diaguë rall. ⁵ Ra mënë narialdí ldu'i Dios, guc rall más firmë lu ra diza'quë shtë Jesús. Dzë con dzë guaru'bë grupë shtë shmënë Dios cadë guë'dchi.

Gue'lë bëlua'alú tubi nguiu lu Pablo; nall ziquë më Macedonia

⁶ Adë bësá'nëdi'i Espíritu Santo nalua'a rai' diza'quë lu ra mënë naquërelde regiuni shtë Asia. Por ni gudëdë rai' ra regiuni shtë Frigia nu Galacia parë bédchini rai' la raya shtë Misia. ⁷ Ndë bë'në rai' llgabë niuté rai' regiuni shtë Bitinia perë Espíritu Santo adë bësá'nëdi'i' niuté rai' ndë. ⁸ Mejurë gudëdë nezë rai' hashtë Misia parë guietë rai' puertë shtë Troas. ⁹ Ndë bëlua'alú tubi nguiu lu Pablo gue'lë. Gunáhi' tubi nguiu më Macedonia. Zuldí mënë ni nu rúnëll ruëguë lu Pablo. Rní'ill: “Cha regiuni shtë na'a Macedonia parë gúnël compaňi lë'ë na'a”. ¹⁰ Iurë gudëdë guná Pablo lë'ë nguiu, na Lucas nacaquëa'a librë rë', bédë'në na'a preparar viajë shtë në na'a parë guziá na'a Macedonia purquë Dios cagna'bë lë'ë na'a guëdia'a na'a diza'quë parë ra mënë shtë Macedonia.

Bédchini Pablo nu Silas guë'dchi Filipos

¹¹ Puertë Troas bédzepi na'a la'ni barcu parë zia na'a tubldí la'ni nisë hashtë Samotracia. Samotracia na tubi dani la'ni nisëdu'u. Hashtë stubi dzë bédchini na'a puertë Neápolis. ¹² De Neápolis bëru'u na'a parë Filipos. Filipos na tubi guë'dchi más llëru'bë lu grë ra guë'dchi shtë Macedonia. Quërelde ra më rumanë ndë, nu grë ra

më shtë guë'dchi bë'në rall rëspëti lëy shtë ra rumanë. Guquërdë na'a Filipos bëldá dzë. ¹³ Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëru'u na'a rua' guë'dchi parë bia na'a rua' tubi guëë'gu. Ra mënë bëne'e rsunë ndë nanú tubi lugar catë ruadi'dzënú rall Dios. Lugar ni guzubë na'a parë guëni'i na'a diza'quë lu ra na'a nabëdëá nga'li. ¹⁴ Ladi ra na'a ni nanú tubi na'a lë Lidia. Zé'dëll guë'dchi shtë Tiatira. Nu rtuu'll lari za'quë color moradë. Na'a ni gualdí ldu'i Dios perë adë guënëdi'ill chu na Jesús. Bëdë'ë më lligabë parë guasëll nu gualdí ldú'ull diza'quë nacagni'i Pablo. ¹⁵ Lidia bëriubë nísëll con shfamíll. Iurní guní'ill lu na'a:

—Si talë nanë të nahia shmënë Jesús, gulë gude'e lidcha të guëa'në të bëldá dzë.

Lidia bé'nëll ruëguë lu na'a hashtë bëdëa'në na'a líd-chill.

¹⁶ Guzac na'a tubi vueltë iurë zia na'a lugar catë guë-dia'a di'dzënú na'a Dios, bëdia'guëlu na'a tubi lliguëna'a. Nápëll tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Rúnëll divini por pudërë shtë mëdzabë. Guní'ill ra cusë nagac con ra mënë. Zni bé'nëll gan zihani dumí parë ra shlámëll. ¹⁷ Lliguëna'a ni bidë náldëll lë'ë na'a con Pablo. Fuertë guní'ill:

—Dios nacabezë gube'e, bëshe'ldë më ra nguiu rë'. Caglua'a rall nezë parë gac salvára'a.

¹⁸ Zihani dzë bë'në lliguëna'a rë' zdë'ë. Glli, glli, fuertë guní'ill; bidë náldëll lë'ë na'a. Perë bëldë Pablo nu guní'i lu mëdzabë nananú la'ni ldu'u lliguëna'a:

—Con pudërë nabëne'e Jesucristo guiahia, rnia'a lul por lë shtë më, bëru'u la'ni ldu'u na'a rë'.

Lueguë lueguë iurní bëru'u espíritu dzabë.

¹⁹ Iurë guná shlamë shtë lliguëna'a, hiadë nídi'i mudë gunë rall gan dumí con pudërë nagúpëll, guna'zi rall Pablo

nu Silas. Guagsëa'në rall lë'ë rai' lu gubernë nazubë cula'ni galërë. ²⁰ Bëagnú rall lë'ë rai' lu ra juësi nu guni'i rall:

—Nguiu rë' na rall mënë israelitë. Cagtsatsu rall mënë ciudá shtë hia'a. ²¹ Caglua'a rall creenci adë nádi'i de acuerdë con lëy rumanë. Adë nídi'i mudë guianálda'a tëchi rall purquë na hia'a më rumanë.

²² Iurní bëdzatsu mënë cuntrë Pablo nu Silas. Gunibë'a gubernë parë bëru'u shabë Pablo nu Silas parë bëdë'ë hiaguë rall lë'ë rai'. ²³ Despuësë huëtë' bëdë'ë hiaguë rall lë'ë rai', bëdaguë rall lë'ë rai' lachigui'bë. Nu gunibë'a rall lu carcelërë parë gápëll lë'ë rai' con cuidadë. ²⁴ Iurë bë'në carcelërë recibir Pablo nu Silas, guagsëa'nëll lë'ë rai' hashtë tubi cuartë namás dchi'chi. Ndë bé'nëll segurë; bëgá'sëll guëa' rai' la'ni tablë nalë cepo.

²⁵ Iurë guc guërudë gue'lë, lë'ë Pablo nu Silas quëadi'dzënú rai' Dios nu quëu'ldë rua' rai' cantë lu Dios. Los de más prësi nananú ndë, caqué diaguë rall. ²⁶ De repëntë bëdchini tubi llu ru'bë nabësëni'bi hashtë cimientë shtë lachigui'bë. Grë ra puertë shtë lachigui'bë, bëlla'lin nu ra cadënë nali'bi guia'a ra prësi, gulaguë rahin lu guiu'u. ²⁷ Iurní gubani carcelërë; gunall rua' puertë lla'lë rahin. Gulull spadë shtë'nëll parë quínill lo mizmë lé'ëll. Bé'nëll llgabë grë ra prësi bëllu'në. ²⁸ Perë Pablo gunall pë nihunë carcelërë nu fuertë guni'i Pablo:

—Adë rguínidi'i lé'lë. Grë na'a zuga'a na'a ndë'ë.

²⁹ Lueguë iurní guna'bë carcelërë tubi llni. Guaté guëllú'nëll catë zuga'a ra prësi. Nalë rchí'chill tantë rdzëbëll. Bëzullíbill lu Pablo nu Silas. ³⁰ Iurní gulull lë'ë rai' lachigui'bë nu guna'bë dí'dzëll lu rai':

—Dadë, guni'i lua ¿lla guna parë gac salvara?

³¹ Iurní repi rai':

—Guëdubinú ldu'ul tsaldí ldu'ul Jesucristo, lé'ël con grë shfamílil parë gunë Dios salvar lë'ë të.

³² Iurní biadi'dzënú Pablo nu Silas lë'ë carcelërë diza'quë, lé'ëll con grë shfamílil naquëreldë lídchill. ³³ Mizmë gue'lë ni carcelërë gudíbill lu ridë catë bëdia'a hiaguë ladi rai'. Lueguë carcelërë con shfamílil bëriubë nisë rall. ³⁴ Iurní bia'a carcelërë lë'ë rai' lídchill parë bédé'ëll nagudáu rai'. Nalé rquitë ldu'u shfamili carcelërë purquë grë rall hia gualdí ldu'u rall diza'quë.

³⁵ Brëgue'lë rsili, ra gobiernë bëshel'dë ra suldadë lu carcelërë parë guëdë'lë carcelërë libertá lë'ë Pablo nu Silas. ³⁶ Repi carcelërë lu Pablo:

—Bëdchini suldadë shtë gobiernë parë guënehia libertá lë'ë të. Iurne' guzia'a të con bien.

³⁷ Perë Pablo guni'i lu ra suldadë:

—Adë chu guëru'u. Ra gobiernë bë'në bëdia'a hiaguë na'a lu ra mënë. Adë bë'nëdi'i rall juzgar lë'ë na'a según lëy rumanë, nu nadapë na'a lo mizmë derechë nanapë më rumanë. Bëtia'a rall lë'ë na'a lachigui'bë nu iurne' rac shtu'u rall cu të lë'ë na'a lga'chi. Pues guidë ldu rall lë'ë na'a lo mizmë lë'ë rall.

³⁸ Ra suldadë bëaguënú rall rsunë lu ra gobiernë grë naguchi Pablo lu rall. Bëdzëbë ra gobiernë iurë bini rall Pablo nu Silas napë rall derechë cumë më rumanë. ³⁹ Gua ra gobiernë rua' lachigui'bë. Guadi'dzënú rall lë'ë Pablo nu Silas; guni'i rall:

—Gulë bë'në dispensar lë'ë na'a por lo quë nabëdë'në na'a.

Iurní bëgú rall lë'ë rai'. Guni'i rall:

—Gulë bë'në favurë; gulë bëru'u guë'dchi shtë na'a.

⁴⁰ Bëru'u Pablo nu Silas lachigui'bë parë zia'a rai' lidchi Lidia. Despuësë guni'inú rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë; guni'i rai':

—Gulë gac firmë con di'dzë shtë Jesús.
Iurní bëru'u rai' ciudá ni.

17

Bëdzatsu më guë'dchi Tesalónica

¹ Gudëdë Pablo nu Silas ra guë'dchi nalë Anfípolis nu Apolonia parë bëdchini rai' ciudá Tesalónica. Ndë zubë tubi iádu'u shtë ra më israelitë. ² Ziquë na custumbrë shtë Pablo, guáhi' iádu'u. Tsunë llmalë bé'ni' parë guagni'inull ra mënë cadë dzë descansë. ³ Bí'ldi' la'ni Sagradas Escrituras lu ra mënë. Nu bëluá'ai' ra mënë Cristo napë quë gati më nu despuësë de guti më, napë quë tsashtë më ladi ra tëgulë. Rni'i Pablo:

—Lo mizmë Jesús nacagnia'a lu të, na më Cristo el quë nagudili Dios.

⁴ Bëldá ra më israelitë gualdí ldu'u rall diza'quë nu bëtsa'guë rall Pablo nu Silas. Zihani më griego narunë adorar Dios, gualdí ldu'u rall, nu zihani na'a tse'lë ra më ru'bë narnibë'a, gualdí ldu'u rall shti'dzë Jesús. ⁵ Perë los de más ra më israelitë nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë, nalë bëldënú rall Pablo nu Silas. Gudili rall bëldá nguii mal nandigá canzë ra nezë. Guni'i rall lu mënë ciudá parë guëasë mënë cuntrë Pablo. Guatsuté rall lidchi Jasón. Ziatili rall Pablo nu Silas purquë nanë rall Jasón bëdë'ë lugar quërelde Pablo nu Silas. Rac shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë rai' parë gunë rall intriegu lë'ë rai' lu ra mënë parë gunë rall juzgar lë'ë rai'. ⁶ Perë adë bëdzélëdi'i rall lë'ë rai' lidchi Jasón. Iurní guaca'a rall Jasón; bëshaguiú rall lë'ëll con sëbëldá ra narialdí ldu'u diza'quë. Guagsa'në rall lë'ë rai' lu gubernë shtë ciudá. Gurushtiá ra nguii mal. Guni'i rall:

—Guëdubi lugar catë riuté Pablo rdzatsu ra më guë'dchi con ra creenci shtë rall nu ze'dë rall guë'dchi rë'.
 7 Jasón bëdë'e lugar lïdchill parë lë'e rall. Grë ra nguiu rë' nanú rall cuntrë lëy shtë César purquë rni'i rall napë rall stubi rëy nalë Jesús.

8 Iurë bini ra mënë ra cusë naguni'i rall, bëdzatsu rall.
 9 Perë Jasón con sëbëldá naguna'zi rall, gudilli rall dumí parë gupë rall libertá. Bëru'u rall.

Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Berea

10 Ra narialdí ldu'i diza'quë naquërelde Tesalónica, lueguë lueguë guguë'lë gulú nezë rall lë'e Pablo nu Silas. Zia'a rall guë'dchi Berea. Zíquësë bëdchini rall ndë, gua rall iádu'u shtë ra më israelitë. 11 Mënë naquërelde ndë, más nabënë na rall quë ra israelitë naquërelde Tesalónica purquë guëdubinú ldu'u rall bëquë diaguë rall diza'quë naguni'i Pablo, nu gli gli bënë rall saber nia'a gu nahin verdá cumë ziquë na la'ni Sagradas Escrituras. 12 De manëre quë zihani nguiu israelitë nu më griego, gualdí ldu'u rall diza'quë. Nu zihani na'a tse'lë ra më ru'bë, gualdí ldu'u rall diza'quë. 13 Tsana bini ra contrari naquërelde Tesalónica de quë nanú Pablo guë'dchi Berea, gua rall hashtë Berea parë guagtsatsu rall ra mënë guë'dchi ni. Cagni'i Pablo diza'quë lu ra mënë. 14 Perë ra narialdí ldu'i Jesús, lueguë bëshe'ldë rall lë'e Pablo hashtë rua' nisëdu'u. Niétiquë Silas nu Timoteo bëa'në rall guë'dchi Berea. 15 Ra naguaguë'në compaňi lë'e Pablo, guagsa'në rall Pablo ciudá Atenas. Bëabrinú rall rsunë shtë Pablo; rac shtú'ui' tsa rall Atenas. Lueguë guzia'a Timoteo nu Silas catë nanú Pablo.

Nanú Pablo guë'dchi Atenas

16 Mientras cabezë Pablo lë'e Silas nu Timoteo ciudá Atenas, nalë adë bëuu'di'i ldú'i'; adë gurëdchí ldú'i' iurë

gunáhi' lu zihani ídolo narunë ra mënë adorar. ¹⁷ La'ni íadu'u shtë ra më israelitë biadi'dzënú Pablo con los de más mënë narunë adorar Dios. Nu cadë dzë rni'i Pablo lu ra mënë lu lguëa' catë rdëá rall. ¹⁸ Bëldá ra nguiiu naná rsë'dë ldai' shtë narni'i rall estoicos nu sëbëldá nguiiu naná rsë'dë ldai' narni'i rall epicúreos, biadi'dzënú rall Pablo. Nanú rall guni'i lu sa' rall:

—¿Pë quëadi'dzë ndë tantë ruadí'dzëll?

Sëbëldá rall guni'i:

—Llua'a na'a di'dzë shtënë stubi dios cubi quëadí'dzëll.

Rni'i rall zni purquë bini rall Pablo cagni'i diza'quë shtë Jesús, chu na më nu Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. ¹⁹ Iurní bia'a rall lë'ë Pablo tubi lugar nalé Areópago catë rdëá ra më ru'bë parë guëqué diaguë rall pë rni'i ra mësë. Ndë guni'i rall lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë runë cuntienë ra ldai' cubi naze'dënul. ²⁰ Rní'il lu na'a ra cusë cubi na nunquë gá'adi'i guini na'a. Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë na ra cusë naruadí'dzël.

²¹ Zni guni'i rall purquë grë më Atenas nu ra më de stubi naciuni naquërelde ndë, rëuu' ldu'u rall cualquier cusë cubi. Llëduni tiempë hiadë ruadí'dzë rall stubi cusë, niétiquë ra cusë cubi naguërë rini rall ruadí'dzë lu sa' rall.

²² Iurní Pablo guasuldí guëláu rall lugar nalë Areópago nu guní'i:

—Lë'ë të më Atenas, rnahia demasiadë devociuni napë të parë ra dios shtë të ²³ purquë tsana canzëa, rbí'ahia lugar catë cabezë ra dios shtë të. Bëdia'guëlúa tubi bëcu'guë naquë tubi letrëre luhin narni'i: “Dios nagá'adi'i chu guënëdi'i”. Pues Dios naquëhunë të adorar sin quë guënëdi'i të, nanëa Dios rë'. Ze'dë guënia'a diza'quë shtë më.

²⁴ 'Na më Dios nabëntsa'u gué'dchiliu nu grë ra cusë nananú la'nin. Rnibë'a më gué'dchiliu nu gube'e. Adë quërdëdi'i më la'ni íadu'u nabëntsa'u ra mënë. ²⁵ Adë rqui'nidi'i më ra cusë naruntsa'u ra mënë. Niétiquë pë rqui'ni më purquë mizmë Dios rne'e vidë nu grë cusë narqui'ni hia'a.

²⁶ 'Grë ra mënë nanaré lu gué'dchiliu na rall shini Adán, nguiu nabëntsa'u Dios iurë bësinlú më gué'dchiliu. Bë'në Dios punërë ra tiempë naguëbani grë ra naciuni nu lugar catë guëquërdë mënë. ²⁷ Bë'në Dios ni parë quili ra mënë lé'i' purquë rac shtu'u më grë mieti guëdia'guelú rall lë'ë më. Dios adë núdi'i zitu de lë'ë hia'a. ²⁸ Por voluntá shtë Dios nacabezë gube'e, nadápa'a vidë nu por lë'ë më rni'bi hia'a nezë rë' nezë rë'. Por lë'ë më quërélda'a gué'dchiliu. Por voluntá shtë më nabánia'a nu rdé'na'a dchi'ni. Lo mizmë guni'i ra bëldá mësë shtë të: "Na hia'a shini Dios". ²⁹ Ziquë shini Dios, adë chu gunë llgabë de quë na më cumë ziquë ra dzanë naguctsa'u con orë u bédchichi u guë'ë. Mënë runtsa'u rall cusë ni ziquë na shgabë rall. ³⁰ Adë pë guni'i Dios lu ra mënë tiempë guahietë tsana gá'adi'i guënë rall lë'ë më perë iurne' sí, rnibë'a më lu mënë gudubi gué'dchiliu, gunë nadzë'ë mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios ³¹ purquë Dios hia bë'në më designar tubi dzë nagunë më juzguë ra mënë. Dios gulé tubi nguiu nagunë juzguë grë mënë lu gué'dchiliu. Verdá nahin purquë bëldishtë Dios nguiu rë' ladi ra tëgulë.

³² Iurë bini ra mënë lo quë naguni'i Pablo de quë tsashtë ra tëgulë, nanú rall bë'në burnë. Sëbëldá rall guni'i rall lu Pablo:

—Mejurë stubi dzë guëqué diaguë na'a ra shtí'dzël.

³³ Iurní Pablo gubi'. Bësëa'nëgáhi' lë'ë ra mënë, ³⁴ perë bëldá rall gualdí ldu'u rall diza'quë nu guanaldë rall Pablo.

Ladi ra mënë ni nanú tubi nguiu lë Dionisio. Nall miembrë shtë partidë Areópago. Nu nanú tubi na'a lë Dámaris con zihani ra nagualdí ldu'u diza'quë shtë Jesús.

18

Pablo bédchini guédchi Corinto

¹ Despuësë de ni, bëru'u Pablo Atenas parë ziá'ai' ciudá Corinto. ² Ndë bëdia'guélúhi' tubi më israelitë; lëll Aquila. Ze'dë nguiu rë' tubi regiuni nalë Ponto. Antsë Aquila nu tsé'lëll Priscila gubi' rall Italia purquë rëy Claudio gunibë'a guëru'u grëtë' më israelitë ciudá Roma. Pablo guagná lë'ë Aquila lídchi'. ³ Cumë nápi' mizmë dchi'ni nanapë Aquila bëá'ni' lidchi Aquila parë bë'në rai' dchi'ni. Bëti'bë rai' lari na'ldë naguëllu'i parë hiu'u lari. ⁴ Ra dzë narzi'i ldu'u mënë, Pablo ria iádu'u catë riagní'i' diza'quë lu ra mënë. Zihani rall gualdí ldu'u rall naguni'i Pablo, më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë.

⁵ Tsana bëru'u Silas nu Timoteo regiuni Macedonia, bédchini rall Corinto. Iurní Pablo bësëa'nëgall dchi'ni shtënë lari na'ldë parë guaglá'gui' niétiquë dchi'ni shtë diza'quë. Guni'inúhi' më israelitë quë Jesús na Cristo el quë nacabezë rall të guédchíni' guédchiliu. ⁶ Perë ra israelitë bë'në rall cuntrë Pablo nu guni'i rall di'dzë fier guëc Pablo. Repi rall:

—Ze'dë guësiguël lë'ë na'a con bishi nanuá'al.

Iurní Pablo bédchíbi' shábi' lu ra mënë; nu guní'i':

—Hia beldë guënia'a diza'quë shtë Jesús lu të. Adë nédi'i të gua'a tēhin. Adë nahia responsablë talë guëniti almë shtë të. Iurne' guziahia lu ra më nanádi'i më israelitë.

⁷ Bëru'u Pablo iádu'u. Ziá'ai' lidchi tubi nguiu naquërelde cu' iádu'u, lëll Justo nu runë Justo adorar Dios.

⁸ Jëfë shtë iádu'u lëll Crispo. Gualdí ldu'u Crispo Jesucristo

con grë shfamili Crispo. Nu zihani mënë Corinto bini rall diza'quë nu gualdí ldu'u rall nu bëriubë nisë rall. ⁹ Tubi gue'lë Pablo guná lu Jesús. Bëlua'alú më lull nu guni'i më:

—Adë rdzëbëdi'il. Guagla'guë guni'i diza'quë lu ra mënë ¹⁰ purquë na quëhuna compaňi lë'ël parë adë chu guenä'zidi'i lë'ël parë quínidi'i rall lë'ël. Napa zihani mënë natsaldí ldu'i diza'quë ciudá rë'.

¹¹ Pablo bëa'në tubi izë guërudë ciudá Corinto parë cagluá'ai' diza'quë shtë Jesús.

¹² La'ni ra dzë nacagnibë'a Galión; nall gubernadurë shtë regiuni Acaya; ra israelitë bë'në rall cuntrë Pablo nu bia'a rall Pablo lu tribunal. ¹³ Ndë guni'i rall lu gubernadurë:

—Nguui rë' cagluá'all ra mënë nu rialdí ldu'u mënë shti'dzëll. Rní'ill lla gunë ra mënë adorar Dios stubi ldai' naná cuntrë lëy shtë ra më rumanë.

¹⁴ Hia guzublú Pablo parë guadi'dzë Pablo, iurní Galión guni'i lu ra israelitë:

—Si talë ndë'ë rac tratë tubi delitë ru'bë ziquë tubi galguti, pues guëquë diaga shti'dzë të ¹⁵ perë lëdë znídi'i. Rac tratë niétiquë lëy shtë të con di'dzë nu ra lë nanua'a të. Gulë bë'në rëglë asuntë ni lo mizme lë'ë të. Adë nahia juësi shtë ra cusë naquëhunë të.

¹⁶ Iurní bëgú Galión ra mënë lu tribunal shtë'nëll. ¹⁷ Grë ra griego guna'zi rall lë'ë Sóstenes parë bëtë'lë galné rall delantë lu gubernadurë. Sóstenes nall jëfë shtë iádu'u, perë lë'ë gubernadurë hiadë bé'nëdi'i casë nacanihunë ra mënë.

Bëagrí Pablo ciudá Antioquia

¹⁸ Bëa'në Pablo zihani dzë ciudá Corinto. Despuësë bé'ni' despedir ra më narialdí ldu'i diza'quë nu bé'pi' barcu con Priscila nu Aquila parë zia'a rai' regiuni Siria.

Antsë tsepi rai' barcu puertë nalë Cencrea, bëga'a mënë guëc Pablo. Zni bé'ni' cumplir tubi promësë lu Dios. ¹⁹ Tsana bëdchini rai' ciudá Efeso, Pablo bësëá'ni' lë'ë Priscila nu Aquila. Guáhi' íadu'u shtë ra israelitë. Ndë biadi'dzënúhi' ra mënë nardëá. ²⁰ Ra mënë bënë ruëguë lu Pablo parë guëá'ni' más tiempë con lë'ë rall perë Pablo adë nédi'i'. ²¹ Mejurë bé'ni' despedir ra mënë; répi':

—Rqui'ni tsahia Jerusalén parë sua pendiente lu laní naze'dë. Con voluntá shtë Dios guëabría stubi vueltë con lë'ë tē.

Be'pi Pablo barcu. Gubi'll Efeso. ²² Despuësë bëdchíni' puertë Cesarea nu guall Jerusalén parë guagué'ni' saludar grë ra narialdí ldu'i diza'quë ciudá Jerusalén. Lueguë bëagri' parë Antioquía. ²³ Zihani tiempë guquërdí' ciudá Antioquía. Despuësë bërú'ui' stubi vueltë parë guagué'ni' visitar ra mënë narialdí ldu'i Dios regiuni shtë Galacia nu Frigia. Guni'inú Pablo lë'ë rall tsagla'guë rall firmë shnezë Dios.

Cagni'i Apolos diza'quë lu ra më Efeso

²⁴ Bëdchini tubi nguiu ciudá Efeso; lëll Apolos. Nall më israelitë. Gúlëll ciudá Alejandría. Nalé nasini guëc Apolos parë ruadí'dzëll diza'quë shtë Dios. Bien bëluá'all nu guasëll Sagradas Escrituras. ²⁵ Nanëll bidë Jesús guédchiliu parë gunë më salvar ra mënë natsaldí ldu'i lë'ë më. Con guëdubinú ldú'ull bëluá'all ra mënë chu na Jesús. Bien nanëll Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mënë perë gá'adi'i guc bé'adi'ill ra nacanalde Jesús rriubë nisë rall ziquë shmënë Jesús. ²⁶ Apolos adë bëdzëbëdi'i guní'ill lu ra mënë la'ni íadu'u, perë iurë bini Priscila nu Aquila naguni'i Apolos, guna'bë rall lë'ë Apolos stubi ladë. Biadi'dzënú rall lë'ë Apolos ra cusë nadë riasédi'ill de quë Jesús bëshé'ldi' Espíritu Santo parë cuzënúhi'

lë'ë mënë narialdí ldu'i Dios. ²⁷ Tsana bë'në Apolos llgabë tédëll regiuni shtë Acaya, ra më Efeso narialdí ldu'i Dios, bë'në rall compaňi lë'ë Apolos parë tsáhi' ndë. Bëquë'lë rall tubi cartë lu ra mënë Acaya të parë gunë rall recibir Apolos. Iurë bédchini Apolos Acaya, nalé bé'nëll compaňi ra shmënë Jesús parë cagsë'dë rall shti'dzë Dios. Más antsë Dios bë'në compaňi lë'ë rall parë tsaldí ldu'u rall diza'quë. ²⁸ Bi'ldi Apolos la'ni Sagradas Escrituras lu ra mënë israelitë. Bëluá'all de quë Jesús na Cristo nabëshe'ldë Dios lu gué'dchiliu hashtë guc rall cunformë lo quë naguni'i Apolos.

19

Bëagrí Pablo guë'dchi Efeso

¹ Nanú Apolos ciudá Corinto tsana gudëdë Pablo lugar la'ni dani parë bédchíni' ciudá Efeso. Ndë bëdia'guëll Pablo zihani narialdí ldu'i diza'quë. ² Repi Pablo lu rall:

—Iurë gualdí ldu'u të shti'dzë Jesús ¿gu bë'në të recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u të?

Iurní repi rall:

—Ni siquierë bini na'a gu nanú Espíritu Santo u nídi'i Espíritu Santo.

³ Iurní guna'bë di'dzë Pablo lu rall stubi vüeltë:

—¿Lla bëriübë nisë të?

Repi rall:

—Ziquë bëchu'bë nisë Juan Bautista ra mënë.

⁴ Iurní guni'i Pablo lu rall:

—Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mënë iurë bë'në nadzë'lë rall mudë nanabani rall. Nu guni'i Juan lu rall tsaldí ldu'u rall Jesús naná Cristo naguëdchini despuësë de Juan.

⁵ Iurë bini ra nguiu rë' naguni'i Pablo lu rall, bëriubë nisë rall por lë Jesús. ⁶ Bëdchi'bë Pablo guiá'ai' guëc rall; lueguë bëdchini Espiritu Santo la'ni ldu'u rall nu cadë lë'ë rall guni'i rall stubi dizé. Guni'i rall di'dzë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios. ⁷ Ra nabë'në recibir Espiritu Santo na rall cumë ziquë chi'bë chupë nguiu.

⁸ Durantë lu tsunë mbehu Pablo gua íadu'u shtë ra më israelitë. Guëdubinú ldu'i' guni'inúhi' ra mënë, nu gualdí ldu'u rall lo quë nacagni'i Pablo. Adë rdzëbëdi'i Pablo. Cagni'i' por lë'ë Jesús tsuté mieti catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Ra mënë bëa'në rall cunformë lo quë naguni'i Pablo. ⁹ Perë bëldá më israelitë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Jesús tantë naguëdchi ldu'u rall. Delantë lu ra mënë guni'i rall lë'ë nezë naquëadi'dzë Pablo, na mal. Iurní Pablo biequi lu rall; bíá'ai' grë ra narialdí ldu'i diza'quë la'ni tubi hiu'u shcuelë lidchi tubi nguiu lë Tiranno. Ndë bëlua'a Pablo lë'ë ra mënë gli gli. ¹⁰ Zni guagla'guë bëa'në Pablo chupë izë nga'li, de manërë grë mënë naquëreldë regiuni shtë Asia bini rall diza'quë shtë Jesús. Ra israelitë nu ra nanádi'i më israelitë, bini rall shti'dzë Pablo. ¹¹ Dios bëdë'ë pudërë guia'a Pablo parë bé'ni' zihani milagrë ru'bë ¹² hashtë ra panitë nu ra lari nabëga'ldë Pablo, guanú mënë lu narac llu'u. Bëac ra narac llu'u nu bëru'u ra mëdzabë nananú la'ni ldu'u ra mënë.

¹³ Perë bëldá ra israelitë canzë rall; rgu rall mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Guc ldu'u rall niaca'a dchi'ni rall lë Dadë Jesús parë nagú rall mëdzabë. Guni'i rall lu espiritu mëdzabë:

—Gulë bëru'u. Rnibë'ahia lë'ë të por pudërë shtë Jesús, el mizmë léhi' nacagni'i Pablo.

¹⁴ Zni bë'në gadchi shini tubi nguiu israelitë nalë Esceva. Na Esceva tubi jëfë shtë ra bëshuzi. ¹⁵ Guzac tsana

bë'në shini Esceva nagú rall espíritu mëdzabë, bëquebi mëdzabë lu rall:

—Nanáa Jesús. Nanéa Pablo perë lë'ë të ¿chu na të?

¹⁶ Iurní nguïu nanapë espíritu mëdzabë la'ni ldu'i, guná'zill lë'ë ra shini Esceva. Bëdë'ë mëdzabë galné. Con guëdubi fuërsë shtëll bé'nëll gan lu guëzá gadchi nguïu. Guc rall ridë. Bëru'u guëllu'në rall lugar ni sin shabë rall.

¹⁷ Grë ra naquërelde ciudá Efeso, bini rall pë guc. Nalé bëdzëbë rall nu guni'i rall:

—Llëru'bë na pudërë shtë Dadë Jesús.

¹⁸ Iurní zihani ra narialdí ldu'i diza'quë, bëquebi rall ra cusë mal nabë'në rall antsë. ¹⁹ Nu zihani ra mëné nabësë'dë bëlliú, be'dénú rall shlibrë rall parë bëza'i rall librë delantë lu ra mëné. Gulú rall präci shtë librë. Lasaquin cincuenta mili bëllë bëdchichi. ²⁰ Zni guagla'guë bërë'tsë diza'quë con llëru'bë pudërë. Zihani mëné guaté rall shnezë Jesús.

²¹ Despuësë de ni, Pablo bé'ni' llgabë parë tsagué'ni' visitar ra lugar shtë Macedonia nu Acaya parë tsaglá'gui' viajë shtëhi' hashtë Jerusalén. Guní'i' despuësë de tsáhi' Jerusalén, guziá'ai' ciudá Roma. ²² Iurní bëshé'ldi' chupë sáhi' parë Macedonia. Lë rall Timoteo nu Erasto purquë Pablo bëa'në stubi tiempë regiuni shtë Asia.

Rëasë ra më Efeso cuntrë Pablo

²³ Tiempë dzë ni rëasë ra më Efeso cuntrë Pablo por shcuendë diza'quë. ²⁴ Tubi nguïu lë Demetrio runtsá'ull dzanë con bëdchichi. Napë rahin figurë shtë iádu'u catë cabezë dios nalë Diana narunë ra mëné adorar. Ra mëné naruntsa'u dzanë, runë rall gan zihani dumí. ²⁵ Bëtëá Demetrio grë ra sa'll nu ra nanapë lo mizmë dchi'ni rë'. Guní'ill lu ra nguïu ni:

—Lë'ë të Dadë, cumë ziquë nané të nadápa'a tubi vidë za'quë; adë pë rúnëdi'i faltë parë lë'ë hia'a purquë segurë na dumí nardchi'bë shchi'ni hia'a. ²⁶ Perë cumë nané të Pablo cagní'ill lu ra mënë, ra dios naruntsa'u ra nguiu nádi'in Dios. Zni rialdí ldu'u zihani mënë, lëdë niétiquëdi'i ndë'ë më Efeso sino quë casi guëdubi regiuni shtë Asia. ²⁷ Demasiadë nadzë'bë na ndë'ë purquë shchi'ni hia'a, zëdchini dzë hiadë nídi'i dchi'ni guédé'na'a. Nu lo mizmë íadu'u catë cabezë dios Diana, zëdchini tiempë hiadë tsádi'i mënë íadu'u. Zni gac desprëci pudërë shtë Diana, el quë narunë ra mënë adorar guëdubi gué'dchiliu. Nané hia'a grë gué'dchiliu quëhunë rall adorar lë'ë Diana.

²⁸ Iurë bini rall naguni'i Demetrio, nalé bëldé rall. Gurushtiá rall; guni'i rall:

—Guëbani Diana dios shtëna'a. Llëru'bë na Diana.

²⁹ Nalé bëdzatsu ra mënë guëdubi ciudá. Guna'zi rall chupë nguiu naquëhunë compa'ni lë'ë Pablo. Túbill lë Gayo; stúbill lë Aristarco. Na rall më Macedonia. Bësh-aguiú ra mënë lë'ë Gayo nu Aristarco hashtë lugar catë rdëá mënë. ³⁰ Guc ldu'u Pablo niuté Pablo lugar ni parë niani'inúhi' ra mënë, perë ra narialdí ldu'i diza'quë, adë bësá'nëdi'i rall nia Pablo ndë. ³¹ Nu ra bëldá gubernë shtë Asia nartsa'guë Pablo, bëshe'ldë rall rsunë lu Pablo; bë'në rall ruëguë lu Pablo de quë tsutédi'i' ndë. ³² Lu juntë shtë ra mënë gurushtiá rall tubi cusë. Stubi tantë rall gurushtiá stubi cusë purquë nalé bëdzatsu rall, perë más zihani rall nabëdëá, adë guc bé'adi'i rall rsunë pëzielú bëdëá rall. ³³ Perë nanú bëldá ra israelitë nacagsini lë'ë Alejandro parë guëni'i Alejandro lu ra mënë favurë shtë ra më israelitë. Alejandro quëhúnëll sëni con guiá'ai' parë guëac dchi ra mënë. ³⁴ Perë iurë bëdë'ë ra mënë cuendë

Alejandro náhi' më israelitë, gurushtiá rall ziquë chupë iurë. Guni'i rall:

—Guëbani Diana, dios shtë hia'a. Llëru'bë na Diana.

³⁵ Iurë bësëac dchi prësëntë lë'ë ra mënë, guni'ill:

—Lë'ë të Dadë, grë më gué'dchiliu nané rall de quë nadápa'a íádu'u catë cabezë dios Diana. Llëru'bë náhi'. Nané të nadápa'a dzanë Júpiter nabietë lu gube'e. ³⁶ Ndë'lë adë chu rúnëdi'i negar. Gulë cuezë; adë pë rúnëdi'i të. Adë pë zia'a gué'nëdi'i të. Gulë bë'në llgabë lla gunë të. ³⁷ Ra nguii naze'dënú të, adë quëhunë rall ofender nu adë cagni'i rall cuntrë dios shtë hia'a. ³⁸ Talë Demetrio nu ra narunënull dchi'ni, napë rall dishi'bi con stubi mënë, parë ni nanú gobiernë nu nanú ra juësi parë gunë rall rëglë. Ndë cadë lë'ë rall quili rall dereché shtë rall. ³⁹ Perë si talë rac shtu'u të stubi cusë, gac rëglin lu juntë perë gaquin legal ⁴⁰ purquë nanú peligrë parë lë'ë hia'a gunë gobiernë rumanë acusar lë'ë hia'a ziquë enemigu shtë gobiernë. Adë nídi'i mudë pë guëni'i hia'a lu rall pëzielú bëasë ra mënë.

⁴¹ Iurë gualú guni'i prësëntë zdë'lë, bëtë'tsë ra mënë.

20

Gua Pablo Macedonia nu Grecia

¹ Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë lu juntë, Pablo guna'bë ra narialdí ldu'i diza'quë parë guëni'inúhi' lë'ë rai' más enseñansë. Bé'ni' despedir lë'ë rai' con tubi abrasë parë zía'ai' Macedonia. ² Grë ra lugar shtë Macedonia guagué'ni' visitar nu guni'inúhi' grë ra narialdí ldu'i diza'quë të tsagla'guë rall firmë lu shnezë Dios. Despuësë zía'ai' parë regiuni Grecia. ³ Ndë bëá'ni' tsunë mbehu. Iurní gubi' parë guená'zi' barcu nu guziá'ai' Siria. Ndë bini Pablo caguili mënë mudë parë gáti'. Hiadë gualúdi'i guall con barcu, mejurë bëagri' nezë zía'ai'. Gudédi' stubi

vueltë Macedonia. ⁴ Gadchi nguiu bë'në compaňi lë'ë Pablo; gudchi'bë'lú rall hashtë ciudá Tesalónica. Lë rall Sópater më Berea. Stubi lë Aristarco. Stubi lë Segundo; na rall më Tesalónica. Stubi lë Gayo më Derbe. Stubi lë Tíquico nu Trófimo naze'dë regiuni Asia. Nu zuga'a Timoteo. ⁵ Gulezë rall lë'ë na'a, Pablo nu Lucas, hashtë ciudá Troas. ⁶ Bëdëa'në na'a ciudá Felipos hashtë gudëdë laní naráu më israelitë guetështildi sin levadurë. Iurní bëdzepi na'a barcu. Guzë na'a ga'i dzë parë bëdchini na'a Troas. Ndë bëdëa'në na'a gadchi dzë con ra nguiu nacabezë lë'ë na'a.

Nanú Pablo ciudá Troas

⁷ Primërë dzë shtë lmalë bëdëa ra narialdí ldu'i diza-'quë parë bëshullë rall guetështildi parë gáu rall. Zni rëagná ldu'u rall la Santa Cena. Bëlua'a Pablo lë'ë rall hashtë guërudë gue'lë purquë grëgue'lë napë quë guëru'ui'. ⁸ Bëdëa rall la'ni cuartë naná pisë guia'a nu rquëgui'i zihani llni la'ni cuartë. ⁹ Ndë zubë tubi sultërë rua' ventanë shtë cuartë. Lëll Eutico. Por llëduni tiempë guni'i Pablo lu ra mënë; sultërë ni guna'zi mbëca'ldë lë'ëll. Nilli nagá'sill nu dizdë pisë tsunë hashtë lu guiu'u guláguëll. Gútil. Gualdishtë mënë lë'ëll. ¹⁰ Iurní Pablo biéti' hashtë catë gulaguë sultërë. Bëa'chu Pablo parë gudëdchi Pablo lë'ëll. Iurní guni'i Pablo lu ra mënë:

—Adë rdzëbëdi'i tē purquë hia bëagrí gubánill stubi.

¹¹ Iurní be'pi Pablo parë guia'a. Bëshúlli' guetështildi parë gudáuhi'. Nu guagla'guë biadí'dzi' hashtë brëgue'lë. Iurní gubi'. ¹² Ra mënë bia'a rall sultërë lídchi' nabáni'. Nalé gurëdchí ldu'u rall.

De Troas guaté Pablo guë'dchi Mileto

¹³ Lë'ë na'a gudchi'bë'lú na'a con barcu. Bia na'a hashtë guë'dchi Asón parë biaglli'i na'a Pablo ziquë guní'i lu

na'a antsë. Lë'i' por guëáhi' bédchíni' Asón. ¹⁴ Tsana bédia'guëlú na'a lë'i' Asón, iurní tubsë bédzepi na'a barcu parë zia na'a tubi guë'dchi nalë Mitilene. ¹⁵ Ndë bëru'u na'a parë bédëdë na'a brëgue'lë cu' tubi dani la'ni nisë-du'u lë Quío. Hashtë stubi dzë bédchini na'a puertë nalë Samos. Bëzi'i ldu'u na'a guë'dchi shtë Trogilio. Hashtë stubi dzë bédchini na'a ciudá Mileto. ¹⁶ Zni bédë'në na'a purquë Pablo adë gunédi'i' nëá'ni' llëduni tiempë Asia. Adë gunédi'i' Pablo nia Pablo Efeso purquë rac shtú'ui' guëdchíni' prontë Jerusalén parë súhi' pendentë laní narni'i rall Pentecostés. Guc ldú'i' nadchinigáhi'.

Shti'dzë Pablo lu ra mëgulë shtë Efeso

¹⁷ Tsana nanú na'a ciudá Mileto, gunibë'a Pablo guidë ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios ciudá shtë Efeso. ¹⁸ Iurë bédchini rai', Pablo guni'i lu rai':

—Lë'ë të nané të lla mudë gubania dizdë primërë dzë na belda Asia. ¹⁹ Guëdubi tiempë guquëreldënúa të, bëna sirvë lu Dios galnadu'u shtëna. Nu nalë gulaguë nisë slua por tantë naguëdchi ldu'u ra mënë. Quëhuna sirvë lu më bien aunquë zihani vultë bë'në mënë israelitë cuntrë na. ²⁰ Bëluá'ahia lë'ë të diza'quë shtë Jesús lidchi të nu catë bédëá të parë bien shtë të. Ni tubi di'dzë shtë Jesús, adë bëca'chi ldú'udia'a. ²¹ Rnia'a lu ra më israelitë nu lu ra nanádi'i më israelitë guëabrí ldu'u rall con Dios. Guësa'në rall nezë mal nu tsaldí ldu'u rall Jesucristo, Shtëada'a. ²² Iurne' guziahia parë Jerusalén purquë Espíritu Santo cagshé'ldi' na ndë. Más adë guënédia'a cuendë pë saca ndë. ²³ Niétiquë nanéa lo quë Espíritu Santo guni'i lua de quë grë ciudá catë riahia, gunë ra mënë cuntrë na hashtë lachigui'bë guëtia'a rall na. ²⁴ Perë adë bë rní'idia'a pë runënú ra mënë na. Niétiquë rac shtua'a guëzalúa dchi'ni nabëne'e Jesús guiahia. Na më Shtada. Napë guënia'a lu ra

mënë quë Dios cagna'bě më ziquë tubi favurë grë ra më në parë gac rall shini më.

²⁵ 'Antsë gunia'a lu të lla tsuté të nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios, perë iurne' nanéa ni tubi de lë'ë të hiadë guëabrídi'i guená të lua stubi vueltë. ²⁶ Rnia'a lu grë të, bëna gan lu dchi'ni nabëne'e Dios guiahia. Si talë tubi të adë tsaldídi'i ldu'u të Jesús nu guëni almë shtë të, adë nádia'a responsablë ²⁷ purquë grë lo quë naguni'i Dios lua, guní'ihia lu të. Ni tubi di'dzë adë bëca'chi ldu'udia'a de lë'ë të. ²⁸ Iurne' mizmë lë'ë të gulë gupë lë'ë të. Nu gulë gupë ra grupë më në narialdí ldu'i diza'quë purquë Espíritu Santo bënë më punërë lë'ë të cumë cabësë shtë rall. Por ni gulë bëlua'a shti'dzë Jesús lu ra narialdí ldu'i Jesús. Jesús bëne'e më vidë shtë më ziquë präci parë gac salvar të. ²⁹ Nanéa tsana guziahia, guëdchini mësë falsë nagunë dañi ra nacanaldë shnezë Dios. Ziquë ma dushë nardchini lgurrali lli'li, rtë'tsë ma ra lli'li. Zni guëdchini ra mësë falsë ladi të. ³⁰ Lo mizmë ladi të guëru'u bëldá nguiu naguëlua'a bishi lu ra narialdí ldu'i Jesús parë tsanaldë rall nezë mal. ³¹ Gulë gupë cuidadë nu gulë bësëagná ldu'u të purquë durantë lu tsunë izë, dzë la gue'lë, adë gulézëdi'i guni'inúa lë'ë të. Nisë zubë slua bëluá'ahia lë'ë të.

³² 'Iurne' guësëana lë'ë të con Dios nu con diza'quë shtë më. Cagnia'a lu të na të bëcha. Nalé rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. Diza'quë shtë Dios napin pudërë parë tsaldí ldu'u të más parë gac të firmë lu shnezë Dios. Cagna'ba lu më guëne'e më grë ra cusë za'quë nanapë më parë ra më nagudili më parë gac rall shini më. ³³ Nunquë adë rzëbidi'i ldua'a dumí parë gaca ricu purquë lëdë parë nídi'i cagluá'ahia lë'ë të. Nu adë rzëbidi'i ldua'a lari chulé parë gacua. ³⁴ Cumë ziquë nané të bëna dchi'ni con

prupi guiahia parë gudilia grë narqui'nia nu parë bødë'a narqui'ni ra naguzënú na. ³⁵ Siempërë bëluá'ahia lë'ë të napë quë gunë të dchi'ni parë gunë të compa'ni ra nanadë bë nápëdi'i. Rëagná ldua'a di'dzë naguni'i Dadë Jesús tsana guni'i më: “Más rquitë ldu'u hia'a guëdë'ë hia'a naca'a mënë, lédëdi'i guëne'e mënë naca'a hia'a”.

³⁶ Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', bëzullibi Pablo parë guëni'inúhi' Dios. Bë'në Pablo orar con grë ra nabëqué diaguë naguni'i Pablo. ³⁷ Grë rall bi'ni rall purquë gubini ldu'u rall. Gudëdchi rall lë'ë Pablo nu bëtsagraua' rall lë'ë Pablo. ³⁸ Nalé gubini ldu'u ra mënë purquë guni'i Pablo lu rall hiadë guëabrídi'i guená rall lúhi' stubi. Iurní grë rall guaguë'në rall compa'ni lë'ë Pablo hashtë rua' barcu.

21

Bëagrí Pablo Jerusalén

¹ Bësëa'në na'a ra narialdí ldu'i diza'quë parë bødzepe na'a barcu. Bia na'a tubldí hashtë tubi dani la'ni nisë nalë Cos. Brëgue'lë guzë na'a; bødchini na'a hashtë stubi dani la'ni nisë nalë Rodas. Ndë bëru'u na'a stubi parë bødchini na'a puertë nalë Pátara. ² Puertë Pátara bëdia'guëlu' na'a tubi barcu naguëru'u parë Fenicia. Bødzepe na'a barcu ni. ³ Iurë ziazú na'a lu nisë, guná na'a lu dani la'ni nisë nalë Chipre. Bëa'nin ladë rubësë catë ziazú barcu. Bia na'a hashtë Siria. Bødchini na'a puertë shtë Tiro catë bësëa'në barcu carguë. Ndë bødietë na'a barcu. ⁴ Bëdzëlë na'a ra narialdí ldu'i diza'quë nu bødëa'në na'a gadchi dzë con lë'ë rall. Espíritu Santo bëldaguë llgabë guëc rall lo quë nagac cumplir con Pablo. Guni'i rall lu Pablo adë tsádi'i' Jerusalén. ⁵ Iurë bëzá gadchi dzë, bëru'u na'a. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë con tse'lë rall nu shini rall, bë'në rall compa'ni lë'ë na'a hashtë fuërë ciudá. Bødchini na'a

rua' nisëdu'u. Ndë bëzullibi na'a parë biadi'dzënú na'a Dios. ⁶Iurní bëtë'në na'a despedir lë'ë rall con abrasë parë bëtëzepi na'a barcu. Hia cadë lë'ë rall bëagrí rall lidchi rall.

⁷Bëru'u na'a Tiro. Guzé na'a lu nisë hashtë Tolemaida. Bëdietetë na'a barcu ndë, nu bëtë'në na'a saludar ra narialdí ldu'u diza'quë nu bëtëa'në na'a con lë'ë rall tubi dzë. ⁸Brëgue'lë Pablo con grë nazuga'anú lé'i', bëru'u na'a parë bia na'a ciudá shtë Cesarea. Ndë bia na'a lidchi Felipe el quë narni'i diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Antsë bë'në ra poshtë nombrar lë'ë Felipe ziquë tubi muzë ladi gadchi nguii naqui'dzë alimëntë parë ra prubi. Bëa'nënú na'a Felipe lídchi'. ⁹Napë Felipe tapë shtsá'pëll. Guézá rall lliguëna'a; guni'i rall enseñansë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios. ¹⁰Hia zihani dzë guquërelde na'a Cesarea tsaná bëtëchini tubi më Judea nalë Agabo. Nall muzë shtë Dios nu guní'ill ra enseñansë nabë'nëll recibir por pudërë shtë Dios. ¹¹Agabo be'dë gué'nëll visitar lë'ë na'a. Guná'zill cinturón shtë Pablo nu bëldí'bill guërupë guëa'll con guërupë guiá'all; guní'ill:

—Espíritu Santo cagni'i zdë'ë mudë guëldi'bi ra israelitë guëa' nashtënë cinturón rë'. Gunë rall intriegu nashtënë cinturón lu ra nanádi'i më israelitë. Gaquin Jerusalén.

¹²Iurë bini na'a zdë'ë, lë'ë na'a nu ra më Cesarea bëtë'në na'a ruëguë lu Pablo parë adë tsádi'i Pablo Jerusalén. ¹³Perë Pablo guni'i lu na'a:

—Adë rúnëdi'i tëtë purquë más rsëbini tëtë ldua'a. Masiá iurne' guëldi'bi rall na ziquë tubi prësi, nahia cunformë. Masiá quini rall na ciudá Jerusalén, nahia dispuestë gatia por Dadë Jesús.

¹⁴Adë bëtë'nëdi'i na'a gan nazú na'a lull. Iurní adë biadí'dzëdi'i na'a más; niétiquë guni'i na'a lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac cumplir voluntá shtë Dios.

¹⁵ Despuësë bēdē'nē na'a preparar parē bia na'a Jerusalén. ¹⁶ Bēldá ra mē Cesarea narialdí ldu'u diza'quē, bē'nē rall compaňi lē'ē na'a con tubi nguiu mē Chipre. Lēll Mnasón. Nápēll tubi lidchi Jerusalén catē bēdēa'nē na'a. Hia guahietē gualdí ldu'u Mnasón diza'quē shtē Jesús.

Guaguē'nē Pablo visitar lē'ē Jacobo

¹⁷ Iurní bēdchini na'a Jerusalén; ra narialdí ldu'i diza-'quē, nalé bēquitē ldu'u rall; guná rall lu na'a. ¹⁸ Brēgue'lē bianú na'a Pablo; biadē'nē na'a visitar lē'ē Jacobo. Ndē zubē ra mēgulē naná cabēsē shchi'ni Dios. ¹⁹ Pablo bē'ni' saludar lē'ē rall. Iurní biadí'dzi' tubi por tubi ra cusē nabē'ni' por pudērē shtē Dios ladi ra mēnē de stubi naciuni. ²⁰ Iurē bini ra mēgulē nabiadi'dzē Pablo, guni'i lul sa' rall: “Nalé nabēnē na Dios. Llēru'bē na pudērē shtē mē.” Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Guná Dadē, zihani mē israelitē gualdí ldu'u rall diza-'quē. Na rall zihani mili, perē grē rall rni'i rall rqui'ni guianálda'a tēchi lēy shtē Moisés. ²¹ Iurne' bini rall de quē lē'ēl cagluá'al grē ra israelitē naquēreldē stubi lugar, adē gúnēdi'i rall cumplir nabēquē'ē Moisés. Nu bini rall rni'il de quē adē gáquēdi'i circuncidar ra shini rall, nilē tsagla'guē rall custumbrē shtēna'a. ²² ¿Pē guēdē'na'a iurne'? purquē segurē gac bē'a rall lē'ēl be'dē guēzēl. ²³ Mejurē gúnēl lo quē naguēni'i na'a lul. Nanú tapē nguiu ladi hia'a. Cabezēnú rall tubi promēsē guēdē'ē rall lu Dios. Bē'nē rall prometer tubi cusē lu mē. ²⁴ Lē'ēl bia'a lē'ē rall iádu'u parē gunē tē ofrecērē bēldá ma ziquē ofrendē parē Dios. Gudilli gashtē shtē rall nu despuēsē guēzá tē guēga'a tē guēc tē. Zni guēdē'ē ra mē israelitē cuendē de quē adē nádi'i verdá shcuéndēl nabini rall, sino quē guēdē'ē rall cuendē nul canáldēl lēy shtē Moisés. ²⁵ Perē ra nanádi'i

më israelitë nu gualdí ldu'u rai' diza'quë, hia bëquë'ë na'a lu rall más antsë de quë adë pë quëdí'nidi'i ldu'u rall por ra cusë rë'. Niétiquë adë gáudi'i rall belë nabë'në ra mënë ofrecërë ziquë ofrendë lu ra ídolo. Nu adë gáudi'i rall rënë, nilë belë shtë ra ma nanadë bëshé'ëdi'i rënë, nu adë quënúdi'i rall sa' rall.

La'ni íadu'u guna'zi mënë Pablo prësi

²⁶ Iurní Pablo bia'a guëzá tapë nguui parë bë'në rall según lëy nabëquë'ë Moisés. Brëgue'lë stubi dzë bë'në rall cumplirin. Lueguë guaté rall íadu'u parë bë'në Pablo visi lu ra bëshuzi pë dzë gunë cadë tubi rall ofrecërë ra ma ziquë ofrendë lu Dios.

²⁷ Hia mërë gualú guëzá gadchi dzë naguni'i Pablo, bëldá ra israelitë naze'dë regiuni Asia, guná rall lu Pablo la'ni íadu'u ru'bë. Bëtsatsu rall grë ra mënë nu guna'zi rall lë'ë Pablo. ²⁸ Gurushtiá rall:

—Lë'ë të më israelitë, gulë bë'në compaňi lë'ë na'a purquë nguui rë' canzëll grë ladë. Cagluá'all ra mënë ldai' naná cuntrë naciuni shtë hia'a nu cuntrë lëy shtë Moisés nu cuntrë mizmë íadu'u shtë Dios. Nu iurne' gultëll la'ni íadu'u bëldá më griego. Zni quëhúnëll manchar lugar santu rë'.

²⁹ Zni guni'i rall purquë antsë guná rall Pablo canzënúhi' Trófimo ladi ciudá. Trófimo nall më Efeso. Por ni bë'në rall llgabë de quë Pablo bia'a lë'ë Trófimo la'ni íadu'u.

³⁰ Nalé bëdzatsu ra mënë guëdubi ciudá nu bédchini guëllu'në rall íadu'u parë guëna'zi rall Pablo. Bëshaguiú rall lë'ë Pablo parë gualdú rall Pablo la'ni íadu'u. Lueguë bësë'au rall íadu'u. ³¹ Hia guc ldu'u rall niaguini rall Pablo. Iurní gua rsunë lu capitán shtë ra suldadë rumanë de quë grë mënë shtë ciudá nalé bëdzatsu rall. ³² Iurní bëtëá capitán ra suldadë nu ra sa' narnibë'a capitán.

Bëdchini guëllu'në rall catë rë ra mënë. Iurë guná ra mënë lu capitán nu ra suldadë, gulezë bëtë'ë rall shtë Pablo.
³³ Iurní guabi'guë capitán; biá'all Pablo prësi. Gunibé'all bëli'bi Pablo con chupë cadënë. Despuësë guna'bë di'dzë capitán:

—¿Chu na nguiu rë'? ¿Pë bé'nëll?

³⁴ Nalé gurushtiá ra mënë nu nalé ruidë bëquë'ë rall. Hia guni'i mënë tubi cusë; stubi tantë guni'i rall stubi cusë. De mudë adë guasédi'i capitán pë guni'i rall. Mejurë bia'a capitán lë'ë Pablo cuartel. ³⁵ Iurë bëtëchini rall rua' cuartel parë tsepi rall, ra suldadë bëldisi rall lë'ë Pablo guia'a purquë tantë bëtëá mënë caguini rall lë'ë Pablo.
³⁶ Grë ra mënë nacanalde, gurushtiá rall:

—Gátill; gátill.

Bëquebi Pablo lu ra mënë chu na Pablo

³⁷ Mërë lë'ë ra suldadë guluté lë'ë Pablo la'ni cuartel; Pablo repi lu capitán:

—¿Zac guënia'a lul chupë di'dzë?

Bëquebi capitán lu Pablo iurní:

—Perë lé'ël rac ruadí'dzël griego. ³⁸ ¿Lëdë lé'ëdi'il më egipcio nabëtsatsu ra mënë ca dzë cuntrë gubernë rumanë? Bia'a më egipcio tapë mili nguiu mal hashtë lumë catë nídi'i mënë.

³⁹ Iurní Pablo bëquebi lu capitán:

—Nahia më israelitë. Gula Tarso, ciudá ru'bë shtë regiuni Cilicia. Tarso na catë gula. Bé'në favurë, bëne'le permisi të guëni'inúa ra mënë.

⁴⁰ Bëtë'ë capitán permisi. Iurní guzuldí Pablo lu shquilier catë re'pi mënë rua' cuartel. Bé'në Pablo sëñi con guiá'ai' lu ra mënë parë guëac dchi rall. Iurë bëac dchi rall, Pablo guni'i lu rall con dizé hebreo:

22

¹ —L'è'è të Dadë nu ra mëgulë, rac shtua'a guëqué diaguë të pë guënia'a.

² Iurë bini ra mënë Pablo cagní'ill lu rall con dizé shtë rall, dchítë' bèac rall. Pablo guni'i lu rall:

³ —Nahia israelitë; gula ciudá Tarso regiuni shtë Cilicia perë guaru'ba ndë'ë Jerusalén. Gamaliel guc shmësa. Bëluá'ai' na lëy shtë shtadë guélú hia'a. Con guëdubinú ldua'a bëna sirvë lu Dios, igual ziquë quëhunë të iurne'.

⁴ Antsë guzunalda ra narialdí ldu'i diza'quë parë gati rall. Nu guna'zia prësi nguiu nu ra na'a parë bëtiá'ahia l'è'è rall lachigui'bë. ⁵ Jéfë shtë ra bëshuzi nu grë mëgulë narnibë'a, nané rall pë bëna. L'è'è rall bëne'e rall cartë parë biahia lu ra bëchi sa' hia'a naquërelde ciudá Damasco. Ndë niaglía ra narialdí ldu'i Jesús. Quëdú rall con cadënë; ne'dë guënúa l'è'è rall Jerusalén parë gac cashtigu rall.

*Biadi'dzë Pablo lu ra mënë lla bëáqui' shmënë Jesús
(Hch. 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ Iurë ziazúa nezë, hia mërë guëdchinia Damasco, quierë guërudë dzë, de repëntë gu'të tubi llni catë ziazúa. Nahin tubi llni fuertë nabëdchini nezë lu gube'e. ⁷ Gulaga lu guiu'u. Lueguë binia tubi voz naguni'i lua: “Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na?” ⁸ Iurní guna'bë di'dza: “¿Chu lé'ël Dadë?” Iurní guni'i voz lua: “Nahia Jesús më Nazaret. Rzunáldël na.” ⁹ Ra nazianúa guná rall lu llni nu nalé bëdzëbë rall perë adë bínidi'i rall di'dzë shtë naguni'i lua. ¹⁰ Iurní repia: “Dadë ¿pë rac shtú'ul guna?” L'è'è Dadë Jesús guni'i lua: “Guashtë nga'li nu guagla'guë shnézël parë Damasco. Ndë guëni'i mënë lul guadë nagúnël. Guëni'i rall lul pë cusë rnibë'a Dios gúnël.” ¹¹ Perë llni

bësëa'në na ciegu. Hia ra sahia guna'zi rall guiahia parë guc bëdchinia Damasco.

¹² 'Ndë guquëreldë tubi nguiu lëll Ananías. Humildë nall nu canáldëll tëchi lëy nabëquë'ë Moisés. Grë ra israelitë naquëreldë Damasco, rni'i rall Ananías na më za'quë. ¹³ Ananías bidë guená na; iurë bëdchínill, nëll lua: “Bëchi Saulo, guëabré guënal stubi vueltë”. Iurní lueguë lueguë gubí'ahia stubi vueltë nu gunahia lu Ananías. ¹⁴ Nëll lua: “Dios shtë ra shtëada'a gudili më lé'ël dizdë antsë parë gac bé'al guadë naná voluntá shtë më. Gudili më lé'ël parë guënal lu Jesús naná justë delantë lu Dios nu parë guëqué diáguël ra di'dzë naguëni'i më lul ¹⁵ purquë lé'ël nal testigu shtëhi'. Tsagní'il lu ra mënë lu gué'dchiliu grë lo quë nagunal nu nabínill de lë'ë më. ¹⁶ Iurne' gua; adë rac ldé'ëdi'il. Gua të chubë nísël. Guna'bë lu Jesús parë guëzuné më ldu'ul grë ra duldë shtënél.”

Bëshe'ldë Jesús lë'ë Pablo hashtë stubi naciuni

¹⁷ 'Iurní bëagría Jerusalén; guahia iádu'u ru'bë. Guaguëna adorar Dios. Gunahia tubi llni nabëshe'ldë Dios. ¹⁸ Bëlua'alú Jesús lua nu guni'i më: “Nasesë bëru'u Jerusalén purquë adë gúnëdi'i mënë cuendë lo quë naguëni'il de na”. ¹⁹ Iurní gunia'a lu Jesús: “Dadë, ra mënë nané rall lla riahia grë ra iádu'u shtë rall parë ruahia ra mënë narialdí ldu'u lé'ël parë tsa rall prësi. Bëldaga lë'ë rall lachigui'bë nu rnibé'ahia rau rall galné. ²⁰ Tsana gudini rall Esteban, muzë shtënél, zugá'ahia ndë. Cagni'i Esteban diza'quë lu ra mënë. Guca de acuerdë parë gudini rall Esteban. Nu hashtë gupa ra shabë nabë'në ni.” ²¹ Perë Jesús guni'i lua: “Bëagzé purquë ziquë shmensajëra, guëshe'lda lé'ël zitu ladi ra mënë nanádi'i më israelitë”.

Quëhapë capitán lë'ë Pablo

²² Hashtë puntë rë' bëquë diaguë ra mënë shti'dzë Pablo. Iurní guzublú gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gati nguiu rë'. Gati nguiu rë'. Hiadë rac shtú'udi'i na'a guená na'a lu nguiu rë'.

²³ Gurushtiá rall nu cagru'ldë rall shabë rall lu mbë nu cagru'ldë rall iu'lli tantë rldë rall. ²⁴ Iurní gunibë'a capitán caguëu' rall Pablo la'ni cuartel. Nu gunibé'all guëquë'ë hiaguë ra suldadë lë'ë Pablo con chicuti parë guëquebi Pablo pëzielú gurushtiá ra mënë cuntrë lé'ëll. ²⁵ Perë iurë hia naquëdú Pablo parë guëquë'ë hiaguë rall lé'ëll, Pablo repi lu menor capitán nazuga'anú rall:

—¿Pë napë të derechë guëquë'ë hiaguë të tubi nguiu nanapë derechë ziquë mënë rumanë, tubi nadë guc condenádëdi'?

²⁶ Iurë bini menor capitán lo quë naguni'i Pablo, guaguë'nëll visi lu capitán mayurë. Gúchill:

—Gupë cuidadë lo quë nagúnëll con nguiu rë' purquë nall tubi nguiu nanapë derechë ziquë më rumanë.

²⁷ Iurní guabi'guë capitán lu Pablo nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë guldil; nápëll derechë ziquë mënë rumanë?

Pablo bëquebi lu capitán:

—Guldía ni nahin.

²⁸ Iurní repi capitán lu Pablo:

—Perë gudilla zihani dumí parë bëaca më rumanë.

Pablo repi lull:

—Perë na napa derechë ziquë më rumanë purquë dizdë gula, shtada napë rai' derechë ni.

²⁹ Ra naniadë'ë hiaguë lë'ë Pablo, bëazë guetë rall. Hiadë gualúdi'i bëquë'ë hiaguë rall lé'i'. Lo mizmë capitán bëdzëbëll bëquëdull lë'ë Pablo purquë bédé'ëll cuendë Pablo nápi' derechë ziquë më rumanë.

Bëzú ra mënë lë'ë Pablo lu Junta Suprema parë gac rëglë shcuëndëll

³⁰ Brëguellë stubi dzë bëtëa capitán ra jëfë shtë ra bëshuzi nu miembrë shtë Junta Suprema. Bëshá'quëll Pablo parë bëzull Pablo lu Junta Suprema purquë capitán rac shtú'ull gac bé'all nia'a pë delitë guëdchi'bë ra israelitë cuntrë Pablo.

23

¹ Guná Pablo lu ra miembrë shtë Junta Suprema nu guní'i':

—Rnia'a lu të Dadë, hashtë iurne' nanëa shgaba nu vidë shtëna tubldí nahin delantë lu Dios.

² Ananías nall bëshuzi ru'bë shtë Dios. Gunibé'all lu ra mënë nazuga'a guëlla' lu Pablo parë capë rall rua' Pablo.

³ Iurní Pablo guní'i' lu Ananías:

—Dios guëzac zi lë'ël purquë nal guetë guërupë tëchi. Zúbël nga'li parë gúnël juzguë na ziquë rni'i lëy, lédëdi' parë guëribé'al capë rall ruahia. Adë quëhúnëdi'il ziquë rni'i lëy.

⁴ Los de más nazuga'a lu Pablo repi rall:

—¿Pëllë zni ruadí'dzël di'dzë dzabë delantë lu bëshuzi ru'bë shtë Dios?

⁵ Pablo repi lu rall iurní:

—Lë'ë të Dadë, adë guënëdia'a cuendë lë'i' náhi' bëshuzi ru'bë shtë Dios. Pues naescritë la'ni Sagradas Escrituras: “Adë rni'i guídzëdi'il tubi narnibë'a mënë ladzë të”.

⁶ Iurní bédë'ë Pablo cuendë de quë bëldá ra miembrë shtë Junta Suprema, na rall partidë shtë saduceos. Sëbëldá rall na partidë shtë fariseos. Guni'i Pablo fuertë:

—Rnia'a lu të Dadë, nahia fariseo purquë dizdë ra shtada guc ra më partidë shtë fariseo. Nu be'dë guëzú ra

mënë na lu tribunal shtë të niétiquë purquë rialdí ldua'a Dios guëldishtë më ra tëgulë.

⁷ Iurní ra nabini lo quë naguni'i Pablo, guc dividir rall. Ra fariseo nu saduceo guzublú quëadi'dzë lul sa' rall hashtë gudildi di'dzë rall ⁸ purquë ra saduceo adë rialdídi'i ldu'u rall tsashtë ra tëgulë nu rni'i rall adë nídi'i ianglë nu nilë tubi espíritu nanabani. Perë ra fariseo rialdí ldu'u rall grë ra cusë rë'. ⁹ Grë rall gurushtiá rall. Iurní guasuldí bëldá mësë narlua'a lëy; na rall fariseo. Nalé nalaa'dchi guni'i rall:

—Nguiu rë' adë pë mal quëhúnëdi'ill purquë si talë guni'i tubi espíritu u tubi ianglë lull, adë chu su lull, no sea guëdédë'na'a cuntrë Dios.

¹⁰ Nalé gudildi di'dzë rall nu nalé bëdzëbë capitán. Bë'nëll llgabë niabé guiu rall lë'ë Pablo nihunë rall pedasë lë'ë Pablo. Por ni gunibë'a capitán gue'dë guëzé ra suldadë parë tsaldú lë'ë Pablo, guëldisë guia'a rall nu guëguëu' ra suldadë lë'ë Pablo cuartel.

¹¹ Brëgue'llë stubi dzë bëlua'alú Jesús lu Pablo nu repi Jesús lull:

—Bëcuedchí ldú'ul. Adë rdzëbëdi'il purquë ziquë guni'il lu ra mënë shti'dza ndë'ë, zni guëshe'lda lél'ël; tsagní'il lu ra mënë ciudá Roma. Nal testigu shtëna.

Gu' bëldá mënë de acuerdë parë quini rall Pablo

¹² Brëgue'llë stubi dzë bëldá ra israelitë gu' rall de acuerdë parë quini rall Pablo. Bë'në rall jurar lu Dios zndë'ë:

—Dios gunë më condenar lë'ë na'a si talë chu quínidi'i Pablo. Adë pë guëdáudi'i na'a; adë pë guëdii'di'i na'a hashtë nuvërë guëdini na'a lë'ë Pablo.

¹³ Más de cuarenta nguiu bë'në jurar ni. ¹⁴ Gua rall lu jëfë shtë ra bëshuzi nu lu ra mëgulë shtë ra më israelitë, nu guchi rall:

—Lë'ë na'a guni'i na'a lu Dios de quë gunë më condenar lë'ë na'a. Adë pë guedáudi'i na'a hashtë nu vërë guëdini na'a Pablo. ¹⁵ Iurne' lë'ë të con los de más miembrë shtë Junta Suprema, gulë guna'bë lu capitán glli; guidënú rall Pablo stubi vueltë delantë lu të. Gulë guchi lu capitán rac shtu'u të guësë'dë të lla na shcuendë Pablo, perë lë'ë na'a hia dzu na'a listë parë guëdini na'a lé'ëll antsë guëdchínill lu të.

¹⁶ Tubi nguiu shini zanë Pablo, bínill lo quë narac shtu'u nguiu mal gunënú rall Pablo. Guall cuartel; guanull rsunë lu Pablo. ¹⁷ Pablo guna'bë tubi capitán parë guëní'i' lu capitán:

—Bia'a nguiu rë' lu capitán mayurë purquë nuá'all tubi rsunë natsagní'ill lu capitán.

¹⁸ Iurní bia'a suldadë lé'ëll lu capitán mayurë nu repi suldadë:

—Lë'ë prësi Pablo guná'bëll favurë lua parë ze'dënúa nguiu rë' ndë'ë purquë nuá'all tubi rsunë parë lé'ël.

¹⁹ Iurní guna'zi capitán guia'a nguiu parë biá'all lé'ëll stubi ladë nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë rac shtú'ul guëní'il lua?

²⁰ Guni'i nguiu lu capitán:

—Ra israelitë nanú rall de acuerdë parë guëna'bë rall lul de quë glli guá'al Pablo lu Junta Suprema stubi vueltë. Guëni'i rall ziquë protëstë guëzú rall lul de quë guësë'dë rall shcuendë Pablo. ²¹ Perë adë tsaldídi'i ldú'ul shti'dzë rall purquë más de cuarenta nguiu naca'chilú; cabezë rall lë'ë Pablo parë quini rall lé'i'. Bë'në rall jurar lu Dios de quë adë pë gau rall nu adë pë gu rall hashtë nuvërë quini

rall Pablo. Iurne' niétiquë cabezë rall rsunë shténël nia'a zëgul Pablo glii.

²² Iurní gulú nezë capitán lë'ë nguii. Repi capitán:

—Adë chu lu ruadí'dzëdi'il lo quë nabitë guëní'il lua.

Bëshe'ldë capitán lë'ë Pablo lu gubernadurë Félix

²³ Guna'bë capitán mayurë chupë capitán menor shténëll nu gunibé'all gac armar chupë gahiu'a suldadë con setenta suldadë naquibë guay con chupë gahiu'a suldadë nagua'a lansë. Gunibé'all parë guzia'a ra suldadë ciudá Cesarea rquë guë'ë iurë gue'llë. ²⁴ Nu gunibë'a capitán gac preparar guay naquibë Pablo. Repi capitán lu ra suldadë gapë rall Pablo bien parë adë pë gunënú ra israelitë lë'ë Pablo nezë. ²⁵ Bëdë'lë capitán tubi cartë parë bia'a ra suldadë lu gubernadurë. Rni'i cartë:

²⁶ “Na capitán Claudio Lisias, runa saludar lé'ël Dadë gubernadurë Félix con llëru'bë rëspëti. ²⁷ Rquëa'a lul shcuendë nguii rë', lë Pablo. Ra israelitë guna'zi rall lë'ë nguii ni, perë iurë binia de quë dizdë gúlëll nápëll derechë ziquë më rumanë, guahia con ra suldadë parë bëna librar lé'ëll guia'a ra israelitë. ²⁸ Cumë na rac shtua'a gac bé'ahia pëzielú runë rall acusar lë'ë Pablo, biahia lé'ëll lu juntë shtë ra israelitë. ²⁹ Ndë guc bé'ahia adë pë delitë nápëdi'ill parë gátill, nilë parë tsull lachigui'bë. Niétiquë runë ra israelitë acusar lë'ë Pablo purquë adë zianáldëdi'ill tëchi lëy religiosë shtë rall. ³⁰ Perë binia de quë bëldá ra contrari rac shtu'u rall quini rall lë'ë Pablo, por ni lueguë cagshe'lda lé'ëll lul. Nu gunibé'ahia lu ra contrari shténëll de quë gunë rall rëglë asuntë ni delantë lul. Gualú cartë rë'. Guëá'nël bien.”

³¹ Iurní gunibë'a capitán lu ra suldadë të gua'a rall Pablo la'ni gue'llë hashtë tubi guë'dchi lë Antípatris. ³² Brëgue'lë

bëagrí ra suldadë nanazé guëa' parë cuartel. Hia ra nanadchi'bë guay guagla'guë rall viajë shtë rall con Pablo. ³³ Iurë bëdchini rall Cesarea, bëdë'ë rall cartë guia'a gubernadurë nu bë'në rall intriegu lë'ë Pablo guiá'all. ³⁴ Iurë gualú bi'ldi gubernadurë cartë, guna'bë dí'dzell lu Pablo chu ménëll. Bínill de quë Pablo na më regiuni Cilicia, ³⁵ repi gubernadurë lull:

—Na guna règlë asuntë shtë'nël iurë guidë ra mëné narunë acusar lé'ël.

Iurní gunibé'a gubernadurë parë gupë ra suldadë lë'ë Pablo la'ni palaci shtë rëy Herodes.

24

Pablo bë'në defender mizmë lé'i' lu gubernadurë Félix

¹ Gudëdë ga'i dzë nanú Pablo prësi, bëdchini Ananías, jëfë shtë ra bëshuzi. Bëdchini Ananías ciudá Cesarea con bëldá ra mëgulë miembrë shtë Junta Suprema con tubi naguëni'i por lë'ë rall, lëll Tértulo. Ra nguiu rë' bëdchini rall lu gubernadurë parë gunë rall acusar lë'ë Pablo. ² Iurë be'dë guënú ra suldadë lë'ë Pablo lu gubernadurë, Tértulo guzublú quëhúnëll acusar lë'ë Pablo. Guni'i Tértulo:

—Dushquíllil Dadë gubernadurë; por lé'ël gurëdchí ldu'u na'a, gutë en paz parë lë'ë na'a. Blac obrë quëhúnëll por lë'ë na'a nu parë bien shtë naciuni. ³ Por grë ra cusë rë' cane'e na'a graci lul; cadë'në na'a recibirin guëdubi ladë shtë naciuni. Por ni demasiadë rdë'në na'a rëspëti lé'ël Dadë gubernadurë. ⁴ Perë parë adë guëdchisúdi'i na'a tiempë shtë'nël, rna'bë na'a favurë lul parë guëqué diáguël bëldá di'dzë shtë na'a. ⁵ Bëdzelë na'a nguiu rë'; nall ziquë tubi gui'lli mal. Grë ladë lu gué'dchiliu cagtsátsull mëné nu quëgull divisioni ladi ra më israelitë. Nall guëc partidë nalë nazareno. ⁶ Nu hashtë guc ldú'ull nihúnëll manchar

iádu'u shtënë na'a. Lë'ë na'a guna'zi na'a lé'ëll nu guc ldu'u na'a nidë'në na'a juzguë lé'ëll de acuerdë ziquë rni'i lëy shtë na'a, ⁷ perë capitán Lisias gudëdë lágüëll lu na'a con zihani suldadë. Bëdchisull nguui rë' lu na'a ⁸ nu guní'ill guëdchini na'a lul. Lo mizmë lé'ël guëna'bë dí'dzël lu nguui rë' parë gac bé'al guadë naná verdá naquëhac acusar lé'ëll.

⁹ Grë ra israelitë nazuga'a lu gubernadurë, guni'i rall grë cusë nahin verdá. ¹⁰ Iurní bë'në gubernadurë sëñi lu Pablo parë guadí'dzëll. Guni'i Pablo:

—Rquitë ldua'a zugá'ahia delantë lul Félix parë guna defender na lo quë naquëhunë rall acusar na. Nanéa hia zihani izë nal juësi naciuni rë'. ¹¹ Si talë rac shtú'ul guëna'bë dí'dzël, gac bé'al pë guc Jerusalén. Guc chi'bë chupë dzë bëdchinia Jerusalén parë guaguëna adorar Dios. ¹² Ni tubi adë chu bëdzëlëdi'i cadildi dí'dzënúa. Nu adë bëdzëlëdi'i rall na ca tsatsua mënë la'ni iádu'u ru'bë, nilë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë stubi partë shtë ciudá. ¹³ Ra nguui rë' adë nídi'i mudë gunë rall probar ni tubi cusë naquëhunë rall acusar na. ¹⁴ Perë sí, rquebia lul de quë quëhuna sirvë lu Dios shtë ra shtadë guëlü na'a; rialdí ldua'a grë ra cusë nanaquë la'ni ra librë nabëquë'ë ra profetë nu librë nabëquë'ë Moisés. Runa adorar Dios según nezë cubi shtë Jesús. Rni'i ra nguui rë' nezë ni na mal; rni'i rall lo quë naquëhuna, adë nazá'quëdi'in. ¹⁵ Nu rialdí ldua'a ziquë ra nguui rë' de quë Dios guëldishtë më ra tëgulë, grë ra nabë'në bien nu ra nabë'në mal. ¹⁶ Por ni quëapa mizmë na parë adë guna duldë delantë lu Dios nu nilë lu ra mënë.

¹⁷ 'Zni guc tiempë. Despuësë gudëdë bëldá izë, guazéa ladzë mënë, bëagría ladza parë bëna ofrecëre bëldá ma ziquë ofrendë lu Dios. ¹⁸ Iurë cadë'a ofrendë shtëna lu

Dios íadu'u ru'bë, bëdchini bëldá israelitë naze'dë regiuni Asia. Bëdia'guëlü rall na la'ni íadu'u despuësë de bëna cumplir ra cusë rë'. Perë adë bëdzëlëdi'i rall na con zihani mënë nu sin ni tubi ruidë. ¹⁹ Ra israelitë nidë guëdchini rall ndë'ë si talë napë rall tubi delitë nagunë rall acasar na. ²⁰ Perë cumë adë nídi'i rall iurne', ra nguiu rë' nacabezë ndë'ë guëni'i rall si talë bëna tubi cusë mal delantë lu Junta Suprema. ²¹ Rquebia lul tsana guagzú rall na, gunia'a fuertë lu Junta Suprema de quë rialdí ldua'a Dios guëldishtë më ra tëgulë. Niétiquë por ni quëhunë rall acasar na.

²² Félix nané zá'quëll lla na ra creenci nanua'a ra mënë narialdí ldu'i Jesús. Por ni bësëá'nëll asuntë rë' pendiente. Guni'ill lu grë ra nazuga'a lull:

—Guna rëglë asuntë ni tsana guidë capitán Lisias parë guëna'bë di'dza lull lla na asuntë shtë të.

²³ Iurní Félix gunibé'all lë'ë capitán parë tsagla'guë gapë rall Pablo ziquë präsi perë con du'pë libertá. Nu bëdë'ë capitán permisi parë tsuté amigu shtë Pablo parë guadi'dzënú rall Pablo, nu gunë rall compaňi lé'i' pë cusë rquí'ni'.

²⁴ Despuësë gudëdë zihani dzë, Félix con tsé'llëll gu-na'bë rall lë'ë Pablo parë guadi'dzë Pablo lu rall lla mudë guëbani tubi mënë natsaldí ldu'i Jesús. Tse'lë Félix lë Drusila nu nall më israelitë. ²⁵ Biadi'dzë Pablo lu Félix con tsé'llëll lla mudë rac shtu'u Dios guëbani mieti tubi vidë ldi delantë lu më nu rac shtu'u Dios guësä'në ra mieti nezë mal. Tambiën guni'i Pablo lu rall guëdchini tubi dzë nagunë Dios juzguë lë'ë ra mënë lu guë'dchiliu. Iurë bini Félix grë ra di'dzë naguni'i Pablo, bëdzëbëll nu répill:

—Bëagzë shlugárëll lachigui'bë. Iurë gapa tiempë, guëna'ba lé'ël ndë'ë stubi.

²⁶ Perë Félix cabézëll niadë'ë Pablo dumí nacá'all. Por ni rná'bëll lë'ë Pablo zihani vüeltë parë ruadi'dzënull lë'ë Pablo. ²⁷ Chupë izë gudëdë znisë hashtë bëru'u Félix galgubernadurë nu bëu' Porcio Festo shlugar Félix. Félix guc ldú'ull guëá'nëll bien lu ra israelitë; por ni bësëá'nëll Pablo präsi.

25

Bë'në Pablo defender lé'i' lu Festo

¹ Gubernadurë Festo bëdchínill Cesarea. Tsunë dzë despuësë bëru'ull parë zía'all Jerusalén. ² Ndë bëru'u ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra israelitë namás më ru'bë. Bë'në rall demandë lë'ë Pablo, ³ Guna'bë rall tubi favurë ru'bë lu Festo parë gue'dë guëzë Pablo Jerusalén, purquë nezë rac shtu'u rall quini rall Pablo. ⁴ Perë Festo guni'i lu rall:

—Pablo nanú präsi ciudá Cesarea. Na guëabría ndë sëbëldá dzë. ⁵ Talë entrë de lë'ë të nanú ra namás rnibë'a, së rall con na Cesarea. Ndë gunë rall acusar lë'ë Pablo si talë bë'nëll tubi cusë narna'bë cashtigu.

⁶ Guquërdë Festo Jerusalén tubi lmalë u du'pë más. Iurní bëabrill Cesarea. Brëgue'lë stubi dzë guzúbëll lu tribunal shtënell nu gunibé'all gue'dë guënú rall Pablo lull. ⁷ Iurë guaté Pablo lu tribunal, guabi'guë ra më israelitë naze'dë Jerusalén. Bë'në rall acusar lë'ë Pablo zihani cusë ru'bë perë ni tubin adë gúquëdi'i nihunë rall probar. ⁸ Iurní bë'në Pablo defender lé'i'; guni'i':

—Na adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë lëy shtë ra israelitë, nilë cuntrë iádu'u ru'bë nu nilë cuntrë rëy César.

⁹ Festo rac shtu'u guëa'në zá'quëll lu ra israelitë. Guna'bë dí'dzëll lu Pablo:

—¿Gu rac shtú'ul tsal Jerusalén parë guna rëglë asuntë shtënell ndë?

¹⁰ Pablo repi lu Festo:

—Na zugá'ahia delantë lu tribunal shtë gubernë rumanë catë runë tucarë gac rëglë shcuenda. Bien nanël adë bëna ni tubi delitë cuntrë ra më israelitë. ¹¹ Si talë bëna tubi delitë narna'bë parë gatia, adë rllú'nédia'a lu galguti, perë si talë adë nídi'i verdá ladi ra cusë naquëhunë ra israelitë acusar na, ni tubi adë chu napë derechë parë gunë intriegu na guia'a rall. Por ni rna'ba iurne' lo mizmë rëy rumanë gúnëll rëglë asuntë shtëna.

¹² Iurní biadi'dzënú Festo ra miembrë shtë Festo; iurní guní'ill lu Pablo:

—Hia quë rná'bël gunë rëy rumanë rëglë shcuëndël, pues lu rëy guëshe'lda lé'ël.

Pablo delantë lu rëy Agripa

¹³ Gudëdë bëldá dzë, rëy Agripa con zánëll Berenice bédchini rall Cesarea parë guaguë'në rall saludar lé'ë Festo. ¹⁴ Zihani dzë bëa'në rall ciudá rë'. Festo biadí'dzëll lu rëy shcuendë Pablo. Guni'i Festo:

—Nanú tubi nguiu prësi ndë'ë; lëll Pablo. Félix bësëá'nëll lé'ë Pablo lachigui'bë parë guna rëglë shcuëndëll. ¹⁵ Tsana guahia Jerusalén, ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mëgulë shtënë ra israelitë, bë'në rall presentar tubi demandë cuntrë Pablo. Rna'bë rall guna condenar nguiu rë' parë gátill. ¹⁶ Perë repia lu rall gubernë rumanë adë nápëdi'i rall derechë gunë rall condenar ni tubi prësi sino quë primëre runë prësi defender lé'i' lu ra naquëhunë acusar lé'i'. ¹⁷ Por ni tsana bédchini rall ndë'ë, adë gunitia tiempë; lueguë brëgue'lë guzuba lu tribunal. Gunibé'ahia be'dë guënú rall Pablo. ¹⁸ Bédchini ra mënë narunë acusar lé'ëll perë adë bé'nëdi'i rall probar delitë nadchi'bë rall guëc Pablo. Bëna llgabë nahin tubi cusë ru'bë perë lëdë znídi'i. ¹⁹ Niétiquë runë rall acusar lé'ë Pablo por creenci nanapë

rall. Gudildi di'dzë rall por shcuendë tubi nguii nalë Jesús. Gútil perë Pablo rní'ill nianá nabani Jesús. ²⁰ Adë rac bé'ahia lla mudë guna règlë asuntë rë' purquë rac tratë creenci shtë rall. Na guna'bë di'dza lu Pablo nia'a zia Pablo Jerusalén parë gac règlë shcuéndëll, ²¹ perë lé'ëll guná'bëll guëá'nëll prësi hashtë gunë rëy rumanë règlë shcuéndëll. Por ni gunibé'ahia tsagla'guë tsull prësi hashtë tsana tsu mudë guëshe'lda lé'ëll lu rëy ru'bë lë Augusto.

²² Iurní Agripa repi lu Festo:

—Na rac shtua'a guëqué diaga pë ruadi'dzë Pablo.

Festo guni'i iurní:

—Talë rac shtú'ul, lueguë lo mizme gli guñil pë ruadi'dzëll.

²³ Brëgue'lë bëdchini rëy Agripa nu Berenice con zihani lujë shtë rall. Guaté rall la'ni cuartë shtë palaci con ra jëfë militari con ra më ru'bë de rëspëti shtë ciudá. Iurní Festo gunibé'a lë'ë ra suldadë parë guaglli'i rall Pablo. ²⁴ Guni'i Festo:

—Rnia'a lul rëy Agripa nu lu ra dadë nacabezënú lë'ë hia'a, guëzúa nguii rë' lu të. Zihani ra më israelitë naquërelde Jerusalén nu ra naquërelde ndë'ë Cesarea, runë rall acusar lë'ë nguii rë'. Nalë gurushtiá rall parë gati nguii rë'. ²⁵ Perë na llua'ahia adë pë bé'nëdi'ill parë gátill. Nu lo mizme lé'ëll guná'bëll gunë rëy Augusto règlë shcuéndëll. Bëna llgabë guëshe'lda lé'ëll lu rëy Augusto ²⁶ perë cumë adë bëdzélëdia'a ni tubi cusë mal nabé'nëll parë guëquëa'a lu Dadë rëy Augusto. Por ni rzuhia lé'ëll lu të, más bien lul rëy Agripa, parë guadi'dzënul lé'ëll nia'a zëquëbill pë delitë bé'nëll. Rac shtua'a gac bé'ahia pë guëquëa'a lu rëy Augusto ²⁷ purquë adë guëlédi'i

guëshe'lda lé'ëll lu rëy sin quë adë guënehia rsunë pë delitë nápëll.

26

Biadi'dzë Pablo shcuéndi' lu rëy Agripa

¹ Iurní guni'i Agripa lu Pablo:

—Guni'i lla na shcuéndël.

Pablo bëldisë guiá'ai' ziquë tubi saludë parë zulú gúnëll defender lé'ëll. Guni'ill:

² —Nalé rquitë ldua'a iurne' purquë zugá'ahia delantë lul, rëy Agripa, parë guna defender na de grë ra cusë narunë ra israelitë acusar na. ³ Lé'ël nanël ra custumbrë nu ra creenci nanapë ra israelitë, lla na pegadë rall lu cusë ni. Por ni rna'ba lul, bëcuedchí ldú'ul. Guëqué diáguël shti'dza naguënia'a lul.

Biadi'dzë Pablo lu Agripa lla guc vidë shtëhi' antsë gáqui' shmënë Jesús

⁴ Grë ra israelitë nané rall lla guc vidë shtëna dizdë nabi'cha, tsana guquëreldënuhia lë'ë rall ladza. Nané rall mudë naguquërellda Jerusalén. ⁵ Nané rall dizdë nabi'cha guca partidë fariseo. Ra fariseo quëhunë rall cumplir creenci shtë rall más quë grë ra mënë. Si talë rac shtu'u rall, be'rquë guëni'i rall verdá cagnia'a lul. ⁶ Zugá'ahia lu tribunal niétiquë purquë rialdí ldua'a, Dios guëldishté më ra tégulë purquë más antsë bë'në Dios prometer lu ra shtadë guélú na'a de quë tsashtë ra tégulë. ⁷ Grë ra chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel, runë rall adorar Dios dzë la gue'lë. Cabezë rall nia'a guc guëldishté më ra tégulë, perë guná, quëhunë rall acusar na purquë rialdí ldua'a mizmé cusë ni. ⁸ Perë rna'bë di'dza lul, ¿chu guëni'i

naganë guëldishté Dios ra tégulë parë guëbani rai' stubi vueltë?

Bëquebi Pablo lla guzunáldëll ra shmënë Jesús

⁹ 'Más antsë llua'ahia quëhuna cusë za'quë narac shtu'u Dios; por ni bëna zihani cusë cuntrë ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús më Nazaret. ¹⁰ Zihani cusë bëna Jerusalén cuntrë lë'ë rall. Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëne'e cartë guiahia të guna'zia zihani ra nagualdí ldu'i diza'quë. Bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë. Tambiën guca de acuerdë tsana gudini rall bëldá shmënë Jesús. ¹¹ Zihani vueltë bëzac zihia lë'ë rall hashtë nihunë rall negar na rall shmënë Jesús. Bëquë'ë hiaga lë'ë rall la'ni grë ra iádu'u shtë rall. De tantë rldënuhia lë'ë rall, rzunalda lë'ë rall hashtë ra ciudá de stubi naciuni.

Biadi'dzë Pablo lla bëáqui' shmënë Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² 'Zni mudë canzéa con cartë nabëne'e ra jëfë shtë bëshuzi. Bëshe'ldë rall na hashtë ciudá Damasco parë ziatilia ra shmënë Jesús. ¹³ Perë rnia'a lul, Dadë rëy, nezë naziahia, quierë guërudë dzë, gunahia tubi llni ru'bë nabëdchini nezë lu gube'e. Nahin más fuertë quë llni ngubidzë. Rni'bë llni; bédchini llni catë zugá'ahia con ra nanaldë na. ¹⁴ Grë na'a gulaguë na'a lu guiu'u. Nu binia tubi bë naguni'i dizé hebreo: “Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na? Quëhúnël ziquë runë ngunë iurë rlda'a ma patadë lu garrudchi.” ¹⁵ Iurní repia: “¿Chu lë'ël Dadë?” Iurní guni'i Dadë lua: “Na nahia Jesús. Rzunáldël na ¹⁶ perë guashtë nu guasuldí. Bëlua'aluhia lul nu gudilia lë'ël parë gúnël sirvë lua. Gáquël testigu shtëna. Tsagní'il lu ra mënë shti'dzë naguëluá'ahia lul. ¹⁷ Guëguhia lë'ël guia'a shtë mënë israelitë nu guia'a shtë mënë nanadë më israelitë.

Iurne' cagshe'lda lé'ël lu ra mënë ni. ¹⁸ Guëshe'lda lé'ël lu rall parë tsagní'il diza'quë lu rall parë guësëa'në rall nezë mal nu së rall shnezë Dios nu guëru'u rall pudërë shtë mëdzabë Satanás parë tsanaldë rall Dios nu tsaldí ldu'u rall na. Zni gunë Dios perdunë duldë shtë rall. Gapë rall lugar con los de más shini më naná rialdí ldu'i na.”

Bëzu'bë diaguë Pablo di'dzë naguni'i Jesús lull

¹⁹ 'Zni guni'i Jesús lua, rëy Agripa. Bëzu'bë diaga di'dzë shtë Jesús nabëdchini nezë lu gube'e. ²⁰ Lueguë gunia'a diza'quë shtë Jesús lu ra më Damasco. Despuësë guahia Jerusalén nu guëdubi regiuni shtë Judea. Lu ra mënë nanádi'i më israelitë, guagnia'a diza'quë. Gunia'a lu rall de quë gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios. Gunia'a lu rall guëlua'a cambi la'ni ldu'u rall por cusë za'quë naquëhunë rall. ²¹ Bëna ra cusë rë', por ni guna'zi ra israelitë na la'ni iádu'u ru'bë. Nu guc ldu'u rall niguini rall na ²² perë Dios adë bësá'nëdi'i guia'a më na; nianá nabania hashtë ne'. Cagluá'ahia diza'quë lu ra mënë ru'bë nu lu ra mënë humildë. Grë ra cusë nabëluá'ahia nahin de acuerdë con nabëquë'ë Moisés nu ra profetë. Bëquë'ë rai' naguër gac. ²³ Bëquë'ë rai' de quë Cristo napë quë gunë më sufrir galguti perë despuësë de guti më, tsashtë më ladi ra tëgulë parë hiadë guëabrídi'i gati më. Zni guc të quishi më llni guëc ra më israelitë nu guëc ra nanádi'i më israelitë parë tsasë rall diza'quë shtënë më.

Guc ldu'u Pablo nialdí ldu'u rëy Agripa diza'quë

²⁴ Iurë quëhunë Pablo defender lé'i', cagní'i' di'dzë rë', iurní fuertë guni'i Festo guëc Pablo:

—Rac lúguël tantë rsé'dël la'ni librë. Quëhunë luguë librë guëquël.

²⁵ Perë Pablo repi lull:

—Rac lúguédia'a Dadë Festo. Al contrari grë di'dzë nacagnia'a lu të nahin verdá. ²⁶ Ndë'ë zuga'a rëy Agripa. Bien nanëll ra cusë rë'. Por ni quëadi'dza guëdubinú ldua'a delantë lull purquë nanëll adë gúquëdi'in naga'chi sino quë guquin lu zihani mënë. ²⁷ ¿Gu rialdí ldú'ul, rëy Agripa, lo quë naguni'i ra profetë? Nanëa de quë rialdí ldú'ul shti'dzë rai'.

²⁸ Agripa guni'i iurní:

—Por stu'psë nihúnël gan niaca shmënë Jesús.

²⁹ Pablo guni'i:

—Por stu'psë u por zihani di'dzë nagunia'a, rna'ba lu Dios de quë lé'ël nu grë ra nazubëga'a ndë'ë, guëac rall shmënë Jesús ziquë nahia; nadë más rac shtua'a adë guéli'bid'i'i rall ziquë nali'bia con cadënë.

³⁰ Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', grë ra nazubë ndë guasuldí rall con rëy Agripa con Berenice nu Festo. ³¹ Gua rall tubi ladë parë biadi'dzë rall asuntë shtë Pablo. Guni'i lul sa' rall:

—Nguiu rë' adë pë bé'nëdi'ill tantë parë gátill nu nilë lachigui'bë adë rúnëdi'i tucarë tsull.

³² Agripa repi lu Festo iurní:

—Be'rquë nalda'a hia'a nguIU rë' si talë adë naná'bëdi'ill gunë rëy Augusto rëglë shcuëndëll.

27

Bëshe'ldë rall lë'ë Pablo hashtë Roma

¹ Tsana gualú bë'në rall llgabë të guëshe'ldë rall lë'ë Pablo parë Italia, bë'në rall intriegu lë'ë Pablo con sëbëldá prësi guia'a capitán nalë Julio. Julio nall capitán shtë compañía Augusto. ² Bëdzepi na'a tubi barcu naze'dë lugar nalë Adramitio nu guzia'a barcu hashtë ra puertë shtë Asia. Bëdzepi na'a con Aristarco naguzé con lë'ë na'a. Nall më guë'dchi Tesalónica nanaqué regiuni Macedonia.

³ Brëgue'lë bëdchini na'a puertë shtë Sidón. Ndë Julio bë'në bien con Pablo; bédë'ëll permisi guaguë'në Pablo visitar ra sáhi' naquërelde Sidón nu parë bë'në rall ayudë lë'ë Pablo. ⁴ Bëca'a nezë na'a stubi vultë parë lu nisë. Adë chu gua tubldí purquë mbë ze'dë al contrari. Bësëa'në na'a Chipre ladë guia'a rubësë na'a. ⁵ Zia na'a lu nisë. Bëdëdë na'a lu nisë frentë shtë regiuni Cilicia nu Panfilia hashtë bëdchini na'a puertë Mira nanaquë regiuni shtë Licia.

⁶ Puertë Mira bëdia'guë'lú capitán shtë suldadë tubi barcu naze'dë puertë shtë Alejandría. Nu guzia'ain parë Italia. Bëdzepi na'a la'ni barcu parë guagla'guë na'a viajë shtë na'a. ⁷ Zihani dzë guzë na'a tsalaa'dchiga; con zihani dchi'ni bëdchini na'a cu' tubi puertë nalë Gnido. Perë cumë nianá zuga'a mbë al contrari, bëdëdë na'a lu puertë Salmón parë bëdëdë na'a guëlladchi Creta. ⁸ Bëdchini na'a tubi puertë narni'i rall Buenos Puertos, guëlla' nanú tubi guë'dchi nalë Lasea.

⁹ Hia demasiadë tiempë cagniti na'a. Nanú peligrë guézë na'a lu nisë purquë hia ze'dë guëdchini tiempë naldë. Iurní Pablo bédë'ëi' tubi cunseju lë'ë capitán.

¹⁰ Guni'i Pablo:

—Rnia'a lu të Dadë, purquë rnahia nanú peligrë guézë hia'a lu nisë. Guënítia'a barcu con todë viajë nananú la'ni barcu hashtë guënítia'a vidë shtëna'a.

¹¹ Perë capitán shtë ra suldadë, adë bé'nëdi'ill casë lo quë naguni'i Pablo; más bé'nëll cuendë naguni'i capitán shtë barcu nu lë'ë nashtënë barcu. ¹² Perë cumë puertë ni adë guëlédi'i nahin parë guëtë'dë rall tiempë naldë, casi grë rall bë'në rall llgabë guëru'u rall parë nia'a zunë rall gan guëdchini rall hashtë puertë Fenice shtë Creta. Puertë ni naza'quë nahin parë cuezë rall nga'li tiempë naldë. Adë

riutédi'i mbë dushë nga'li purquë naquëhin nezë guetë shtë Creta.

Guna'zi tubi mbë dushë lë'ë rall lu nisëdu'u

¹³ Bëdchini tubi mbë du'u naze'dë nezë sur. Bë'në rall llgabë zac tsagla'guë rall viajë. Iurní bëru'u rall parë guagla'guë guzé rall guëlla' rua' guiu'u nalë Creta. ¹⁴ Perë du'psë tiempë gudëdë, iurní bëdchini tubi mbë dushë nezë lu barcu, tubi mbë narni'i rall Mbë Norte. ¹⁵ Bia'a mbë barcu; adë bédë'nëdi'i na'a gan nazënú na'a barcu cuntrë shnezë mbë. Mejurë bësa'në na'a bia'a mbë lë'ë na'a. ¹⁶ Gudëdë na'a tubi dani la'ni nisë ladë sur. Dani ni lë Clauda catë adë nídi'i mbë. Iurní con tantë dchi'ni bëldisë na'a barcu bi'chi nacagubë barcu ru'bë parë bia'a barcu ru'bë lë'in. ¹⁷ Despuësë de bëshepi rall barcu bi'chi, bëldi'bi dchi'chi rall ra hiaguë shtlazë barcu con du ru'bë. Lueguë bëldaguë rall lari catë gutë mbë. Bësa'në rall ziazunú mbë barcu shmudë mbë purquë bëdzëbë rall nialdaguë barcu tubi lugar peligrösë catë nanú iu'lli narni'i rall La Sirte. ¹⁸ Brëgue'lë stubi dzë cumë nianá zuga'a mbë dushë, guzublú bëru'ldë rall carguë shtë barcu la'ni nisë. ¹⁹ Bëunë dzë zuga'a mbë dushë; lo mizmä lë'ë rall bëru'ldë rall pë shtë barcu lu nisë. ²⁰ Por zihani dzë adë gunádi'i na'a lu ngubidzë, nilë lu ra mbelëgui'i. Con tantë mbë dushë nazuga'a bédë'në na'a llgabë aquë niati na'a.

²¹ Bëdëdë na'a llëduni tiempë sin quë adë gudáudi'i na'a. Iurní Pablo guasuldí ladi grë ra naze'dë la'ni barcu. Guni'i Pablo lu ra mënë:

—Mejurë nazu'bë diaguë të shti'dza, Dadë. Adë chu naru'u dani Creta. Iurne' nablac peligrë zia'a dëda'a; cagniti hia'a grë ra cusë nadia'a hia'a la'ni barcu. ²² Perë adë rbínidi'i ldu'u të. Gulë gupë valurë purquë adë chu gátidi'i. Barcu ni, sí guëniti hia'a. ²³ ¿Pëzielú nanéa?

purquë ne' gue'lë bidë guëlua'alú tubi ianglë shtë Dios lua, Dios naquëhuna adorar nu quëhuna shchí'ni'. ²⁴ Guni'i ianglë lua: “Adë rdzëbëdi'il purquë napë quë tsal lu rëy Augusto parë gúnëll rëglë shcuëndël. Nu gunë Dios lo quë naguná'bël lúhi'. Dios gunë më librar grë ra naze'dënul la'ni barcu.” ²⁵ Por ni rnia'a lu tē Dadë, adë riádi'i ldu'u tē; gulë guëdë'lë valurë lë'lë tē purquë na rialdí ldua'a Dios. Nanéa de quë sac lo quë naguni'i ianglë lua. ²⁶ Guënitì hia'a barcu perë grë hia'a nabani hia'a guëdchìni hia'a lu tubi dani la'ni nisë.

²⁷ Iurní gudëdë chidá dzë, bëdchìni na'a lu nisëdu'u nalë Adria. Bia'a mbë lë'lë na'a nezë rë' nezë rë'. Iurë guërudë gue'lë, ra marinërë bënë rall llgabë de quë hia ziagdchìni na'a lu guiu'u bidchì. ²⁸ Bërë'shë rall nia'a bëldá metrë na parë ichi nisë guetë. Nahin cuarenta y dos metrë. Hia más delantë bërë'shë rall stubi vultë, hia rëa'në nisë niétiquë galdë bi gadchì metrë.

²⁹ Iurní bëdzëbë rall niazudchí barcu lu nisë; niac chucar barcu con ra guë'lë naré la'ni nisë. Bëldaguë rall tapë gui'bë ru'bë nezë ichi barcu. Nalé rac ldu'u rall guiubë grëgue'lë. ³⁰ Ra marinërë guë ldu'u rall nihunë rall librar lë'lë rall lu peligrë naga'chì. Guzublú cagldaguë rall barcu bi'chì lu nisë. Bënë rall ziquë cagldaguë rall ra gui'bë ru'bë nezë delantë lu barcu, ³¹ perë Pablo guni'i lu capitán nu lu suldadë. Guní'i:

—Si talë ra nguiu rë' adë guëá'nëdi'i rall la'ni barcu, lë'lë tē adë nídi'i mudë gac salvar tē lu nisë purquë adë guënëdi'i tē lla rsë tē barcu.

³² Iurní ra suldadë bëchuguë rall du shtë barcu bi'chì parë gulaguin lu nisë.

³³ Tumpranë nianá nacahi, guni'i Pablo lu grë rall parë gau rall. Nu repi Pablo:

—Hia guc chupë lmalë gá'adi'i gaga'si të nu nilë adë gudáudi'i të. ³⁴ Iurne' rnia'a lu të parë gau të zudu'pë purquë rqui'ni gapë të fuërsë parë gac salvar të. Adë chu guënítidi'i vidë shtëhi'.

³⁵ Iurë guni'i Pablo zdë'ë, guná'zill tubi guetështildi nu bédé'ëll graci lu Dios delantë lu grë ra mënë naze'dë la'ni barcu. Iurní bëshúllëllin parë gudaull. ³⁶ Lueguë gupë rall valurë parë gudáu rall. ³⁷ Grë ra naze'dë la'ni barcu na na'a chupë gahiu'a con sesenta y seis mënë. ³⁸ Iurë gualú gudáu na'a catë lu bielë na'a, bëru'ldë ra marinërë trigu lu nisë.

Bé'azë barcu lu nisë

³⁹ Iurë brëgue'lë, ra marinërë bënguë bé'adi'i rall guiu'u narná rall lúhi'. Perë guná rall tubi lugar za'quë catë adë nádi'i guetë ichi nisë parë tsuté barcu. Bë'në rall llgabë zac tsabi'guë barcu ndë. ⁴⁰ Bëchuguë rall ra du nali'bi ra gui'bë ru'bë parë bëa'në rahin la'ni nisë. Nu bëldë'ë rall du nali'bi tablë narsé lë'ë barcu. Iurní bëldisë rall lari shtë barcu delantë parë bëdia'a mbë luhin. Lueguë ziabi'guë barcu rua' guiu'u. ⁴¹ Perë guagldaguë barcu catë rdza'guë sa' chupë nezë shtënë nisë. Ndë guasubë barcu la'ni iu'lli. Tubi partë nezë delantë gua'dzin la'ni iu'lli. Hia gáquëdi'i guëni'bin ni tubi ladë. Nu nezë ichi barcu guzublú guc pedasin por fuërsë shtë nisë. ⁴² Ra suldadë guc ldu'u rall niguini rall grë ra prësi parë adë cúbëdi'i prësi nisë të guëllu'në rall. ⁴³ Perë capitán shtë ra suldadë rac shtú'ull gúnëll salvar lë'ë Pablo. Por ni adë gunëdi'ill niguini ra suldadë ra prësi. Mejurë gunibé'all ra narac rgubë nisë, ldaguë rall lu nisë primërë parë guëdchini rall lu guiu'u. ⁴⁴ Nu gunibë'a capitán los de más prësi, tsagla'guë quibë rall lu ra tablë u lu ra hiaguë shtë barcu naguc pedasë. Zni grë na'a bédchini na'a lu guiu'u.

28

Nanú Pablo dani nalë Malta

¹ Iurë hia grëtë' na'a bédchini na'a lu guiu'u, bini na'a de quë lugar ni lë Malta. Zubin la'ni nisë. ² Ra mënë naquërelde ndë, bë'në rall tratë lë'ë na'a por bien. Bëcuel'e rall zihani gui'i parë bëdzë'ë ldu'u na'a tantë rac naldë na'a por guiu narlaguë. Por ni guna'bë rall lë'ë na'a parë bëdzë'ë ldu'u na'a rua' gui'i. ³ Iurní Pablo guagtëall du'pë hiaguë bidchi. Iurë cagtiá'all hiaguë lu gui'i, por galnaldé shtë gui'i, bëru'u guëllu'në tubi mbe'ldë dushë la'ni hiaguë. Cuë ma guia'a Pablo. ⁴ Guná ra mënë naquërelde lugar ni ze'bi na'ldë mbe'ldë guia'a Pablo, iurní guni'i lul sa' rall:

—Aquë, nguiu rë' nall tubi nguiu mal nagudini mënë. Masiá guc salvárëll lu nisëdu'u perë lu tubi dios narunë jushtici, adë guëdë'ëdi'i' lugar guëbánill.

⁵ Perë Pablo bédchibi guiá'all parë gulaguë mbe'ldë lu gui'i. Lë'ëll hiadë pë gúquëdi'ill. ⁶ Grë ra mënë cabezë rall guená rall nia'a sëguí guia'a Pablo u zátill de repëntë. Hia llëduni cabezë rall; adë pë ráquëdi'i Pablo. Hia gurënë bë'në rall llgabë iurní; guni'i lul sa' rall:

—Segurë tubi dios nall.

⁷ Guëlla' catë zuga'a na'a, naga'a shguiu'u nguiu namás më ru'bë; lëll Publio. Bë'nëll recibir lë'ë na'a con bien nu bë'nëll atender lë'ë na'a lídchill durantë lu tsunë dzë. ⁸ Perë shtadë Publio nagá'all; rac llú'ull; nanull shldí nu ráquëll narla'guë. Pablo guaguë'në visitar lë'ë shtadë Publio. Guna'bë Pablo lu Dios por lë'ëll nu bédchi'bë Pablo guiá'ai' guëquëll. Bëac nguiu ni lueguë. ⁹ Despuësë de ni, grë ra mënë narac llu'u bidë rall lu Pablo nu bëac rall. ¹⁰ Nalë cusë bëzëlaa'dchi ra mënë ni parë lë'ë na'a iurë

bëdzepi na'a barcu parë guëca'a nezë na'a. Bëzëlaa'dchi rall grë lo quë narqui'ni na'a.

Bëdchini Pablo ciudá Roma

¹¹ Tsunë mbehu guquërelde na'a Malta. Iurní bëdzepi na'a la'ni tubi barcu nabitë gudëdë tiempë naldë lugar ni. Barcu ni ze'din de puertë Alejandría. Nu naqué chupë figurë cula'nin shtë ra dios narni'i rall Cástor nu Pólux.

¹² Bëdchini na'a tubi puertë Siracusa catë bëdëa'në na'a tsunë dzë. ¹³ Hia de ndë bëru'u na'a; zia na'a guëlla' rua' guiu'u hashtë bëdchini na'a puertë nalë Regio. Brëgue'lë stubi dzë bëdapë na'a mbë naze'dë nezë sur. Hashtë guërupë dzë bëdchini na'a puertë narni'i rall Puteoli.

¹⁴ Ndë bëdia'guëlu na'a du'pë mënë narialdí ldu'i diza'quë. Bë'në rall invitar lë'ë na'a parë bëdëa'në na'a con lë'ë rall tubi llmalë. Despuësë bëru'u na'a parë Roma. ¹⁵ Ra më Roma narialdí ldu'i diza'quë, hia napë rall nutici de quë guëdchini na'a Roma. Bëru'u rall; bidë guëlli'i rall lë'ë na'a hashtë nezë catë rni'i rall Foro de Apio. Bëdchini rall hashtë stubi lugar catë naqué paradë nalë Tsunë Tabernas. Iurní guná Pablo lu rall, nalë bëquitë ldú'i' nu bëdë'ëi' graci lu Dios. Guní'i':

—Dushquilli Dios, iurne' bëdchinia ladzë të.

¹⁶ Iurë bëdchini na'a Roma, lë'ë capitán bé'nëll intriegu lë'ë ra prësi lu jëfë shtë ra guardë. Perë bëdë'ë rall permisi guëquërelde Pablo stubi lugar, nu quëhapë tubi suldadë lë'ë Pablo.

Pablo guzublú guní'i' diza'quë lu ra më Roma

¹⁷ Iurë guc tsunë dzë bëdchini na'a Roma, Pablo bëtëáhi' ra më israelitë namás më ru'bë naquërelde Roma. Guní'i' lu rall:

—Iurne' guënia'a lu të Dadë, adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë ra më israelitë, nilë cuntrë custumbrë shtë

ra shtadë guëlü hia'a, perë guna'zi ra israelitë na prësi Jerusalén. Nu bë'në rall intriegu na lu ra gubernë rumanë. ¹⁸ Iurë zua lu tribunal shtë gubernë, adë bëdzëlëdi'i rall ni tubi delitë parë nihunë rall condenar na lu galguti. Por ni guc ldu'u gubernë nalda'a rall na perë ra israelitë adë gunëdi'i rall. Por ni napë quë guna'ba gunë rëy Augusto rëglë shcuenda. ¹⁹ Perë na adë napa ni tubi cusë naguna acusar ra mënë shtë naciuni Israel. ²⁰ Por ni guna'ba lë'ë të parë guënia'a lu të nu guadi'dza lu të pëzielü bëzu'bë rall cadënë na. Nahin purquë rialdí ldua'a ziquë grë ra israelitë, de quë Dios guëldishtë më lë'ë ra tëgulë.

²¹ Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Gá'adi'i chu gúnëdi'i recibir cartë shtë më israelitë naquërelde Judea naguëni'i lla na shcuëndël. Nu nilë ni tubi israelitë naze'dë ndë, niétiquë pë ruadi'dzë rall cuntrë lé'ël, pë mal bé'nël. ²² Rac shtu'u guëquë diaguë na'a nia'a pë rní'íl purquë nané na'a grë ladë rni'i ra israelitë cuntrë creenci cubi nanua'a ra shmënë Jesús.

²³ Iurní gudili rall tubi dzë naguadi'dzë rall. Dzë ni nalé zihani mënë bëdchini rall catë quërelde Pablo. Dizdë rsili nu parë hashtë guadze' biadi'dzë Pablo lu rall lla na nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios. Bi'ldi Pablo zihani di'dzë lo quë nabëquë'ë Moisés nu lo quë nabëquë'ë ra profetë parë tsaldí ldu'u ra mënë na Jesús lúniquë shini Dios. ²⁴ Nanú rall gualdí ldu'i naguni'i Pablo perë nanú mënë adë gualdídi'i ldu'u rai'. ²⁵ Adë gúdi'i rall de acuerdë. Guzublú gubi' rall. Iurní Pablo guní'i':

—Profetë Isaías bëquë'ëi' lo quë naguni'i Espíritu Santo lu ra shtadë guëlü hia'a lla na shcuendë të. Guní'i':

²⁶ Gua guëchi lu ra mënë zdë'ë:

Lë'ë të de verdá guini të perë nunquë adë tsasé të.

De verdá guená të perë nunquë adë guëdé'ëdi'i të cuendë.

²⁷ Purquë nalé naguëdchi bëac ldu'u të nu adë nédi'i të tsasé të.

Bësë'au të diaguë të parë adë guínidi'i të.

Bësë'au të slu të parë adë guénádi'i të.

Adë nédi'i të guëabrí ldu'u të con na, Dios, parë guna salvar lë'ë të.

²⁸ Gulë bédë'ë cuendë iurne'. Dios cagshe'ldë më ra diza'quë lu ra nanádi'i më israelitë parë gac salvar rall nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë më.

²⁹ Iurë guni'i Pablo zdë'ë, ra israelitë bëru'u rall. Nalé quëadi'dzë lul sa' rall cuendë rë'.

³⁰ Chupë izë guquëreldë Pablo hiu'u guërë'ë nu bé'ni' recibir grë ra nariá visitë lídchi'. ³¹ Guëdubinú ldú'i' bëluá'ai' ra mënë lla mudë tsuté mieti nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Nu bëlua'a Pablo ra mënë chu na Jesucristo Shtáda'a. Guëdubi tiempë rë' ni tubi adë chu bëru'udi'i nihunë cuntrë lë'ë Pablo.

Diza'quē shtē Dios con dizē

New Testament in Zapotec, Ocotlán (MX:zac:Zapotec, Ocotlán)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Ocotlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Ocotlán [zac], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Ocotlán

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022
b5034bc2-699c-5c8d-b682-32909c3d919b